



EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1940

APRILL

SISU:

Avalikud raamatukogud 1938/39. a.

Tulekahjud 1939. a.

Raudteelaste tööõnnetused 1938/39. a.

Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu
1939. a.

Tööstustöölise haiguskindlustus 1938. a.

Mootorsõidukid 1. I 1940.

Mootorsõidukite liiklemine üle piiri 1939. a.

Töötülid 1939. a.

Nr. 221(4)

TALLINN

Nr. 221(4)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lk.	Page
Avalikud raamatukogud 1938/39. a. — A. Tuisk	161—166	161—166
Tulekahjud 1939. a. — V. Feldman	167—172	167—172
Raudteelaste tööõnnetused 1938/39. a. — K. Raid	173—178	173—178
Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijate-vedu 1939. a. — J. Kits	179—183	179—183
Tööstustöliste haiguskindlustus 1938. a. — K. Raid	183—198	183—198
Mootorsõidukid 1. I 1940 — J. Kits	198—203	198—203
Mootorsõidukite liiklemine üle piiri 1939. a. — J. Kits	203—204	203—204
Töötülid 1939. a. — R. Sõrmus	205—207	205—207
		<i>Bibliothèques populaires en 1938/39</i>
		<i>Incendies en 1939</i>
		<i>Accidents du travail du personnel des chemins de fer en 1938/39</i>
		<i>Navigation et transports maritimes en 1939</i>
		<i>Assurance-maladie des ouvriers en 1938</i>
		<i>Véhicules à moteur en 1. I 1940</i>
		<i>Mouvement des voitures automobiles traversant la frontière</i>
		<i>Conflits du travail en 1939</i>

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard-numeratsioon)		Numérotation permanente	
Tab. 1. Väliskaubandus märtsis	208	Tab. 1. Commerce extérieur en mars	208
" 2. Väliskaubanduse muude riikidega	542*	" 2. Commerce extér. avec les autres pays	542*
" 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained	542*	" 3. Commerce extér. des princip. articles	542*
" 4. Piiritusmonopol	216	" 4. Ventes d'alcool	216
" 5. Riihtaudteed veebruaris	209	" 5. Chemins de fer en février	209
" 6. Tallinna sadama tegevus märtsis	208	" 6. Mouvement du port de Tallinn en mars	208
" 7. Eesti Panga äriselts 31. III 1940	208	" 7. Bilans de la Banque d'Estonie le 31. III 1940	208
" 8. Era- ja ühispankade äriselts 1. X—1. XII 1939	51*	" 8. Situat. financ. des banques 1. X—1. XII 1939	51*
" 9. Üksikute pankade äriseltsi summad 1. X—1. XII 1939	51*	" 9. Bilans des princip. banques 1. X—1. XII 1939	51*
" 10. Valuutahinnad Tallinna börsil märtsis	210	" 10. Cours du change à Tallinn en mars	210
" 11. Eligipiirist ülesõitnute arv veebruaris ja märtsis	211	" 11. Mouvement frontier en février et mars	211
" 12. Linnade rahvastik märtsis	210	" 12. Mouv. de la populat. des villes en mars	210
" 13. Lühivõetud raha	596*	" 13. Circulation fiduciaire	596*
" 14. Pankadevahelise arvekoja tegevus	596*	" 14. Mouvement de la chambre de compensation	596*
" 15. Prostitutsioonid	596*	" 15. Effets protestés	596*
" 16. Kapitali-emissioonid	596*	" 16. Emissions des capitaux	596*
" 17. Tööstustoodang	596*	" 17. Production de quelques industries	596*
" 18. Loomataudid	596*	" 18. Epizooties	596*
" 19. Tapamajade tegevus	596*	" 19. Fonctionnement des abattoirs	596*
" 20. Hulgimüügihinnad märtsis	212	" 20. Prix de gros en mars	212
" 21. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi	213	" 21. Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive	213
" 22. Turuhinnad märtsis	214	" 22. Prix de détail en mars	214
" 23. Elatusmaksusindeksid	213	" 23. Nombres-indices du coût de la vie	213
" 24. Hulgimüügiindeksid	213	" 24. Nombres-indices de prix de gros	213
" 25. Tööburg märtsis	211	" 25. Marché du travail en mars	211
" 26. Tööstusettevõtted ja töölolu 1. märtsika	215	" 26. Entrepr. indust. et leur matn.-d'oeuvre au 1. mars	215
" 27. Nakkushaigused veebruaris	216	" 27. Maladies contagieuses en février	216
" 28. Abiellumus, sündimus ja suremus	210	" 28. Mariages, naissances et décès	210

Alatiste tabelite koostamisviis vt. nr. 182(1) — 1937, lk. 33.

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.
Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

AVALIKUD RAAMATUKOGUD 1938/39. a.
BIBLIOTHÈQUES POPULAIRES en 1938/39.

Sisu: 1. Kogude ja raamatute arv, lk. 101. 2. Raamatukogude koostis, lk. 103. 3. Raamatukogude kasustamine, lk. 103. 4. Kulud ja tulud, lk. 105. 5. Võrdlusi välisriigega, lk. 106.

1. Kogude ja raamatute arv.

Nombre des bibliothèques et livres.

Avalikke raamatukogusid töötas 1938/39. a. 736, neist linnas 57 ja maal 679. Peale selle oli rida harukogusid ja osakondi.

Selles ülevaates on endised alevid (sald linnaõigused 1. V 1938) esmakordselt toodud linnade rühmas, varem need olid koos maadega. Ümberpaigutamise tagajärjel linnade rühm suurenes 15 kogu, 25,8 tuh. köite, 2 350 lugeja ja 43,4 tuh. laenutatud raamatu võrra. Maade rühmas on vähenemine raamatute arvus 4,2%, lugejate — 4,1% ja loetud raamatute arvus 0,5%. Maade suhtarvudesse on selle ümberpaigutuse mõju järgnev:

	maad ühes end. alevitega	maad ilma end. aleviteta
100 elan. kohta	77 raamatut	76 raamatut
lugejaid rahvastikust	7,2%	7,1%
100 elan. kohta laenutati	90 raamatut	87 raamatut
üht raamatut laenutati keskm.	1,2 korda	1,1 korda

Alevite rahvastik, suuremate lugejatenä, hoidis maade laenuarvu kõrgemal, kuid üldiselt on muutused väga väikesed.

Kirjandust oli av. raamatukogudes 31. märtsiks 1939. a. 883,6 tuh. köidet, linnades 297,0 tuh. ja maal 586,7 tuh. köidet. Aastate jooksul on kogud kasvanud järgnevalt.

31. III oli tuh. köiteis:

	üldse	linnas	maal
1939	884	298	586
1938	861	267	594
1937	827	258	569
1936	792	247	545
1935	745	233	512
1929	439	142	297

Võrreldes eelneva aastaga on köidete arv kasvanud 30,7 tuh. võrra ehk 3,6%, kusjuures kogudesse muretseti 45,8 tuh. uut köidet ehk 5,3% ja kasutusest kõrvaldati 14,0 tuh. köidet ehk 1,7% arvust aasta algul. Raamatuk. varustamist uue kirjandusega võrreldes varemaste aastatega näitavad järgn. arvud. 1935/36. a-l

Raamatute arv kogudes 1938/39. a. — Nombre des livres en 1938/39.

1.	Kogude arv ¹⁾ Nombre des bibliothèques 31. III 39	Raamatute arv Nombre des livres 31. III 39	Raamatuid keskmiselt — Nombre moyen des livres 31. III 39	
			Ühele kogule Par une bibliothèque	100 elanikule ²⁾ Par 100 habitants
Linnad — Villes	57	297 881	5 226	85
Tallinn	7 ^{a)}	95 727 ^{a)}	13 075	69
Antsla	1	1 756	1 756	118
Elva	1	970	970	56
Haapsalu	19	4 062	2 031	37
Jõgeva	1	1 351	1 351	118
Jõhvi	1	2 177	2 177	107
Kallaste	1	1 300	1 396	37
Kella	1	2 411	2 411	249
Kilingi-Nõmme	1	1 832	1 832	127
Kunda	1	1 543	1 543	33
Kuressaare	2	8 328	4 164	180
Kärdla	1	1 011	1 011	70
Mustla	1	1 218	1 218	129
Müstvee	2	2 499	1 250	38
Mõisaküla	1	1 917	1 917	36
Narva	4	26 850	6 715	107
Nõmme	1	5 908	5 908	39
Otepää	1	1 211	1 211	60
Paide	2	4 840	2 420	147
Paldiski	1	2 285	2 285	269
Petseri	2	6 793	3 397	159
Põltsamaa	1	1 210	1 210	47
Pärnu	6	25 565	4 261	123
Rakvere	2	7 423	3 712	74
Sindi	1	3 366	3 366	182
Suure-Jaani	1	2 335	2 335	231
Tapa	1	2 054	2 054	55
Tartu	3	58 773	19 591	100
Tõrva	1	890	890	34
Türi	1	2 364	2 364	99
Valga	2	5 907	2 954	54
Viljandi	1	6 038	6 038	61
Võru	2	5 308	2 652	99
Maad — Arrondiss.	671	585 749	873	76
Viru	76	71 192	937	66
Järva	66 ^{b)}	54 403 ^{b)}	825	111
Harju	103 ^{c)}	83 934	815	95
Lääne	49	41 846	854	61
Saare	40 ^{d)}	33 066	827	64
Pärnu	73	68 285	867	92
Viljandi	55	50 083	911	85
Tartu	99 ^{e)}	87 185	881	77
Valga	25	19 770	791	77
Võru	62 ^{f)}	66 051	904	74
Petseri	23 ^{g)}	24 368	1 081	41
Üldse — Total	728	883 630	1 214	79

1) Harukogud ja osakonnad iseseisvate aruannetega arvestatud eraldi kogudena.
 2) Elanike arv 1. III 1934 rahvaloendusel.
 3) Sihtpeale esitab Tall. l. Keskraamatukogu Noortekogu iseseisva aruande, varemalt oli Keskraamatukogu juures.
 4) Peale selle käskkogus 6 515 r., M. Martna kogus 8 090 r., arhiiv-raamatukogus 18 327 r. ja arhiivis 6 875 r. Kokku 131 434 köidet, 100 el. kohta 95 k.
 5) Järvamaa av. rmk. võrgus üldse 67 kogu.
 6) Peale selle Reila Rahvaraamatukogu Seltsi rmk. arhiivis 631 r.
 7) Saaremaa av. rmk. võrgus üldse 42 kogu.
 8) Harjumaa av. rmk. võrgus üldse 104 kogu.
 9) Tartumaa av. rmk. võrgus üldse 100 kogu.
 10) Võrumaa av. rmk. võrgus üldse 64 kogu.
 11) Petserimaa av. rmk. võrgus üldse 24 kogu.

Raamatute arvu muutmise 1938/39. a.
Mouvement du nombre de livres en 1938/39.

2.	Arv — Nombre			% arvust 1. IV 38 En % au nombre au 1. IV 38		
	Muretsetud	Kõrvalda- tud kasu- tamiselt	Juurdekasv	Acquis	Excès de l'usage	Accroisse- ment
Üldse — Total	45 290	14 615	30 675	5,3	1,7	3,6
Linnades — Villes	15 073	7 324	7 749	5,2	2,5	2,7
Maades — Arrond.	30 217	7 291	22 926	5,4	1,3	4,1

alanud langusele järgneb käesol. aastal arvu kasv.

Uut kirjandust muretseti raamatukogudesse 1 000 köiteis:

	Üldse	linnas	maal
1938/39.	46,8	15,1	30,2
1937/38.	40,6	13,5	27,1
1936/37.	45,8	13,2	32,6
1935/36.	54,4	16,2	38,2
1934/35.	63,4	15,5	47,9
1929/29.	60,4	16,5	43,9

Viimasel aastal on kogud saanud uut kirjandust 4,7 tuh. köidet rohkem juurde kui eelneval aastal, kuid samal ajal kõrvaldati ringkäigust 5,4 tuh. köidet enam e. a-st ja tegelik kirjanduse juurdekasv kogudes jäi eelnevast aastast vähe tagasihoidlikumaks. Kuigi kirjanduse ostukuulutatud summa tõusis 89,0 tuh. kr-lt e. a. 95,2 tuh. kr-le käesoleval aastal, on ühe köite keskmine maksumus vähe langenud — e. a. 2,19 kr-lt käesoleval aastal 2,10 kr-le.

Arvestamata võimalikke ebatäpsusi kingitud raamatute mitteõige märkimise tõttu aruandeis, maksus 1 av. raamatukogusse muretsetud köide keskmiselt:

	1938/39.	2,10 kr	1935/36	1,51 kr
1937/38.	2,19 „	1934/35	1,29 „	
1936/37.	1,82 „	1933/34	1,30 „	

Võrreldes rahvastikuarvuga oli kogudes kirjandust järgnevalt.

Kirjandust 100 elaniku kohta köiteis:

	Üldse	linnas	maal
1939	70	85	76
1938	77	82	75
1937	74	79	72
1936	71	76	69
1935	66	72	64
1929	38	42	36

Oigu tähendatud, et need suhtarvud on võetud 1934. a. rahvaloenduse rahvastikuarvu alusel, sest maade jaoks värskemad rahvarvud puuduvad. Kuna rahvastikuarv on vahepeal kasvanud, siis tegelikult peaksid suhtarvud olema vähe madalamad. Ütergilselt oleks vahe 1 raamatu võrra 100 elaniku kohta (tuleks 78, mitte 70).

Järgnevas toome suhtarvud kogude kasvu kohta üksikute maades alates 1935. a. Mõeldunud aasta puhul tuleb pidada silmas endiste alevite ületõstmist uute linnadena linnade rühma. Väikesel määral on raamatute arvu vähendanud suurem kogude puhastamine kasustuskõlbmatuks osutunud kirjandusest.

Raamatuid 100 elaniku kohta 31. III:

	1939	1938	1937	1936	1935
Viru	66	65	63	60	54
Järva	111	111	104	102	93
Harju	95	92	86	85	82
Lääne	61	59	55	53	49
Saare	64	62	61	59	55
Pärnu	92	93	91	85	81
Viljandi	85	87	84	80	78
Tartu	77	75	72	69	63
Valga	77	72	68	67	65
Võru	74	72	69	66	61
Petseri	41	42	39	36	33
Kokku	76	75	72	69	64

Avalikud raamatukogud täienevad kõigis mais üldiselt järjekindlalt ja ka võrdlemisi ühtlaes tempos. Raamaturikkamaiks ja hoogsaimalt kasvavaiks on Järvamaa kogud; Harju-, Pärnu- ja Viljandimaa suhtarvud asetsevad samuti pealpool maade keskmist; Petserimaa kogud on jäänud, hoolimata pidevast kas-

Raamatute sisu ja keel % üldarvust 31. III 39.
Répartition des livres en % au nombre total, le 31. III 39.

3.	Sisu järgi D'après le contenu			Keele järgi D'après les langues				
	In kirjandus Belles-lettres	Teaduslik kir- jandus — Littera- ture scientifique	Laste kirjandus Littérature d'enfants	Peesti Estoniens	Saksa Allemands	Vene Russes	Muud Autres	
Linnad — Villes	56,5	39,6	3,9	57,2	16,0	23,5	3,3	
Tallinn	50,5	45,8	3,7	60,2	16,2	16,4	7,2	
Antsla	56,2	35,5	3,8	100,0	—	—	—	
Elva	69,0	31,0	—	96,5	1,5	2,0	—	
Haapsalu	70,4	29,6	—	84,9	34,2	0,3	0,6	
Jõgeva	69,4	29,8	0,8	95,9	—	4,1	—	
Jõhvi	56,0	39,7	1,3	98,1	0,2	1,7	—	
Kallaste	78,9	25,3	0,3	39,5	—	60,5	—	
Kella	49,0	46,2	4,8	100,0	—	—	—	
Kil.-Nõmme	60,7	37,4	1,9	100,0	—	—	—	
Kunda	61,3	33,6	5,1	98,7	0,6	0,6	0,1	
Kuressaare	62,1	37,1	0,8	49,7	47,9	1,9	0,5	
Kärda	68,1	31,4	0,5	99,9	—	—	0,1	
Mustla	59,7	38,5	1,8	100,0	—	—	—	
Mustvee	70,0	28,7	0,7	43,0	0,1	59,9	0,0	
Mõisaküla	66,4	33,7	0,9	99,0	0,5	0,3	0,2	
Narva	54,4	33,4	12,2	24,4	14,4	59,9	1,3	
Nõmme	66,2	27,4	6,4	72,2	9,4	17,3	1,1	
Otepää	67,1	31,2	1,7	100,0	—	—	—	
Paide	69,5	28,3	2,2	45,9	51,7	2,3	0,1	
Paldiski	66,3	31,8	2,0	81,4	8,7	9,5	0,4	
Petseri	66,8	31,4	1,8	35,9	0,4	63,3	0,4	
Põltsamaa	73,2	22,5	4,3	100,0	—	—	—	
Pärnu	62,7	36,5	1,8	65,3	22,1	8,8	3,8	
Rakvere	71,5	27,5	1,0	53,4	34,4	12,0	0,2	
Sindi	49,2	47,4	3,4	98,0	0,1	0,4	0,6	
Suure-Jaani	56,4	42,1	1,5	100,0	—	—	—	
Tapa	66,8	33,2	—	99,6	0,1	0,3	0,0	
Tartu	51,7	44,9	3,4	49,9	13,9	43,4	1,8	
Tõrva	60,0	38,0	2,0	100,0	—	—	—	
Türi	65,0	32,6	2,4	61,5	2,9	5,3	0,3	
Valga	56,4	39,5	4,1	80,5	17,3	2,1	0,1	
Viljandi	57,9	39,2	2,9	84,6	8,0	4,4	2,1	
Võru	62,8	32,1	5,1	62,6	30,0	16,6	0,8	
Maad — Arrond.	64,2	34,3	1,5	95,1	0,3	4,0	0,6	
Viru	63,3	34,9	1,8	90,3	0,1	8,8	0,8	
Järva	64,8	33,6	1,6	89,5	0,1	0,4	0,0	
Harju	64,5	34,1	1,4	98,4	0,2	0,4	1,0	
Lääne	62,5	36,1	1,4	95,9	0,8	0,2	3,1	
Saare	62,4	35,9	1,7	90,5	0,0	0,2	0,3	
Pärnu	66,4	32,7	0,9	99,0	0,3	0,1	0,0	
Viljandi	64,1	34,9	1,0	99,0	0,2	0,2	0,0	
Tartu	66,0	33,2	0,8	95,7	0,1	4,2	0,0	
Valga	62,8	35,6	1,6	90,1	0,2	0,3	0,4	
Võru	60,7	38,0	1,3	88,4	1,4	0,1	0,1	
Petseri	67,1	28,1	4,8	49,3	0,1	49,6	1,0	
Üldse — Total	61,7	36,1	2,2	83,4	5,6	10,6	1,4	

vust, raamatuvaeasemaiks. Valga-, Võru-, Viru-, Saare- ja Läänemaa arvud kulgevad vaadeldavaid aastaid toodud järjekorras keskmise lähedal, kuid allpool; Tartumaa arvud peagu ühtuvad maade keskmisega.

2. Raamatukogude koostis.

Répartition des livres d'après le contenu et la langue.

Viimasel ajal on eriti propageeritud teadusliku (populaar-, rakendus-) kirjanduse soetamist ja lugemist. Järgnevaist

andmeist näeme, et raamatukogude koostis on viimasel aastal muutunud teadusliku kirjanduse kasuks, kuid seda väga vähe ja ainult linnades; maal püsib teadusl. kirjanduse osatähtsus visalt ühel ja samal tasemel.

Kogude koostis sisu järgi 31. III %:

	1930	1938	1937	1936	1935
üldkirjandust	61,7	62,3	62,0	62,1	63,0
sell. linnas	56,5	57,3	57,0	57,5	59,4
maal	64,2	64,6	64,2	64,2	64,7
teaduslikku k.	36,1	35,4	35,6	35,5	34,5
sell. linnas	39,6	38,5	38,8	38,4	36,3
maal	34,3	34,0	34,2	34,2	33,8
lastekirjandust	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5
sell. linnas	3,9	4,2	4,2	4,1	4,3
maal	1,5	1,4	1,6	1,6	1,5

Keelte järgi oli raamatukogude koostis 31. III %:

	1930	1938	1937	1936	1935
eestikeelne kirjandus	82,4	81,6	81,1	80,6	82,0
sell. linnas	57,2	52,4	51,0	49,6	53,0
maal	95,1	94,7	94,7	94,7	95,2
saksakeelne „	5,6	6,1	6,2	6,3	6,5
sell. linnas	16,0	13,8	19,3	19,3	20,4
maal	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3
venekeelne „	10,6	10,9	11,3	11,6	10,1
sell. linnas	23,5	25,3	26,3	27,2	24,6
maal	4,0	4,5	4,5	4,5	4,0
muus keelise „	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4
sell. linnas	3,3	3,5	3,4	3,4	2,0
maal	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5

Bestikeelsete raamatute osatähtsus näitab väikest tõusu saksa- ja venekeelsete arvel.

3. Raamatukogude kasustamine.

Utilisation des bibliothèques.

Lugejate arv ulatus av. raamatukogudes 111,1 tuh. isikule, linnas 58,5 tuh. ja maal 54,6 tuh. isikut, mis on rahvastikust vastavalt üldiselt 10%, linnas 16% ja maal 7%.

Laenutatud raamatute arv on võrreldes eelneva aastaga kasvanud 23 tuh. köite võrra; 100 elaniku

Laenajate ja laenutatud raamatute arv 1938/39. a. — Nombre des lecteurs et des livres prêtés en 1938/39.

4.	Laen. arvu teatav kogud — N. des bibl. ayant fourni des données	Laenajaid üldise Nombre total des lecteurs	Laenajaid keskm. selt 1 kogud kohta N. moyen des lecteurs par une bibliothèque	Laenajate % rahvastikust — Lecteurs en % de population	Raam. kogudes keskm. 1 laenuja kohta — N. moyen des livres par un lecteur	Laenutatud kirjandust — Livres prêtés					
						Kogude arv Nombre des bibliothèques	Neis laenutatud üldse raamatuid Nombre total des livres prêtés	Laenutatud 100 elan. kohta Livres prêtés par 100 habitants	Laenutatud — Prêtés %		
									Ilm. Belle-lettres	Teadusliku Olevatüses Ouvrages scientifiques	Laste. Livres pour jeunesse
Linnad — Villes	57	56 470	991	16,3	57	1 269 206	365,3	73,4	23,0	3,6	
Tallinn	7	34 416	4 917	25,0	3	759 617	551,3	69,7	26,6	3,7	
Antsla	1	395	395	25,4	1	5 190	333,1	70,2	15,6	14,2	
Elva	1	125	125	7,2	4	4 020	230,2	97,7	2,3	—	
Haapsalu	2	432	216	9,3	0	11 687	251,4	94,1	5,9	—	
Jõgeva	1	62	62	5,4	22	1 830	180,8	94,5	5,5	—	
Jõhvi	1	154	154	7,5	14	3 991	195,3	85,8	12,7	1,5	
Kallaste	1	85	85	5,3	10	1 489	92,8	69,0	9,2	1,8	
Kella	1	166	166	17,0	15	3 743	380,3	67,8	36,1	4,1	
Kilingi-Nõmme	1	180	180	12,5	10	3 243	224,4	84,7	14,7	0,8	
Kunda	1	228	228	12,2	7	4 470	239,0	71,0	16,5	12,5	
Kuressaare	2	534	267	11,9	16	8 611	192,3	88,6	10,9	0,5	
Kärda	1	82	82	5,6	12	974	67,0	90,4	3,4	0,2	
Mustla	1	142	142	15,1	9	2 396	254,1	77,2	18,3	4,5	
Mustvee	2	244	122	8,6	10	2 039	71,8	82,6	7,4	—	
Mõisaküla	1	219	219	9,9	1	2 786	125,4	69,3	23,6	1,6	
Narva	4	1 427	357	5,7	10	4 48 286	191,9	78,0	10,8	10,3	
Nõmme	1	*785	675	4,5	0	19 630	130,0	89,3	4,1	6,6	
Otepää	1	256	256	14,2	4	1 869	92,8	83,0	14,8	2,2	
Palde	2	183	92	5,0	20	4 199	127,8	84,3	14,5	1,2	
Paldiski	1	160	160	18,8	14	3 921	460,8	81,0	12,3	6,8	
Petsari	2	699	350	16,4	10	23 608	552,4	82,4	13,9	3,7	
Põltsamaa	1	201	201	7,7	0	8 449	323,8	88,2	0,4	2,4	
Pärnu	6	3 969	662	19,5	6	69 668	342,1	80,0	13,1	1,9	
Rakvere	2	824	412	8,2	2	29 048	295,6	86,4	12,8	0,8	
Sindi	1	185	185	10,0	18	6 172	279,0	78,0	20,8	1,2	
Suure-Jaani	1	84	84	8,1	28	2 047	198,5	82,1	15,3	2,0	
Tapa	1	180	180	4,8	11	5 219	139,1	86,7	13,3	—	
Tartu	3	7 762	2 587	13,2	3	162 786	270,5	73,8	23,8	2,4	
Tõrva	1	101	101	3,9	0	1 697	76,8	60,2	9,3	0,5	
Türi	1	414	414	14,8	7	5 808	200,1	74,8	21,7	3,5	
Valga	2	313	407	7,5	7	81 071	286,6	71,1	26,3	2,6	
Viljandi	1	591	591	5,0	10	21 959	186,3	78,1	17,3	4,0	
Võru	2	453	227	8,5	12	7 394	143,0	80,3	18,4	1,3	
Maad — Arrondissements	663	54 530	82	7,1	11	667 666 194	86,7	84,9	13,4	1,7	
Viru	76	7 597	100	7,1	9	140 477	131,0	84,4	14,5	1,1	
Järva	65	3 821	59	7,8	14	48 318	98,6	87,1	11,0	1,9	
Harju	101	8 514	94	9,0	101	100 600	113,8	85,9	12,5	1,6	
Lääne	49	4 520	92	6,6	9	42 552	61,7	87,5	11,4	1,1	
Saare	39	3 065	79	6,0	11	32 632	63,3	83,5	14,3	2,2	
Pärnu	72	4 337	60	6,3	14	56 318	82,6	88,0	11,3	0,7	
Viljandi	55	3 812	69	6,5	13	40 934	69,8	83,1	11,1	0,8	
Tartu	98	8 254	84	7,3	10	95 798	84,7	84,8	14,4	0,8	
Valga	24	1 955	81	7,0	9	21 746	84,2	84,0	13,1	2,9	
Võru	61	4 890	80	6,4	11	62 790	76,8	77,4	20,4	2,2	
Petsari	23	3 845	107	6,4	23	28 614	47,3	82,0	8,3	9,7	
Üldse — Total	720	111 056	154	9,9	8	724 1 935 400	173,2	77,3	19,8	2,9	

*) Laenajate arv on tunduvalt vähenenud (eelm. aastail üle 1 000).

Raamatukogude kasutamise intensiivsus.
Intensité de l'utilisation des bibliothèques.

5.	Koeffitsientid — Coefficients			
	1933/39			1937/38
	1	2	1 × 2	
	Lilukuse ¹⁾ (loetud raam. 1 raam. kohta)	Loetavuse ²⁾ (loetud raam. 1 lugeja kohta)	Intensiivsus Intensité	Intensiivsus Intensité
Linnad —				
Villes . . .	4,3	22,5	96,8	99,8
Tallinn . . .	7,9	22,1	174,6	170,2
Antsla . . .	8,0	13,1	30,3	.
Elva . . .	4,1	32,2	132,0	.
Haapsalu . . .	2,9	27,1	78,9	80,9
Jõgeva . . .	1,4	20,7	41,0	.
Jõhvi . . .	1,8	25,9	46,6	.
Kallaste . . .	1,1	17,5	19,3	.
Keila . . .	1,6	22,7	96,3	.
Kil.-Nõmme . . .	1,8	15,0	32,4	.
Kunda . . .	2,9	19,6	56,8	.
Kuressaare . . .	1,0	16,1	10,1	13,8
Kärda . . .	1,0	11,9	11,9	.
Mustla . . .	2,0	16,9	33,8	.
Mustvee . . .	0,8	8,4	6,7	.
Mõisaküla . . .	1,5	12,7	19,1	.
Narva . . .	1,3	33,8	60,8	85,0
Nõmme . . .	3,3	29,1	96,0	48,3
Otepää . . .	1,5	6,6	9,8	10,4
Paide . . .	0,9	22,9	20,6	24,4
Paldiski . . .	1,7	24,5	41,7	37,6
Petseri . . .	3,5	33,8	113,8	113,6
Põltsamaa . . .	6,9	42,0	239,8	226,8
Pärnu . . .	2,7	17,5	47,8	61,5
Rakvere . . .	4,0	30,0	144,0	136,4
Sindi . . .	1,5	28,0	42,0	.
Suure-Jaani . . .	0,9	24,4	22,0	.
Tapa . . .	2,5	29,0	72,5	50,4
Tartu . . .	2,3	21,0	68,8	56,6
Tõrva . . .	2,2	19,3	43,6	26,7
Türi . . .	2,0	14,0	28,0	29,0
Valga . . .	5,3	33,2	202,5	199,0
Viljandi . . .	3,6	37,2	133,9	141,0
Võru . . .	1,5	17,4	26,1	33,3
Maad —				
Arrond. . .	1,1	12,1	13,3	14,2
Viru . . .	2,0	18,5	37,0	36,4
Järva . . .	0,9	12,6	11,3	10,3
Harju . . .	1,2	11,8	14,2	14,4
Lääne . . .	1,0	9,4	9,4	8,3
Saare . . .	1,0	10,5	10,5	8,5
Pärnu . . .	0,9	12,9	11,6	12,1
Viljandi . . .	0,8	10,7	8,6	9,4
Tartu . . .	1,1	11,6	12,8	12,3
Valga . . .	1,1	10,9	12,0	17,4
Võru . . .	1,0	11,6	11,6	11,6
Petseri . . .	1,2	7,4	8,9	9,0
Üldse —				
Total . . .	2,2	17,4	38,3	36,7

kohta on laenutatud 2 köite võrra eelmisest aastast rohkem.

Laenutatud köidete arv tuh.:

	üldse	linnas	maal
1933/39	1 935	1 269	666
1937/38	1 012	1 220	692
1936/37	1 901	1 176	725
1935/36	1 862	1 165	697
1934/35	1 755	1 117	638
1928/29	1 281	681	600

Laenutatud köidete arv 100 elaniku kohta:

	üldse	linnas	maal
1933/39	173	363	87
1937/38	171	374	88
1936/37	170	360	92
1935/36	167	356	88
1934/35	156	346	80

Toome laenutatud kirjanduse suhtarvud 100 el. kohta üksikuis maades. Need lugemishuvi-näitajad on maades teataval määral rahutud — kõiguvad aastast-aastasse. Kõigis mais oli suurem tagasimineks 1934/35. a., järgnes tõus kuni 1936/37. a.-ni; viimasel ajal on tunda jälle langustendentsi. Teistest maadest kaugel ees samuvad Viru- ja Harjumaa; raamatute arvult esikohta omav Järvamaa, asetsedes küll ülalpool keskmist, jääb eelnimetatud maist taha ja ühtlasi näitab teistest maadest vähe suuremat langust. Teiste maade arvud asetsevad keskmisest allpool, kuid sellele võrdlemisi lähedal, ainult Petserimaa suhtarvud on tunduvalt madalamad.

Laenutatud 100 el. kohta:

	1933/39	1937/38	1936/37	1935/36	1934/35
Viru	181,0	130,8	131,1	123,3	113,4
Järva	98,6	93,2	100,6	108,9	103,7
Harju	113,3	117,3	129,0	120,4	110,1
Lääne	61,7	59,0	60,6	64,5	59,5
Saare	63,3	58,7	67,2	62,6	65,5
Pärnu	82,6	88,5	93,0	82,9	78,3
Viljandi	69,2	72,0	78,9	77,7	69,4
Tartu	84,7	82,4	86,0	81,8	71,9
Valga	84,2	97,8	88,4	74,4	71,3
Võru	75,8	70,9	76,2	82,9	68,7
Petseri	47,3	50,5	53,4	50,3	41,9
Kokku	86,7	87,5	91,7	88,1	80,3

Teadusliku kirjanduse kasutamises näivad propagandatulemused olevat vähe tõhusamad ja seda peamiselt maal, kus laenutatud kirjanduses on teaduslikku e. a. 11,6% asemel käesoleval aastal 13,4%. Linnades loetakse teaduslikku kirjandust üldiselt rohkem kui maal; tõus selle osatähtsuses aga ei ole linnades märkimisväärne.

Laenutatud kirjandusest oli %:

	linnas		maal	
	lüh- ja laste- kirjandust	teaduslikku kirjandust	lüh- ja laste- kirjandust	teaduslikku kirjandust
1933/39	77,0	23,0	86,6	13,4
1937/38	77,4	22,6	88,4	11,6
1936/37	77,9	22,1	88,2	11,8
1935/36	77,8	22,2	87,9	12,1
1934/35	75,9	24,1	87,7	12,3
1928/29	76,3	23,7	86,2	13,8

Käesolevas on esmakordselt toodud av-raamatukogude tegevust iseloomustavaid tähtsamaid suhtarve linnade suurusrühmade järgi rahvastikuarvu alusel; siin on rahvastikuarvuna kasutatud 1938. a. keskmist arvu, mistõttu suhtarvud on vähe madalamad kui mujal kirjutises.

Suhtarve linnade suurusrühmade järgi:

	Raamat. 100 el.-le		Loet. 100 el. kohta	1 raam. loetud k. korda
	rahvast.	%		
100 000 ja rohk. el. linn.	66	23,7	523,4	7,9
20 000—99 999 „ „	105	12,4	265,1	2,5
10 000—19 999 „ „	41	4,8	166,2	4,1
5 000—9 999 „ „	78	7,9	223,3	2,9
2 000—4 999 „ „	98	8,8	194,1	2,0
alla 2 000 „ „	127	11,7	210,6	1,7

¹⁾ Du mouvement (nombre de livres prêtés par un livre).

²⁾ De la visibilité (nombre de livres prêtés par un lecteur).

Üksikutes maades kulutati avalikele raamatukogudele järgnevalt.

Kulu 1 elaniku kohta s:

	1933/30	1937/36	1936/37	1935/36	1934/35
Viru	13	12	11	10	11
Järva	17	15	15	16	15
Harju	15	14	13	13	15
Lääne	9	8	8	8	9
Saare	7	7	7	7	9
Pärnu	12	13	12	14	12
Viljandi	14	13	13	14	12
Tartu	11	10	9	10	13
Valga	12	10	10	14	14
Võru	9	10	11	9	10
Petseri	6	7	5	6	5

Kokku 12 11 10 11 11

Tulusid saadi av. raamatukogudes 254,5 tuh. kr; peale selle saldo eelnevast aastast ja lugejailt saadud tagatised. Tulud koosnesid aruannete kokkuvõttena:

riigilt	12,4%	kuludest
omavalitsusilt	67,6	„
eraorganisatsioonilt	8,6	„
mujalt	13,7	„

Riigisummadest määrati 1938/39. a. av. raamatukogudele toetust eelarve korras 42,3 tuh. kr; võrreldes eelnevate aastatega oli riigi toetus:

1938/39	42,3	tuh. kr
1937/38	36,9	„ „
1936/37	30,0	„ „
1935/36	20,0	„ „
1934/35	16,0	„ „

Riiklikust toetusest anti av. raamatukogudele Haridusministeeriumi poolt rahas 31,4 tuh. kr ja 10,9 tuh. kr eest said raamatukogude ministeeriumi arvel kirjandust; kirjandus selleks muretsuti hinnasoodustusega; kui arvestada kaanehinna järgi, siis tõuseks kirjandusena antud toetus 20,2 tuh. kr-le ja toetus üldse 51,6 tuh. kr-le. Kirjandusena telliti raamatukogudele ajakirju „Looming“, „Varamu“ ja „Raamatukogu“ ning annetati koguteost „Raamatu osa Eesti arengus“.

¹⁾ Blauke arvud vastavalt aastail.

5. Võrdlusi välisriigega.

Données de l'étranger.

Lõpuks toome võrdlusi mõne välisriigiga.

Kirjandust kogudes 100 elaniku¹⁾ kohta:

Eesti	1938/39	78 köidet
Soome	1937	54 „
Taani	1937/38	74 „

Ilukirjandust kogudes %-des:

Eesti	1938/39	61,7%
Taani	1937/38	42,6 „

Ilukirjandust kogudes maal %:

Eesti	1938/39	64,2%
Taani	1937/38	53,5 „

Lugejate % rahvastikust:

Eesti	1938/39	9,8%
Soome	1937	9,3 „
Taani	1937/38	12,6 „

Laenutatud kirjandust 100 elaniku kohta:

Eesti	1938/39	171 köidet
Soome	1937	125 „
Taani	1937/38	292 „

Ilukirjanduse % laenutatud kirjandusest:

Eesti	1938/39	77,3%
Taani	1937/38	72,8 „

Ilukirjandust laenutati maal %:

Eesti	1938/39	84,9%
Taani	1937/38	84,0 „

Avalike raamatukogude kulud 1 elaniku kohta E/kr:

Eesti	1938/39	0,22 E/kr
Soome	1937	0,33 „
Taani	1937/38	0,93 „

Kuludest kirjanduse ostmiseks %:

Eesti	1938/39	33,3%
Taani	1937/38	21,4 „

Kuludest palkadeks %:

Eesti	1938/39	32,5%
Soome	1937	37,0 „
Taani	1937/38	34,2 „

Avalike raamatukogude kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid:

- Avalikud raamatukogud 1937/38. a., A. Tuisik, Eesti Statistika nr. 212(7)—213(8), lk. 412—415.
 Avalikud raamatukogud 1936/37. a., A. Tuisik, Eesti Statistika nr. 200(7)—201(8), lk. 395—400.
 Avalikud raamatukogud 1935/36. a., A. Tuisik, Eesti Statistika nr. 182(1), lk. 13—17.
 Avalikud raamatukogud 1934/35. a., A. Tuisik, Eesti Statistika nr. 171(2), lk. 65—69.
 Avalikud raamatukogud 1933/34. a., A. Tuisik, Eesti Statistika nr. 150(2), lk. 81—84.

TULEKAHJUD 1939. a. INCENDIES en 1939.

Sisu: 1. Üldarvu liikumine, lk. 167. 2. Tulekahjud aastaegade järgi, lk. 168. 3. Tulekahjude põhjused, lk. 168. 4. Tekitatud kahjud, lk. 169.

1. Üldarvu liikumine.

Mouvement du nombre général.

Möödunud aasta ilmastik, eriti valitsenud ebatavaline kuivus, soodustas tulekahjude tekkimist. Ilmastiku mõju, nagu tavaliselt, avaldus vaid maal. Võrreldes eelmise aastaga sagesid tulekahjud maal tunduvalt. Üldse märgiti (ilma riigimetsa-tulekahjudeta) 1 164 tulekahju, neist maal 958 ja linnas 206, mis on üldse ja maal vastavalt 337 ja 358 enam ning linnas 21 võrra vähem kui eelmisel aastal. Kahjustatud ja kahjutute tulekahjude sageduse muutus toimus maal samasuunaliselt, linnas oli muutus vastassuunaline.

Tulekahjude arv.		1939	1938
Maal		958	600
Sellest kahjuga		814	552
Linnas		206	227
Sellest kahjuga		152	186
Kokku	1 164	827	738
Sellest kahjuga		966	738

Kahjutute tulekahjude arv ulatus üldse 198, maal 144 ja linnas 54, olles suurenenud maal 96 ja linnas 13 võrra. Ilmnev hüppeline kahjutute tulekahjude sagemine maal tuleb panna peamiselt vabas looduses asetleidnud (raba, rohukulu jne.) põlemiste arvele. Kahjutud tulekahjud olid suhteliselt endiselt ülekaalus linnas, tingitult paremaid registreerimisvõimalusist.

Maal jäävad need tulekahjud suurelt osalt teadmata. Ainelist kahju tekitanud tulekahjud, milliseid järgnevas peamiselt vaatleme, sagesid maal ja harvenesid linnas, ulatudes esimesed 814 ja viimased 152 eelmise aasta 552 ja 186 vastu. Tulekahjud sagesid kõigis mais peale Petserimaa, kus need püsisid endise arvu juures. Sagonemine kujunes üksikute maade järgi suuresti erinevaks. Suurem oli see Saare- (+100%), Tartu- (+96%) ja Pärnumaal (+68%). 10 000 elaniku kohta oli maal keskmiselt 10,6 tulekahju (1938. a. 7,2) ja üksikuis mais 6,7 (Harju-) — 18,0 (Pärnumaa) tulekahju. Tulekahjude sagedus oli keskmisest suurem peale Pärnumaa veel Saare- (15,6), Valga- (13,2) ja Virumaal (11,2). Petserimaal, kus eelnevat aastat tulekahjude sagedus oli kas suurim või suuremaid, osutus see möödunud aastal 10,4 tulekahjuga 10 000 elaniku kohta pisut alla keskmist taset. 10 000 elaniku kohta oli linnas keskmiselt 4,3 ja üksikute maade järgi 1,3 (Võru-) — 7,0 (Petserimaa) tulekahju.

Tulekahjude rohkus sõltub peale ilmastiku (maal) teatud määral ka majanduslikust seisundist. On pandud tähele, et tulekahjud surutise ajajärkudel rohkenevad ja majandusliku tõusu ajajärkudel vähenevad. Alates 1937. a. näitab tulekahjude arv kasvu maal ja ka üldse. Kasv oli vaevast märgatav 1937. a., kuid muutus kahel viimasel aastal järjest hoogsamaks. Selles arengus avaldub kahtlemata eeskätt ilmastiku mõ-

Andmeid põlenud varanduste, nende omanike ja varanduste kindlustamise kohta.

	1939	1938	1937	1936		1939	1938	1937	1936
	Tule läbi kaotanud hoonete oman. arv	896	637	586		554	Tulekahju läbi sai hoonete omanik keskmiselt kahju kr:		
Neist maal	589	476	481	452	Maal	1 594	1 271	1 516	1 263
Kaotanud hoonete arv	1 210	761	783	638	Linnas	6 202	2 569	2 562	1 902
Neist maal	898	601	622	641	Hooned kaotasid tule läbi keskm. väärtusest %:				
Hoonete väärtus enne tulekahju 1 000 kr	5 172	7 013	3 075	3 084	Maal	72,7	28,5	78,5	71,8
Sellest maal	1 292	2 124	929	801	Linnas	49,1	8,4	9,8	8,5
Hoonete põlemisest saadud kahju 1 000 kr	2 843	1 017	998	765	Hoonete omanikest olid hooned tule vastu kindlust. %:				
Sellest maal	939	605	720	571	Maal	68,7	67,2	68,6	68,6
Kindlustuste arv (tule vastu)	655	449	423	393	Linnas	85,3	80,1	88,6	81,4
Neist maal	898	320	330	310	Hoonete väärtuse üldsummast oli tule vastu kindlustatud %:				
Kindlustuste summa 1 000 kr	3 182	5 585	2 185	1 758	Maal	60,2	82,4	57,2	62,5
Sellest maal	778	1 750	531	501	Linnas	62,0	78,4	60,2	55,0
Muu varandus:					Põlenud muu vara omaniku keskmine kahju kr:				
Tule läbi kaotanud muu vara oman. arv	1 628	891	711	689	Maal	658	845	1 164	556
Neist maal	1 186	692	585	581	Linnas	2 591	4 894	2 510	1 754
Muu vara põlemisest saadud kahju 1 000 kr	2 022	1 559	998	530	Muu vara omanikest olid vara tule vastu kindlustatud %:				
Sellest maal	747	586	681	323	Maal	7,7	11,3	10,9	9,5
Kindlustuste arv (tule vastu)	204	139	102	95	Linnas	28,8	30,7	30,2	38,9
Neist maal	87	78	64	55					

jutus. Majanduslik seisund oli kahel viimasel aastal üldiselt hea. Ent ühenduses välispoliitilise olukorraga kujunenud ebaselgus majanduslikes tulevikuväljavaateis võis siin siiski teatud määral mõjuda kaasa.

Tallinnas märgiti 1939. a. 89 tulekahju eelmise aasta 78 vastu. Neist tekitas ainelist kahju 60, kogusummas 123 tuh. kr (1938. a. 57 ja 477 tuh. kr), mis moodustas vastavalt 39,5% ja 3,0% linnade tulekahjude üldarvust ja üldsummast. Tuletekkimise põhjuseks oli 34 juhul (kahjustunud) hooletus.

2. Tulekahjud aasta- aegade järgi.

*Incidies d'après les
saisons.*

Ilmastikus ilmnenud kõrvalekaldu mine normaalsest, mis avaldus sademete äärmises vähesuses, oli suurim suvel ja sügisel. Maal, kus tulekahjude rohkus sõltub suurel määral ilmastikust, peamiselt vabas looduses asetleidvate ja piksetulekahjude suure osatähtsuse tõttu, rohkenesid tulekahjud järsult suvel ja sügisel ning mõeldukalt talvel ja kevadel. Võrreldes eelmise aastaga suurenes tulekahjude arv maal suvel 149

Tuletekkimist soodustav ilmas-
tiku mõjutus avaldus kogu
möödunud aasta kestel, kuid
mitte ühtlase intensiivsusega.

(78,0%), sügisel 72 (59,0%), kevadel 22 (14,6%) ja tal-
vel 19 (21,0%) võrra.

Aastaegade järjekord tulekahjude rohkuselt kujunes maal enam-vähem tavaliseks, nimelt alanevas suunas: suvi (340 tulekahju), sügis (194), kevad (173) ja talv (107). Tingitult arvukaist soode, metsa-, pikse- jne. tulekahjudest püsis esikohal suvi ning viimasel kohal talv. Sügis ja kevad, olles ilmastikult ja tulekahjude rohkuselt teineteisele lähedased, vahetavad sageli kohti.

Vabas looduses asetleidvate ja piksetulekahjude peagu täielikul puudumisel linnas ei sõltu siin tulekahjude sagedus märgatavalt ilmastikust. Seetõttu on aastaegade erinevus tulekahjude rohkuse suhtes linnas väiksem ja järjekord siin sageli muutuv. Erandi moodustab vaid talv, milline püsib tulekahjurohkusest kindlalt esikohal. Tingitud on see asjaolust, et tulekollete kasustamine, mis on sagedamaid tulekahjutekkimise põhjusi, koondub linnas suurelt osalt talvele. Maal seevastu on tulekahjud talvel harvemad, kuna seal puuduvad vabas looduses tekkivad ja piksetulekahjud, millised suurelt osalt põhjustavad maa ülekaalu tulekahjude sageduse suhtes.

Suhtarve tulekahjude kohta — *Nombres relatifs sur les incendies.*

	Maal — <i>Arrondissements</i>				Linnas — <i>Villes</i>				Kokku — <i>Total</i>			
	1939		1938		1939		1938		1939		1938	
	Üldse	Kahjuga	Totals	Causant dommage	Üldse	Kahjuga	Üldse	Kahjuga	Üldse	Kahjuga	Üldse	Kahjuga
Tulekahjude arv 10 000 elaniku kohta — <i>Par 10 000 habitants.</i>												
Viru	13,4	11,2	7,8	7,2	6,4	5,4	4,6	4,4	11,6	9,6	7,0	6,4
Järva	10,2	7,5	6,3	5,3	2,0	2,0	2,0	2,0	8,8	6,6	5,6	4,7
Harju	7,1	6,7	5,4	5,0	6,0	4,0	6,3	4,8	7,0	5,6	6,0	4,0
Lääne	11,7	9,3	6,1	5,7	—	—	6,6	3,3	10,7	8,5	6,1	5,5
Saare	20,6	15,6	8,8	7,8	11,2	6,7	13,4	11,2	19,9	14,0	9,1	8,1
Pärnu	22,2	18,0	12,6	10,8	8,5	5,8	13,5	11,2	18,6	14,7	12,9	10,0
Viljandi	11,0	10,1	10,4	9,6	5,5	3,7	3,7	3,7	10,5	8,7	8,9	8,3
Tartu	9,8	8,8	4,8	4,5	3,8	2,6	6,2	5,0	7,8	6,5	5,3	4,7
Valga	14,7	13,2	12,0	11,2	5,2	5,2	7,4	6,7	11,5	10,4	10,4	9,7
Võru	10,6	9,8	7,1	7,0	1,3	1,3	4,1	4,1	9,6	9,0	6,9	6,7
Petseri	10,6	10,4	10,4	10,4	7,0	7,0	9,4	9,4	10,4	10,2	10,4	10,4
Kokku — Total	12,5	10,6	7,8	7,2	5,9	4,3	6,5	5,3	10,4	8,6	7,4	6,6
Tulekahjud aastaegade järgi % — <i>Répartition d'après les saisons en %.</i>												
Talvel — <i>En hiver</i>	11,0	13,1	16,0	15,9	20,7	27,6	30,1	32,8	14,5	15,4	21,5	20,2
Kevadel — <i>Au printemps</i>	21,8	21,3	26,5	27,4	31,1	27,0	24,7	26,4	23,5	22,2	26,0	27,1
Suvel — <i>En été</i>	43,5	41,8	35,8	34,0	21,8	23,0	16,7	17,7	30,7	38,8	30,6	30,3
Sügisel — <i>En automne</i>	22,8	23,8	21,7	22,1	20,4	22,4	22,5	23,1	22,3	23,0	21,0	22,4
Tulekahjupõhjused % — <i>Causes des incendies en %.</i>												
Hooletus — <i>Imprudences</i>	63,5	59,4	49,7	47,1	58,7	57,2	57,3	55,4	62,6	59,0	51,7	49,2
Korratud tuleasemed — <i>Desordre des cheminées</i>	11,5	13,3	12,8	13,2	9,7	9,8	7,6	8,1	11,2	12,7	11,4	11,9
Sädemed ja tahmapõlemine — <i>Béincelles, suite enflammée</i>	8,5	8,7	7,0	6,9	8,2	5,3	6,1	3,2	8,5	8,2	6,8	6,0
Pikne — <i>Foudre</i>	2,6	2,8	8,7	9,4	1,5	2,0	1,3	1,6	2,4	2,7	6,0	7,4
Süütamine — <i>Incendie volontaire</i>	4,3	5,0	7,3	7,0	3,4	4,6	6,3	5,9	4,1	6,0	6,8	7,2
Arvatav süütamine — <i>Incendie volontaire pre- sumée</i>	4,1	4,8	6,8	7,4	1,5	2,0	3,1	3,8	3,6	4,3	5,8	6,5
Teadmata ja muud — <i>Inconnu</i>	5,6	6,0	7,7	8,4	17,0	19,1	19,4	22,0	7,6	8,1	10,9	11,8
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tulekahjude sageduselt ei erine maa ja linn teineteisest kuigi palju talvel, kuna teistel aastaegadel on maa suure ülekaalus (suhteliselt). 10 000 elaniku kohta tuli 1939. a. tulekahjusid: üldse — maal 10,6, linnas 4,3, talvel vastavalt 1,4 ja 1,2, kevadel 2,3 ja 1,1, suvel 4,4 ja 1,0 ning sügisel 2,5 ja 1,0.

3. Tulekahjude põhjused.

Causes des incendies.

Tulekahjude arv 10 000 elaniku kohta kõikus üksikute tuletekkimise põhjuste järgi maal 0,3—6,3 ja linnas 0,1—2,5. Maal olid tulekahjud arvukamad kõigi põhjuste järgi, arvatud välja teadmatuil ja muil põhjusil alanud. Viimased olid endiselt suhteli-

selt sagedamad linnas, ulatudes seal 29 ehk 0,8-ni 10000 elaniku kohta 49 ja 0,7 vastu maal.

Hooletus oli endiselt sagedaimaks tuletekkimise põhjuseks. Võrreldes eelmise aastaga osutus selle põhjuse järgi tulekahjude arv ja osatähtsus suurenenuks maal (+223 tulekahju) ja vähenenuks linnas (—16 tulekahju). Hooletusest tekkis üldse 570, maal 483 ja linnas 87 tulekahju, mis moodustas tulekahjude üldarvust vastavalt 59,0% (1938. a. 49,2%), 59,4% (1938. a. 47,1%) ja 57,2% (1938. a. 55,4%). Tegelikult on hooletuse osatähtsus tulekahjupõhjustajana veelgi märksa suurem, sest teised põhjused suurelt osalt on vaid hooletuse eriliigid, näit. korratud tuleasemed, sädemed, tahmapõlemine jne. Nimetatud tulekahjude algpõhjuseks on suurelt osalt samuti hooletus.

Hooletus avaldus 66 juhul puudulikus järelevalves kütmisel ja nimelt maal 54 ning linnas 12 juhul, liigkütmisses kokku 27, maal 21 ja linnas 6 juhul, laste tulega mängimises ja hooletult käitumises üldse 57, maal 56 ja linnas 1 juhul ning muul viisil tulega ja tulekardetavate ainetega hooletult käitumises vastavalt 420, 352 ja 68 juhul. Seda liiki tulekahjudest sai alguse — maal eluruumis 33, köögis 21, kütin 32, saunas 42 (peamiselt puudulikust järelevalvest kütmisel ja liigkütmisses), rehetoas 22 jne. Hooletusest tekkis tulekahjusid vabas looduses (metsa-, raba- ja rohu- kulupõlemised, vallasvara põlemised väljaspool hooneid jne.) 223, neist erametsa-tulekahjusid 60. Linnas algas nimetatud tulekahjusid eluruumest 19 juhul, tööstusruumest 17 juhul jne.

Korratud tuleasemed põhjustasid üldse 123, maal 108 ja linnas 15 tulekahju, mis on üldarvust vastavalt 12,7%, 13,3% ja 9,8%. Need tulekahjud rohkenesid maal (+35) ja püsisid endise arvu juures linnas ning osatähtsuselt ligikaudu jäid samaks maal ja kasvasid linnas. Arvukamad olid need tulekahjud Viru- (22), Saare- (13), Pärnu- (12), Tartu- (13), Võru- (11) ja Petserimaal (15). Korratud tuleasemed põhjustasid suuremal arvul tulekahjusid (maal) saunades (35), põõninguil (korratud korstnad) ja eluruumes (18).

Sädemeist ja tahmapõlemisest sai alguse üldse 79, maal 71 ja linnas 8 tulekahju. Nimetatud tulekahjud sagesid tunduvalt maal (+33) ja tagasihoidlikumalt linnas (+2). Osatähtsuselt paisusid samuti maal ja linnas, moodustades 8,7% ja 5,3% tulekahjude koguarvust eelmise aasta 6,9% ja 3,2% vastu. Need tulekahjud koondusid enamuses suvekuile. Sädemeist ja tahmapõlemisest süttis 50 juhul hoone katus.

Möödunud aastal oli äikesujuhte võrdlemisi harva. Selle tulemusel vähenes piksetulekahjude arv järsult võrreldes eelmise aastaga. Pikselöögist sai alguse maal 23 ja linnas 3 tulekahju, seega maal 29 võrra vähem ja linnas võrdse 1938. a-ga. Piksetulekahjud moodustasid 2,7% tulekahjude koguarvust eelmise aasta 7,4% vastu. Valdav enamus neist langes suvele (19), muu osa kevadele (4) ja sügisel (3). Pikselöögi puhul algas tulekahju eluruumist 4, kütinist 5, rehetoast 5 juhul jne.

Süütamiste arv ühes arvatavate süütamistega näitas möödunud aastal tagasihoidlikku koondumist. Süütamistulekahjusid registreeriti maal 80 ja linnas 10, mis moodustab tulekahjude üldarvust vastavalt 9,8% ja 6,6%. Nimetatud tulekahjud vähenesid arvult maal 3 ja linnas 8 võrra ning protsendilt vastavalt 5,2% ja 3,1%. Süütamistulekahjud olid arvukamad Pärnu- (11), Võru- (15), Petseri- (13), Harju- (9) ja Tartumaal (10) ning Virumaal linnas (4). Süütamistulekahjud algasid kütin 13, rehetoas 8, põõningul 7, vabas looduses 15 juhul jne.

Mitmesuguseil muil ja teadmatuil põhjusil alanud tulekahjusid märgiti üldse 78, maal 49 ja linnas 29, mis on tulekahjude koguarvust vastavalt 8,1%, 6,0% ja 19,1%. Arv kujunes väiksemaks kui eelneval aastal üldse 9 ja linnas 12 võrra ning suuremaks maal 3 võrra. Muil põhjusil tekkinud tulekahjudena arvestati töötamisel, peamiselt tööstusruumes, tekkinud tulekahjud (maal 27, linnas 11), isesüttimisest (maal 4, linnas 4), elektrijuhtmeist (maal 1, linnas 5) jne. alanud tulekahjud.

4. Tekitatud kahjud.

Domnages causes.

Tulekahjude sagesed suurenes tunduvalt neist tekitatud aineskahju maal. Märksa suuremat kasvu aga näitas kahjusumma möödunud aastal linnas, ehkki tulekahjude arv seal samal ajal vähenes. Põhjustas seda Petseris asetleidnud suurtulekahju, milles hävis peagu kogu linn. Tulekahjude läbi hävis vara-

Kahjusumma 1 000 kr.

	1939	1938
Maal	1 686	1 187
Linnas	3 179	1 385
Kokku	4 865	2 572

sid kogusummas 4 865 tuh. kr väärtuses, sellest maal 1 686 tuh. kr ja linnas 3 179 tuh. kr. Kahjusumma paisus seega 1939. a. enneolemata suureks, ületades ka ses suhtes erakordse 1930. a. (kahju 1930. a. 4,6 milj. kr). Võrreldes eelmise aastaga oli kahjusumma suurenenud üldse 89,2%, maal 42,0% ja linnas 129,5%.

Maal, kahjude arvu ja summa ligikaudu võrdsel paisumisel, ei muutunud keskmine kahjusumma nime-tamisväärselt (1939. a. 2,07 tuh. kr, 1938. a. 2,15 tuh. kr). Linnas suurenes keskmine kahjusumma hüppeliselt

Tulekahju keskmine kahjusumma (1000 kr).

	Maal		Linnas		Kokku	
	1939	1938	1939	1938	1939	1938
Viru	1,40	1,69	1,04	4,48	1,55	2,20
Järva	3,16	1,98	0,85	4,48	8,04	2,16
Harju	1,06	2,02	1,82	0,71	1,75	5,81
Lääne	1,40	2,44	—	9,87	1,40	2,81
Saare	1,45	1,73	0,02	8,57	1,40	2,49
Pärnu	1,67	2,45	4,02	15,85	1,99	6,09
Viljandi	1,07	2,62	4,50	23,41	1,94	4,63
Tartu	2,45	1,94	3,84	3,66	2,67	2,63
Valga	1,51	1,63	0,40	1,26	1,34	1,54
Võru	4,35	2,72	0,18	2,87	4,29	2,73
Petseri	2,60	1,48	942,87	1,07	45,84	1,45
Kokku	2,07	2,15	20,91	7,45	5,04	3,49

(1939. a. 20,91 tuh. kr, 1938. a. 7,45 tuh. kr), misjuures muutus toimus peagu ainult Petseri arvel. Nagu nähtub vastavast tabelist, vähenes linna keskmine kahjusumma kõigis mais peale Petseri- ja Tartumaa. Petseri keskmine kahjusumma 1 tuh. kr 1938. a. kerkis 943 tuh. kr 1939. a. (Petseris asetleidnud põlemine arvestati I tulekahjuna) kuna Tartumaal suurenes summa tähtsuseta määral.

Suurtulekahjusid (s.o. kahjusummaga vähemalt 10 000 kr), milledest eeskätt sõltub aastakahju ulatus, registreeriti maal 28 ja linnas 12, kogusummas vastavalt 700 tuh. kr ja 3 049 tuh. kr (1938. a. 356 tuh. kr ja 1 211 tuh. kr). Suurtulekahjust olid tähelepanuväärsemaiks kahju suuruselt ja kannatadasaanud isikute arvult järgmised: Petseris 24. V, kus hävis 195 omanikule kuulunud 286 hoonet 1 742 tuh. kr vää-

Suurtulekahjuste arv ja kahjusumma.

	Maal		Linnas	
	Arv	Kahju 1 000 kr	Arv	Kahju 1 000 kr
Viru	2	57	1	28
Järva	1	47	—	—
Harju	3	43	5	69
Lääne	2	25	—	—
Saare	2	54	—	—
Pärnu	3	47	3	61
Viljandi	1	41	1	17
Tartu	4	74	1	45
Valga	1	15	—	—
Võru	5	212	—	—
Petseri	4	85	1	2 329
Kokku	28	700	12	3 049
1938	10	356	20	1 211

tuses ja 353 omaniku vallasvara 1 085 tuh. kr suuruses summas. Nimetatud tulekahju levis ka väljapoole linna administratiivpiire, kus hävis 7 isiku hooned ja 8 isiku vallasvara vastavalt 27 tuh. kr ja 14 tuh. kr väärtuses. Võõpsus hukkus tules 12. mail 30 omanikul 81 hoonet ja 47 omaniku vallasvara 129 tuh. kr ja 37 tuh. kr väärtuses.

Riigimetsamajanduse büroo andmeil oli 1939. a. 371 riigimetsatulekahju (neid ei arvestatud toodud tabelis) eelmise aasta 175 vastu. Need langesid, nagu tavaliselt, ajale aprillist oktoobrini, nimelt märgiti aprillis 9, mais 96, juunis 59, juulis 22, augustis 133, septembris 39 ja oktoobris 13 tulekahju. Tuletekkimise põhjuseks oli: tule üle metsapiiri tungimine 39, raudteeveduri säde-

med 5, tulega hooletult käitumine 61 ja kuritahtlik süütamine 8 juhul. 258 juhul ei läinud korda tuletekkimise põhjust selgitada.

Möödunud aasta sademete vähesusest tingitud paisus riigimetsapõlemiste arv enam kui kahekordseks võrreldes 1938. a. Veelgi suuremal määral kasvas metsapõlemisest riigile tekkinud kahjusumma. Nimelt ulatus see 111 tuh. kr ja kustutamise kulu 23 tuh. kr ehk kokku 134 tuh. kr, eelmise aasta 45 tuh. kr, 4 tuh. kr ja 49 tuh. kr vastu. Riigimetsatulekahjuste arv ja vastav kahjusumma (ühes kustutamiskuluga) kujunes maade järgi järgnevalt:

Riigimetsapõlemised 1939. a.

	Arv	Summa kr
Virumaa	53	26 700
Järvamaa	47	7 015
Harjumaa	22	3 621
Läänemaa	32	15 619
Saaremaa	12	965
Pärnumaa	63	26 116
Viljandimaa	28	6 457
Tartumaa	37	4 298
Valgamaa	24	4 724
Võrumaa	53	38 195
Kokku	371	133 800

Tule hävitustöö erinevus hoonete alal sõltuvalt tarvitatud ehitusmaterjali liigist selgub järgnevalt. Tule läbi kannatanud hoonete arv oli maal 808, neist olid 47 kivist, 87 segaehitusmaterjalist ja 674 puust. Hoonete väärtuse summa enne tulekahju ulatus üldse 1 292 tuh. kr ja nimelt 219 tuh. kr kivi-, 279 tuh. kr segaehitusmaterjalist ning 794 tuh. kr puuhooned. Linnas arvestati üldse 344 põlenud hoonet (hoonete arv oli tegelikult suurem, kuid osa neist ei saadud siin arvestada andmete pündulikkuse tõttu), neist olid 38 kivist, 23 segaehitusmaterjalist ja 283 puust. Nimetatud hoonete väärtus enne tulekahju oli 3 353 tuh. kr kogusummas, 1 394 tuh. kr kivi-, 274 tuh. kr sega- ja 1 685 tuh. kr puuhooneil. Tulekahju läbi kaotasid hooned väärtusest: üldse — maal 72,7%, linnas 49,1%, kivihooned — maal 49,6%, linnas 12,6%, segahooned — maal 64,5%, linnas 48,7% ja puuhooned — maal 81,9%, linnas 64,6%.

43 tulekahju puhul sai tules surma 12 isikut (maal 6 ja linnas 6, viimaseist Petseris 4) ja vigastada 55 (maal 34, linnas 21). Viimaseist suri hiljem saadud vigastuste tõttu 4 isikut, neist linnas (Petseris) 3 isikut.

Tulekahjuste kohta Keskbüroo väljaandis enim ilmunud artiklid ja andmed:

- Tulekahjud 1938. a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 209(4) 1939. a., lk. 198—203.
 Tulekahjud 1937. a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 197(4) 1938. a., lk. 187—192.
 Tulekahjud 1936. a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 185(4) 1937. a., lk. 182—187.
 Tulekahjud 1935. a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 173(4) 1936. a., lk. 200—205.
 Tulekahjud 1934. a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 161(4) 1935. a., lk. 201—205.

RAUDTEELASTE TÖÖNNETUSED 1938/39. a.

ACCIDENTS du TRAVAIL du PERSONNEL des CHEMINS de FER en 1938/39.

Sisu: 1. Raudteelaste arv, lk. 173. 2. Tööõnnetuste arv ja sagedus, lk. 173. 3. Tööõnnetuste aeg, lk. 174. 4. Tööõnnetuste põhjused, lk. 174. 5. Tööõnnetustel vigastatute vanus, lk. 176. 6. Vigastuste iseloom ja asupaik, lk. 176. 7. Tööõnnetuste tagajärjed ja ravikostus, lk. 177.

1. Raudteelaste arv. Personnel des chemins de fer.	Raudteelaste üldarv viimaseil aastail:		
	1938/39	1937/38	1936/37
Ametnikke 31. III	1 320	1 320	1 312
Vabateenijaid 31. III	3 724	3 724	3 093
Töölist 31. XII	2 959	3 460	2 879
Kokku	8 003	8 504	7 884

Ametnike ja vabateenijate arv on 1938/39. a. jäänud eelmise aasta tasemele, nimelt 5 044 isikut. Raudteetöölise arv osutub aga 1938. a. lõpul 501 võrra ehk 14,5% madalamaks 1937. a. lõpust, seda peamiselt Ehitusameti töölise arvel. Olgu tähendatud, et 1937. a. lõpp oli tavalisest lumerohkem, mistõttu raudteede korrashoiuks vajati ka suuremal arvul töölisi. Kuna ametnike ja vabateenijate arvuline koosseis on pikemat aega stabiilne, siis annab ühe ajamomendi seis vastavate isikute arvust täiesti õige pildi. Seda aga ei saa öelda töölise kohta, kuna nende arv on märksa kõikumav ametnike ja vabateenijate omast, eriti ehitustööde alal. Seepärast on töölise arv ühel kindlal momendil tihti juhuslikku laadi, ega iseloomusta aasta keskmist päris õieti. Tavaliselt langeb raudteetöölise arvu kõrgseis sügis-kuudele.

1938/39. a. ümarguselt 8 tuh. raudteelasest oli töölisi ca 3 tuh. ehk 37,0%. Muidugi on tööõnnetuste riiisiko töölistel suurem kui ametnikel ja vabateenijail; viimaseist juhtub õnnetusi sagedamini rongiliikluse alal teotsevate isikutega.

Nagu varemajki, nii ka käesolevas ülovaates käsitletakse raudteelaste tööõnnetusi — vastavalt tööiseloomule — eraldi 4 rühmas: tehasetöö, rongiliiklus, ehitustöö ja kontoritöö. Esimesse rühma on paigutatud õnnetused raudteetehastes, veojaoskondade töökodades ja depoodes. Rongiliikluse alla kuuluvad: Eksploataatsiooniameti alalt liiklemise ning kaubanduse toimkond ühes rongi- ja jaamateenijatega, Veoameti alalt vedurimeeskonnad, vagonikütjad ja -koristajad, Ehitusameti alalt ülesõidukohavalvurid, lõpuks ka töötajad kütteenete-ladudes ning pumbamajades. Kolmandas rühmas arvestatakse tööõnnetused ehitustöödel, arvatud kaasa elektri- ja sideliinide ehitus. Viimase rühmana käsitletakse veel

kantselei- ja kontoritööd; kuna siin töö kannab vaimse, mitte füüsilise, pingutuse ilmet, on sel alal õnnetused haruldased.

Raudteelaste ja üldisele tööõnnetuskindlustusele alluvate tööstustöölise tööõnnetuste kõrvutamisel on õnnetused raudteetehastes hästi võrreldavad olukorraga metalli-, osalt ka puutööstuses. Ka ehitustöid raudteel võib teatavate reservatsioonidega kõrvutada ehitustööstusega, kuigi esimeses on enamikus ehitus- ja parandustööd raudteemuuldel, teises aga — hoonete ehitus ja remont. Töö, järelikult ka tööõnnetused, rongiliikluse alal on aga niivõrd erinev tööstuslikust tööst, et siin on raske leida võrdlusvõimalusi. Tõsi, mõnes tööstusharus, kus transportvahendina kasutatakse vaguneid ja vagonette (näit. murdudes ja kaevandustes), esineb ka samalaadilisi tööõnnetusi kui raudteeliikluse alal, need aga on vähemuses otseselt tootmistegevusega seotud õnnetuste kõrval.

2. Tööõnnetuste arv ja sagedus.

Nombre et fréquence des accidents du travail.

1938/39. a. registreeriti raudteelastega 671 tööõnnetust. Võrreldes eelmise aastaga on õnnetuste arv kasvanud 14 võrra ehk 2,1%. Üldarvust suuremal määral on aga muutunud tööõnnetuste arv raudteelaste üksikvil tööaladel. Nii on õnnetused 1937/38. a. võrreldes tehase- ja ehitustöödel sagenenud, rongiliikluse alal

Raudteelaste tööõnnetuste arv ja sagedus 1929/30—38/39. a. Nombre et fréquence des accidents du travail du personnel des chemins de fer de 1929/30—38/39.

1.	Tehasetöö Ateliers de réparation	Rongiliiklus Circulation	Ehitustöö Bâtiement	Kontoritöö Travail de bureau	Kokku Total	Tööõnnetusi 1000 raudteelase kohta Fréquence des accidents par 1000 personnes
1938/39	279	136	256	—	671	84
1937/38	247	182	220	—	657	77
1936/37	258	136	248	—	672	85
1935/30	231	149	220	9	668	80
1934/35	339	149	172	1	661	93
1933/34	293	164	204	3	664	92
1932/33	267	109	270	1	647	86
1931/32	262	116	284	—	662	84
1930/31	246	137	235	—	618	77
1929/30	315	100	273	4	752	94
Keskum.—Moy. 1930/31—34/35	281	135	233	1	650	87

aga märgatavalt harvenenud. Vastavalt on ka tehase- ja ehitustöödel juhtunud tööõnnetuste osatähtsus üldarvus tõusnud: esimene 37,6%-lt 41,6%-le ning teine 34,4%-lt 38,1%-le; samal ajal on rongiliikluse alal toimunud õnnetuste osatähtsus langenud 27,7%-lt 20,3%-le. Erinedes küll eelneva aasta tööõnnetuste ositusest, on vaadeldava aasta tööõnnetuste arv üksikudel tööaladel siiski täiesti sarnane 1936/37. a. omale.

Üldiselt nähtub aga tab. I, et raudteelaste tööõnnetuste arv püsib juba pikemat aega stabiilsel tasemel, kõikides 650—700 juhu vahel aastas.

1938/39. a. tuli 1 000 raudteelase kohta 84 tööõnnetust 1937/38. a. 77 vastu, mis tähistab õnnetuste sageduse 9,1%-list kasvu.

3. Tööõnnetuste aeg.

*Accidents du travail
d'après les mots, les jours
de la semaine et les heures.*

	Tehasetöö	Rongiliiklus	Ehitustöö	Kokku
Jaauanuar	122	138	82	109
Veebruar	78	64	50	68
Märts	100	138	146	125
Aprill	91	109	59	82
Mai	100	64	150	113
Juuni	70	82	109	88
Juul	117	155	123	127
August	109	91	136	116
September	96	100	96	96
Oktoober	109	82	86	95
November	122	127	50	95
Detsember	100	91	68	86
Keskmine	100	100	100	100

Õnnetusrohkeimaks kuuks oli juuli, järgnevad märts ja august. Teistest kuudest tunduvalt harvemini juhtus tööõnnetusi veebruaris. Tehasetöös olid kõrgeima õnnetuste arvuga kuudeks võrdsetl jaanuar ja november; ka südasuvel (juulis — augustis) oli tehastes õnnetusi keskmisest rohkem. Rongiliikluse alal oli tööõnnetuste arv suurim juulis, seejärel jaanuaris, märtsis ja novembris. Peamiselt halvemate ilmastikutingimuste (külm, pimedus, jäätunud pinnas jne.) tõttu on õnnetuste arv rongiliikluse alal talvel üldiselt suvekuudest kõrgem. Seevastu osutub ehitustöödel toimunud tööõnnetuste arv tavaliselt kõrgemaks suvekuudel, milleks muidugi mõjub kaasa vastavate tööde tähtsal määral hooajaline iseloom. 1938/39. a. olid siin õnnetusrikkamaiks kuudeks järjekorras: mai, märts, august, juuli ja juuni.

Üldiselt võib tähendada, et toodud arvudest ei ilmne suvekuude suurem õnnetusohklikkus nii selgesti kui see on tehtud kindlaks tööstustööliste tööõnnetuste alal. Osalt on siin tegemist ka väikeste arvude juhuslikkude hälvetega, mis tasanduvad alles pikemaajalisel vaatlusel.

Samal põhjusel on vara teha üldisi järeldusi ka raudteelaste tööõnnetuste sageduse kohta nädalapäevade järgi. Igatahes ei ole raudteelastel õnnetusrohkeimaks päevaks esmaspäev, nagu seda tööstustööliste suhtes nenditud juba mitmel viimasel aastal.

1938/39. a. oli raudteelastega tööõnnetusi arvu kaimalt kesknädalati, eelmisel aastal aga teisipäeviti. Lühema tööaja kaastoimel on tehase- ja ehitustöödel laupäeviti tavaliselt vähem õnnetusi kui teistel tööpäevil. Pühapäevased tööõnnetused on valdavalt enamuses juhtunud seoses rongiliiklusega, mis teatavasti toimub katkestamatult nii argi- kui pühapäevil.

Tehasetöös toimub suurimal määral tööõnnetusi viimastel töötundidel, nimelt kella 12 ja 14 vahel (1938/39. a. 26,6%, 1937/38. a. isegi 32,0% üldarvust). Palju madalam ei ole õnnetuste sagedus ka ajavahe- mikul 10—12, mil 1938/39. a. leidis aset 25,5% tööõnnetustest tehasetöös. Olgu tähendatud, et Raudtee Peatehastes, kus on toimunud enamik selles rühmas käsitletavaist tööõnnetusist, kestab tööpäev kella 7.00—14.55 ilma vaheajata. Samad keskpäevased tunnid on õnnetusrikkamad ka ehitustöö alal: 1938/39. a. langes siinseist tööõnnetusist kl. 10—12 vahele 28,7% ja 12—14 vahele 26,4%. Rongiliikluse alal toimub tööõnnetusi kogu ööpäeva vältel, veidi harvemini vaid hommikupoole ööd (0—5) ja ka keskpäeval kella 12—14 vahel. Üldiselt olid 1938/39. a. raudteelastele õnnetusohklikumad tunnid 10—12, haara- rates 24% tööõnnetuste üldarvust.

4. Tööõnnetuste põhjused.

Causes des accidents du travail.

Tab. 2 annab ülevaate raudteelaste tööõnnetuste põhjustest protsendilisest ositumise- sest.

Masinaist põhjustatud õnnetuste üldine osatähtsus on tõusnud 7,9%-lt 9,4%-le, ületades seega ka 1930/31—34/35. a. keskmise (8,8%). Lähem vaatlus näitab, et masinateoju osatähtsus on suurenenud ehitustööde alal (2,7%-lt 5,5%-le), kuna tehasetöös on olukord jäänud endiseks (1937/38. a. 17,8% : 1938/39. a. 17,6%). Tehasetöös on ohtlikumad masinad smirgelkäiad, aga neist tekitatud vigastused ei ole tavaliselt eriti rasked (puru kargab silma, käsi satub käia ja käiatava eseme vahele jne.). Edasi juhtub suuremal arvul õnnetusi metallide puurimisel, treimisel ja hõõveldamisel, töötamisel auru- ning õhuhaamriga, puutöö alal — ketassaagidel, hõõvel- ja freesmasinail. Transmissioonide ning tõstevahendite läbi juhtub vaid üksikuid õnnetusi. Masinaist tingitud õnnetused, mis arvestatult ehitustööde all, on toimunud peamiselt remonttöölistega. Ehitusameti liini- ja oskondade töökodades. Ka siin tekitavad sagedamini vigastusi juba loetletud masinad, eriti smirgelkäiad.

Olgu tähendatud, et masinaist põhjustatud tööõnnetuste osatähtsus üldarvus on raudteehastes kõrgem kui üldise tööõnnetuskindlustuse alla kuulvas metallitööstuses, veidi madalam aga kui puutööstuses. Nii langes 1938. a. masinate arvele 11,1% metalli- ja 18,1% puutööstuses juhtunud tööõnnetuste üldarvust. Siit ei saa aga järeldada, nagu oleksid masinad raudteehastes ja töökodades ohtlikumad kui teistes metallitehastes. Ei tule unustada, et need

Tööõnnetuste põhjused — Causes des accidents du travail.

	Masinaid — Machines	Transportvahendid Véhicules	Plahvatused ja tulikabjuid Explosions et incendies	Mürgised, põletavad ja sööbivad ained — Substances toxiques, brûlantes ou corrosives	Elekter — Electricité	Töötaja kukkumine Chute des personnes	Komistamine, tõuked esemete vastu, esemetele astumine Marche sur les objets ou choc contre d'obstacles	Esemete ja riistade kukkumine Chute d'objets	Sisselaugumine, kokku- varisemine — Éboulements	Tööobjektide mehaaniliste abinõudeta käsitamine — Manipulation d'objets sans appareils mécaniques	Käsitööriistad — Outils à main	Loomad — Animaux	Mund — Autres	Kokku — Total
1938/39	9,4	9,4	—	2,4	—	10,1	7,9	3,0	0,1	30,1	20,0	—	7,6	100
Sellest:														
Tehasetöö	17,6	4,3	—	3,0	—	7,5	7,2	4,6	0,3	26,2	22,6	—	6,1	100
Rongiliiklus	—	33,1	—	1,5	—	16,9	8,8	3,0	—	21,3	2,2	—	13,2	100
Ehitustöö	5,5	2,3	—	1,0	—	9,4	9,2	1,2	—	39,1	26,5	—	6,2	100
Kontortöö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1937/38	7,9	11,4	—	2,8	0,5	8,2	14,6	2,0	0,6	27,4	16,1	0,8	7,6	100
1936/37	6,1	14,2	0,1	0,4	0,2	4,6	8,8	4,2	0,0	32,2	14,7	—	13,6	100
1935/36	7,3	13,7	—	1,5	0,3	8,0	5,4	4,1	0,0	28,0	17,3	—	13,5	100
Keskm. — Moy. 1930/31—34/35	8,8	8,5	0,2	3,0	0,3	14,4	6,7	4,0	1,1	28,3	16,7	—	8,0	100

arvud ei näita masinaist põhjustatud õnnetuste absoluutset esinemissagedust, vaid ainult nende suhtelist osatähtsust. Alamal näeme, et näit. töötajate komistamise osatähtsus on raudteetehastes palju madalam kui mujal metallitööstuses. See lubab oletada, et sellistest teistlaadi asjaoludest tingitud õnnetuste absoluutnegi sagedus on raudteetehastes suuresti madalam, mistõttu on täiesti mõistetav, et teatav arv paratamatult masinatöö juures juhtuvaid õnnetusi võib moodustada väiksemast õnnetuste üldarvust suurema protsendi kui teisel, kus masinaoht jääb igasuguste teiste asjaolude kõrval suures üldarvus suhteliselt rohkem tahaplaanile.

Võrdsel määral masinatööstuse (9,4% üldarvust) on 1938/39. a. põhjustanud tööönnetusi transportvahendid. Selline transportvahendite ohtlikkuse osatähtsus on küll kõrgem 1930/31—34/35. a. keskmisest, madalam aga 3 eelneva aasta omast. Rongiliikluse alal juhtunud õnnetusist on ümarguselt iga kolmas tingitud transportvahendeist. Väga sageli juhtub siin vigastusi veerevkoosseadu üksuste kokku-, harvmini ka lahtihaakimistöödel: tavaliselt satuvad haakija käed siduri ning veokonksu või puhvrite vahele ja saavad sealjuures muljuda. Harvad ei ole ka õnnetused manöövröödel, mis on tingitud komistamisest või kukkumisest liikuvalle vagunile või vedurile peale- ja mahahüppamisel. Tagajärgedelt raskete õnnetuste hulka kuuluvad tavaliselt rongiallajäämised ja tõuked liikuvalt rongilt, milliseid esineb küll võrdlemisi harva. Transportvahendid põhjustavad üksikuid õnnetusi ka tehastes ja depoodes (1938/39. a. 4,3%), sagedamini veerevkoosseadu üksuste või rattapaaride inimjõul ümberpaigutamisel. Ehitustöödel moodustasid transportvahendeist, peamiselt ehitusmaterjalide veoks kasutatavaist dresinidest ja rullikunist, tekitatud õnnetused vaadeld. a. ainult 2,8% üldarvust.

Mürgistest, põletavatest ja sööbivatest ainetest põhjustatud tööönnetuste osatähtsus on 1938/39. a.

langenud 2,8%-lt 2,4%-le. Üldiselt oli selliste ainetõnnetusohklikkus viimaseil aastail madalam 1930/31—34/35. a. keskmisest. Suurim on põletavatest ainetest tingitud õnnetuste osatähtsus tehasetöös (3,6%), jäädes aga suuresti maha nende osatähtsusest erametallitööstuses (1938. a. 9,7%). Sagedamini juhtub siin õnnetusi sepatöö juures tulise metalli vastu puutumisest, sula metalli, kuuma auru ja vee pritsmetest, tulesädemettest jne.

Töötaja kukkumiste üldine osatähtsus on tõusnud 8,2%-lt 10,1%-le, jäädes siiski madalamaks 1930/31—34/35. a. keskmisest (14,4%); tõus on toimunud eeskätt rongide liikluse alal juhtunud kukkumiste arvel. Raudteetehastes esineb töötaja kukkumisi suhteliselt harvemini (1938/39. a. 7,5%) kui mujal metallitööstuses (1938. a. 9,2%). Komistamise, tõuge ja esemetele astumiste osatähtsus, mis eelneval aastal oli erakorraliselt kõrge (14,6%), on langenud 7,9%-le, lähenedes seega jälle varemaste aastate tasemele. Sedalaadi õnnetusi (naeltele astumisi, tõukeid teravate nurkade, plekiservade jne. vastu) esineb enamvähem tühtlase sagedusega raudteelaste kõigel kolmel eriisoomulisel tööalal. Nagu juba ülal vihatud, on aga komistamise, tõuge, esemetele astumiste jt. analoogiliste õnnetuste osatähtsus raudteelastel palju madalam kui tööstustöölistel.

Tööobjektide mehaaniliste abinõudeta käsitamisest tingitud õnnetused moodustasid 1938/39. a. tehasetöös 26,2%, rongiliikluse alal 21,8% ja ehitustöödel isegi 39,1% üldarvust. Võrreldes eelmise aastaga ja 1930/31—34/35. a. keskmisega on selle rühma üldine osatähtsus veidi kasvanud. Enamus siinseist õnnetusist on tekkinud suurte raskuste tõstmisest, kandmisest, lükkamisest, laadimisest või kohale asetamisest, töötaja käsitsemisel olevate esemete kukkumisest jne. Käsitööriistade suhtelise õnnetusohklikkuse kasv on viimaseil aastail äratanud tähelepanu tööstustööliste tööönnetuste vaatlusel. Sama

suund esineb ka raudteelaste õnnetuste alal, kus käsitöörüstad 1938/39. a. põhjustasid 20,0% üldarvust (tehastes 22,6%, ehitustöödel isegi 26,5%) eelneva aasta 16,1% vastu. Üldiselt on käsitöörüstadest tingitud tööõnnetuste osatähtsus raudteelastel kõrgem kui tööstustöölistel. Tehasetöös tekib õnnetusi arvukamalt vasara ja meisli käsitamisel, eriti neetimisel ja needipeade maharaiumisel; edasi on ohtlikumad käsitöörüstad mutrivöti ja viil. Ehitustöödel on vasara kõrval ohtlikumateks riistadeks kirves, kang ja kirka.

Vaadeldust ilmnes, et üksikute tööõnnetuste põhjuste osatähtsus raudteelastel erineb — peamiselt erineva töölaadi tõttu — üsna tunduvalt tööstustööliliste omast.

5. Tööõnnetustel vigastatute vanus.

Age des accidentés.

Vanusrühmad	1938/39	1937/38
—10	4,0	4,1
20—24	10,6	12,2
25—29	15,4	15,8
30—34	10,4	15,7
35—39	10,6	12,2
40—44	8,7	7,8
45—49	10,2	10,4
50—54	10,2	9,6
55—59	7,6	7,2
60—	5,5	5,0
Kokku	100	100

Kahel viimasel aastal tööõnnetustel vigastatud raudteelaste vanuslik koostis on olnud järgmine:

Nagu näeme, on mõninga vanusrühma osatähtsus tõusnud, teistel aga langenud. Üle 50 a. vanusrühmade

osatähtsuse suurenemise tõttu on vigastatute keskmine vanus (aritm. keskmine) siiski veidi tõusnud, nimelt 37,3 a.-lt 37,6 a.-le.

Võrdluseks olgu tähendatud, et tööstustöölistel on noorte osatähtsus vigastatute hulgas tunduvalt suurem kui raudteelastel, mistõttu on madalam ka nende keskmine vanus (1938. a. aritm. keskmine 33,2 a.). Tehasetöös vigastatute koostises on suurema osatähtsusega nooremad ja üle 50 a. vanused, rongide liikluse ja ehitustöö alal aga keskealised (30—49 a.) isikud.

Tööõnnetuste sagedust üksikuis raudteelaste vanusrühmis ei ole võimalik määrata, kuna puuduvad andmed üldise raudteeteenijate ja tööliste vanusliku koostise kohta. Ei saa küll olla kahtlust, et siingi on õnnetuste riisiko kõrgem nooremate töötajate, ka tööstusõpilaste hulgas. Illustratsioonina võib lisada, et 1938/39. a. tehasetöös vigastatud 24 alla 20 a. isikut olid 21 tööstusõpilased.

6. Vigastuste iseloom ja asupaik.

Nature et localisation des lésions.

Tab. 3 nähtub, et kriimustuste, põrutuste, põrutushaavade, nahamarrastuste, pigistuste ja muljutuste rühma kuulus 1938/39. a. tervelt 63,6%, see on rohkem kui kunagi varem, raudteelaste töövigastuste üldarvust. Suurim oli sedalaadi vigastuste osatähtsus rongiliikluse alal (67,6%), järgnevad ehitus- (65,2%) ja tehasetöö (60,2%). Kõrvutades neid andmeid tööstustööliliste töövigastuste koostisega selgub, et vastava vigastusliigi sealne osatähtsus ei erine palju siinsest.

Vigastuste iseloom — Nature des lésions.

Sellest:	1938/39	Kriimustused, põrutused, põrutushaavad, nahamarrastused, pigistused ja muljutused — Contusions, plaies, écorchures											Põletushaavad — Brûlures			Šokk ja šokkilaadised vapustused — Chocs, commotions	Lõike- ja rebendihavad — Coupures, lacérations	Pigistahaavad — Pigétures	Liigeslaotused — Perte d'un membre	Nihestused — Luxations	Luumurrud — Fractures	Väänamised ja venitamised — Frotures et entorses	Lambumised — Asphyxie	Uppumised — Submersions	Agedad mürgistused — Intoxications aigues	Silmanvigastused — Lésions de l'oeil			Muid — Autres	Kokku — Total
		63,6	1,8	—	8,8	4,6	—	1,6	6,1	6,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,5	0,2	0,4	0,7	100			
Tehasetöö	60,2	2,5	—	9,7	7,2	—	1,1	5,7	6,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,2	0,3	—	—	100				
Rongiliiklus	67,6	0,7	—	8,1	—	—	3,7	11,0	7,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,5	—	—	—	100				
Ehitustöö	65,2	1,6	—	8,2	4,3	—	1,2	3,5	7,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,9	—	1,2	1,9	100				
Kontoritöö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
1937/38	61,6	2,4	—	10,5	4,6	1,1	—	5,8	7,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,2	0,3	0,3	0,3	100				
1936/37	45,5	2,2	—	26,5	3,6	0,1	0,3	4,6	9,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,7	1,0	0,9	0,5	100				
1935/36	46,1	3,1	—	28,3	2,4	—	0,3	4,0	8,1	0,2	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,0	0,3	1,0	—	100				
Kesk. — Moy.	1930/31—34/35	52,2	3,0	0,0	18,5	3,6	0,5	0,0	4,4	9,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,5	—	—	0,3	100			

Teiseks sagedamaks vigastusliigiks raudteelastel on lõike- ja rebendihavad, mis 1938/39. a. haarasid 8,2% vigastuste üldarvust eelmise aasta 10,5% vastu. Tööstustöölistel on lõike- ja rebendihavade osatähtsus alati madalam kui raudteelastel, nii 1938. a. ainult 4,7%.

Seevastu on väänamiste ja venituste suhteline sagedus tööstustöölistel kõrgem (1938. a. 11,1%) kui raudteelastel (1938/39. a. 6,7%), kelledel see juba mõnda aega osutab langusetendentsi. Enamik siinseist õnnetusist on tingitud ülejökäivate raskuste tõstmisest, töötaja komistamisest või kukkumisest jne.

Luumurdude ning möränemiste arv ja osatähtsus kasvab juba kolmandat aastat. 1938/39. a. on viimane tõusnud 5,8%-lt 6,1%-le. Suurim oli luumurdude sagedus rongiliikluse alal juhtunud õnnetuste koostises (11,0%), järgnevad tehase- (5,7%) ja ehitustöö (3,5%). Enamik luumurde ei ole tagajärgedelt siiski mitte eriti rasked: sagedamini juhtub sõrmeluumurde (masinatel ja käsitööstistadega töötamisel, haakimisel, sõrmede uksevahelejäämisel jne.). Märksa raskemad on roietemurrud, mis moodustavad teise arvukama luumurdude rühma; neid juhtub sagedamini rongiallajäämist, kukkumiste ja muljuda-saamiste tagajärjel. Varbaluumurde tekitab harilikult esemete jalale kukkumine. Luumurdude tildine osatähtsus tööõnnetuste koostises on raudteel alati olnud kõrgem kui eratööstuses.

Pistehaavade osatähtsus on 1938/39. a. jäänud eelmise aasta tasemele (4,0%), põletushaavade oma aga langenud 2,4%-lt 1,8%-le: esimeste suhteline sagedus on üldiselt veidi tõusmas, teistel aga langes. Mõlemat liiki vigastuste osatähtsus on suurim tehasetöös. Võrdluseks olgu tähendatud, et era-metallitööstuses moodustasid 1938. a. pistehaavad 6,0%, põletushaavad aga 11,0% vigastuste üldarvust.

Viimasel aastail pidevalt harvenenud silmavigastuste osatähtsus on 1938/39. a. ehitustööde arvel veidi tõusnud, nimelt 5,8%-lt 6,1%-le. Suurim on silmavigastuste esinemissagedus tehasetöös (7,5%), kus neid juhtub võrkehade silma sattumisest kaitseprillideta metallide puurimisel, treimisel, rajumisel, smirgelkäia kasutamisel jne. Sama suur on silmavigastuste suhteline sagedus ka metallitööstuses üldse (1938. a. 7,3%).

Tööõnnetuste protsendilisest ositusest vigastuste asupaiga järgi annab ülevalate tab. 4.

Nagu varemaltki nenditud, on raudteelastel pea-, näo- ning kaelavigastuste osatähtsus suurem, kehavigastuste oma aga tunduvalt väiksem kui tööstustöölistel, kuna üldiste ning jäsemete vigastuste suhteline esinemissagedus on enamvähem võrdne. Pea-, näo- ning kaelavigastused kalduvad juba mitmendat aastat pidevale harvenemisele; 1938/39. a.

Vigastuste asupaik — Localisation des lésions.

4.		Vigastuste asupaik					Kokku — Total
		Pea, nägu ja kael Tête, visage et cou	Keha — Corps	Ülemised jäsemed Braz	Alumised jäsemed Jambes	Üldised vigastused Lésions générales	
	1938/39	13,0	8,8	50,0	26,1	2,1	100
Sellest:							
	Tehasetöö	14,3	6,1	54,9	23,8	1,4	100
	Rongiliiklus	9,6	13,2	45,6	28,7	2,9	100
	Ehitustöö	13,3	9,4	47,3	27,7	2,3	100
	Kontoritöö	—	—	—	—	—	—
	1937/38	13,4	11,7	46,4	27,1	1,4	100
	1936/37	14,6	10,9	45,4	27,6	1,5	100
	1935/36	18,0	10,9	45,1	24,7	1,3	100
Keskm. — Moy.	1930/31—34/35	18,0	10,7	44,4	23,9	3,0	100

on nende osatähtsus langenud 13,4%-lt 13,0%-le, seda tehasetöö arvel, kus selliste vigastuste sagedus ongi suurim. Harvenenud on ka kehavigastused, saavutades 8,8%-ga vaatlusaja madalaima osatähtsuse; olgu märgitud, et kehavigastuste esinemissagedus on suurim rongiliikluse alal toimunud tööõnnetuste koostises. Alumiste jäsemete vigastuste sagedus on langenud ehitus- ja tehasetöös, tõusnud aga rongide liikluse alal. Teisalt on tõusnud ülemiste jäsemete vigastuste osatähtsus, nimelt 46,4%-lt 50,0%-le, milline seis on kõrgem kui kunagi varem. Üksikuist tööaladest esineb tehasetöös ülemiste jäsemete vigastusi suhteliselt sagedamini, alumiste jäsemete vigastusi aga harvemini kui teistel aladel. Viimaste aastatega võrreldes on tõusnud ka üldiste vigastuste osatähtsus, jäädes aga siiski madalamaks 1930/31—34/35. a. keskmisest.

7. Tööõnnetuste tagajärjed ja ravigastus.

Conséquences et durée de traitement des accidents du travail.

Jättes kõrvale surmajuhud, millele sagedus on raudteel üksikuil aastail kõrge, osutuvad raudteelaste tööõnnetused üldiselt kergemaiks tööstustööliste omist. Nii oli 1938/39. a. 10,8% raudteelaste tööõnnetusist nii kerged, et kannatanud peale esmaabi saamist võisid jätkata tööd; tööstustöölistel moodustasid sellised töölt vabastamiseta õnnetused

Tööõnnetuste tagajärjed — Conséquences des accidents du travail.

5.		Arv — Nombre						%							
		Surm	Töövõimekaotus			Kokku	Töövõimekaotusest	Üldse	Mort	Incapacité au travail			Total	Sans incapacité au travail	Gr. total
			jäädav täieline	jäädav osaline	ajutine					Complète permanente	Partielle permanente	Temporaire			
	1938/39	1	—	11	581	593	72	665	0,1	—	1,7	87,4	89,2	10,8	100
Sellest:															
	Tehasetöö	—	—	2	229	231	48	279	—	—	0,7	82,1	82,8	17,2	100
	Rongiliiklus	—	—	5	123	128	6	134	—	—	3,7	91,8	95,5	4,5	100
	Ehitustöö	1	—	4	229	234	18	252	0,4	—	1,6	90,9	92,9	7,1	100
	Kontoritöö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1937/38	6	—	4	507	517	127	644	0,9	—	0,6	78,8	80,3	19,7	100
	1936/37	2	—	5	545	552	110	668	0,3	—	0,7	81,6	82,6	17,4	100
	1935/36	1	—	3	539	543	122	665	0,1	—	0,5	81,1	81,7	18,3	100
Keskm. — Moy.	1930/31—34/35	2	1	7	518	528	108	636	0,3	0,2	1,1	81,4	83,0	17,0	100

1938. a. 7,4% üldarvust. Suurim on ajutisegei töövõimekaotuseta tööõnnetuste osatähtsus alati olnud tehasetöös (1938/39. a. 17,2%). Tab. 5 aga nähtub, et varemäl aastail oli selliste kergete õnnetuste osatähtsus mullusest tunduvalt kõrgem, kaldudes isegi tõusule, nii 1930/31—34/35. a. keskmiselt 17,0% ja 1937/38. a. 19,7%.

Töötaja surmaga lõppenud tööõnnetuste pooldest oli vaadeldav aasta raudteelastele kergemaid: selliseid õnnetusi juhtus vaid 1 (ehitustöödel) eelmise aasta 6 vastu. Seevastu on jäädava osalise töövõimekaotusega lõppenud õnnetuste arv tõusnud 4-lt 11-le, mis on 1,7% üldarvust. Tööstustöölistel on jäädava töövõimekaotusega lõppenud tööõnnetuste osatähtsus kõrgem, 1938. a. näit. 3,8% üldarvust. Ülejäänud 87,4% õnnetusist põhjustas töötaja ajutise töövõime- tuse.

Töölit vabastamisega vigastuste protsendiline ositus ravikestuse järgi selgub tab. 6. Pikemaageget ravi nõudvate vigastuste osatähtsus töölit vabastamist põhjustanud õnnetuste üldarvus on veidi madalam kui 1937/38. a. Kokku kulus raudteelaste tööõnnetustel saadud vigastuste ravimiseks 1938/39. a. ca 9,8 tuh. päeva eelmise aasta ümarguselt 9 tuh. päeva vastu; üldine raviaja pikemine on seega peagu 10%.

Keskmine ravipäevade arv ühe vigastatu (incl. tööd jätkanud) ja ühe töölit vabastatu kohta on 2 viimasel aastal järgmine:

	Vigastatu kohta		Töölit vabastatu kohta	
	1938/39	1937/38	1938/39	1937/38
Tehasetöö . . .	12,3	9,7	14,9	14,0
Rongiliiklus . .	21,1	20,5	22,1	22,9
Ehitustöö . . .	14,1	13,4	15,1	15,9
Keskmine	14,7	14,1	16,5	17,5

Töölit vabastamisega vigastuste ositus ravikestuse järgi.
Répartition des lésions entraînant l'interruption du travail d'après la durée du traitement.

6.		Sellest				1937/38	1936/37	1935/36	Kesk- m. — 1930/31—34/35
		1938/39	Tehasetöö	Rongiliiklus	Ehitustöö				
1	päev .	0,2	0,4	—	—	1,5	1,6	1,5	0,7
2	jours .	3,6	4,3	1,6	3,9	3,9	4,2	3,7	2,6
3	"	6,5	8,7	3,2	6,0	8,4	9,1	6,5	5,7
4	"	5,8	7,9	3,2	5,2	5,9	7,6	7,6	5,6
5	"	6,1	6,8	7,9	4,7	7,2	7,1	6,1	6,8
6	"	9,0	10,1	7,1	9,0	6,3	4,5	7,6	6,2
7	"	5,8	3,5	5,5	8,2	5,8	6,0	6,6	7,2
8—14	"	28,4	25,3	26,2	32,6	26,6	29,1	29,9	45,9
15—21	"	15,3	16,2	16,7	13,7	13,9	11,8	14,3	11,2
22—28	"	5,8	7,0	6,3	3,9	7,0	7,1	5,2	—
29—35	"	4,9	3,9	10,3	3,0	3,9	2,4	4,2	—
36—42	"	2,2	0,9	3,2	3,0	2,3	2,7	0,7	—
43—49	"	2,1	2,2	1,6	2,2	1,0	1,8	0,4	—
50—56	"	0,8	1,3	0,8	0,4	0,8	0,7	0,9	—
57—63	"	1,7	1,3	2,4	1,7	1,6	1,3	0,7	—
64—70	"	0,2	—	—	0,4	0,2	—	0,6	—
71—77	"	0,3	—	1,6	1,3	0,4	0,4	—	—
78—84	"	—	—	—	—	—	0,4	—	—
85—91	"	—	—	—	—	0,2	0,7	0,2	—
92—105	"	0,3	0,4	—	0,4	1,8	0,7	0,7	—
106—126	"	0,3	—	0,8	0,4	1,0	0,4	0,4	—
127—140	"	—	—	—	—	—	—	0,2	—
141—161	"	0,2	—	0,8	—	0,2	—	—	—
162—182	"	—	—	—	—	0,2	0,2	—	—
183—	"	0,2	—	0,8	—	0,4	0,2	1,3	—
Kokku — Total		100	100	100	100	100	100	100	100

Töölit vabastamiseta õnnetuste osatähtsuse vähenemise tõttu on keskmine ravikestus ühe vigastatu kohta tõusnud 14,1-lt 14,7-le päevale ehk 4,8%. Samal ajal on aga ravipäevade arv ühe ravi tõttu töölit vabastatu kohta 5,7% vähenenud (16,6 : 17,5). Nagu näeme, nõuavad õnnetused rongiliikluse alal keskmiselt kõige pikemat, tehasetöös aga kõige lühemat ravi.

Raudteelaste tööõnnetuste kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid:

Raudteelaste tööõnnetused 1937/38. a., K. Raid, Eesti Statistika nr. 200(7)—201(8) 1938. a., lk. 391—395.
Raudteelaste tööõnnetuste vastu kindlustus, R. Sõrnus, Eesti Statistika nr. 188(7)—189(8) 1937. a., lk. 353—356.

VÄLIS- ja RANNASÖIT ning KAUBA- ja REISIJATEVEDU 1939. a. NAVIGATION et TRANSPORTS MARITIMES en 1939.

Sisu: 1. Üldisloom, lk. 179. 2. Sadamate tegevus. lk. 182.

1. Üldisloom. Caractéristique générale.

Eesti sadamate tegevus laeva- sõidu ja vedude alal püsis 1939. a., vaatamata sõja kit- sendavatele oludele, aasta viimase nelja kuu jooksul eelmise aasta tasemel, näidates kogu aasta kohta suu- renemistendentsi.

Laevade läbikäik sadamatel ulatus 1939. a. mahu järgi:

Laevade läbikäik sadamatel — Navigation des ports.

1.	Saabunud laevade arv ja maht Nombre et tonnage des navires entrés			Saabunud ja väljunud laevade maht Tonnage (entrées et sorties)							
	Välis- sõit	Rannasõit	Kokku	Välisõit Long cours	Rannasõit Cabotage	Üldse Gr. total					
Laevade arv Nombre							Laevade maht 1 000 neto-reg.-tn Tonnage				
						1939. a. = 100					
1939	2 454	8 241	10 695	1 171	388	1 559	145,6	2 337	780	3 106	100
1938	2 531	7 757	10 288	1 158	396	1 549	144,0	2 312	785	3 097	99,7
1937	2 597	7 395	9 992	1 078	435	1 508	140,8	2 150	862	3 012	97,0
1936	2 495	7 764	10 259	1 053	448	1 501	140,1	2 109	894	3 003	96,7
1935	2 265	7 174	9 439	934	446	1 380	128,8	1 873	885	2 758	88,8
1934	2 426	6 968	9 394	942	433	1 375	128,4	1 887	887	2 774	89,2
1933	2 394	6 451	8 845	836	328	1 214	113,3	1 784	852	2 436	78,4
1932	2 292	5 290	7 582	796	286	1 082	101,1	1 591	578	2 169	69,8
1931	2 902	5 179	8 081	981	327	1 308	122,1	1 963	653	2 616	84,4
1930	2 648	6 323	8 971	978	398	1 376	128,6	1 948	799	2 747	85,3

Sadamatest läbikäinud maht ulatub kolmandat aastat üle 3 milj. neto-reg.-tn, olles 1939. a. suurem varematest aastatest, eelmisest aastast aga ainult 0,2%. Laevade mahu läbikäik sadamatel moodustab suuremalt osalt välisõidust tulnud ja sinna läinud laevade mahust, nimelt on välisõidu mahu osatähtsus üldläbikäigust 75,2% ning rannasõidule jääb 24,8%. Välisõidu mahu läbikäik osutabki 1939. a. suurenemistendentsi võrreldes eelmisega, kuna rannasõidus liikunud maht veidi vähenes. Välisõidulaevade läbikäigu suurenemise sadamates mõõdnud aastal tingis elavam väliskaubandus ja sakslaste timberasumine Saksa.

Arvu järgi tuli sadamatesse sisse ja läks sealt välja 1939. a. jooksul välis- ja rannasõidus kokku 21 350 laeva, selle hulgas oli sissetulnud 40 laeva võrra rohkem kui väljaläinud. Eelmise aastaga võrreldes oli 1939. a. laevade läbikäik sadamatel 792 laeva võrra ehk 3,8% suurem.

Kaubavedu laeval sadamatesse ja sealt välja 1939. a. näeme järgnevatest arvudest:

Kaubavedu 1 000 tn — Transport des marchandises 1 000 tn.

2.	Välisõit Long cours				Rannasõit Cabotage				Üldkäik Navigation générale
	Sisse	Välja	Kokku	%	Entrées	Sorties	Total	%	
1939	336	530	866	98,4	123	61	184	87,6	1 050
1938	383	442	825	93,7	126	62	188	93,9	1 013
1937	404	523	927	105,1	129	55	184	87,4	1 111
1936	347	462	809	91,8	128	75	203	96,3	1 012
1935	274	492	766	87,0	118	74	192	91,2	958
1934	230	532	762	86,5	109	63	162	77,1	924
1933	205	339	544	61,7	75	36	111	52,0	655
1932	234	295	510	59,0	59	21	80	38,2	590
1931	333	465	798	90,6	60	27	87	45,7	894
1930	302	388	780	88,6	61	38	129	61,8	900

Kaupade üldkäik meie sadamatest suurenes 1939. a. võrreldes eelmise aastaga 3,6%. Suurenemisid ainult välisõiduvedud, kuna rannasõidus veetud kaupade läbikäik läks tagasi. Välisõidu kaubavedu moodustab 82,4% kogu kaupade läbikäigust sadamatest ja töus neis ulatus 1939. a. 5,1%. Juurdekasv välisõidu kaubaveos oli tingitud väljaveo suurenemisest meie sadamatest; kasv väljaveos kestis peagu läbi aasta, raugedes ainult aasta paari viimasel kuul. Suurenemise põhjustas peamiselt metsamaterjali väljavedu. Sissevedu välisriigest laeval jäi 1939. a. 13,9% väiksemaks eelmisest aastast; sealjuures osutas sissevedu juba aasta algusest peale vähenemist, mis aasta lõpuole muutus ulatuslikumaks. Välisõidukaubad veeti enamikus juhustikkude vedudena, liinilaeval veeti ainult ligi neljandik kogu kaupade veost.

Rannaveo alal sadamatest läbikäinud kaupade kogus osutas 1939. a. võrreldes eelmisega väikest tagasimekut (0,2%). Rannaveokaupade läbikäik sadamatest on võrreldes välisvedudega väike, moodustades ainult 17,6% kaupade üldkäigust sadamatest. Sissevedu sadamatesse on ligi 3 korda suurem väljaveost, kuna sadamatesse veetakse kaupu sisse sarnastest rannakohtadest, kus registreerimist ei ole. Veetavamaks kaubaks rannaveos on metsamaterjal ja metsikud kivid. Kaubavedu rannasõidus toimub suurem osalt samuti, nagu välisõiduski, juhustliku veona.

Navigation d'après les mois en 1939.

Table with 12 columns representing months from August to December and a total column. Each month has sub-columns for 'Arv' and 'Maht'. The total column also has sub-columns for 'Arv' and 'Maht'.

Main data table under the heading 'Entrées'. It contains a grid of numerical values corresponding to the months and sub-categories defined in the header table.

Main data table under the heading 'Sorties'. It contains a grid of numerical values corresponding to the months and sub-categories defined in the header table.

Reisijatevedu laevadel sadamatesse ja sealt välja ulatus järgneva arvudeni:

Reisijatevedu — <i>Transport des voyageurs.</i>									
3.	Välissõit <i>Long cours</i>				Rannasõit <i>Cabotage</i>				Üldkõik <i>Navigation générale</i>
	Sisse	Välja	Kokku	%	Enäres	Sorties	Total	%	
Reisijate arv — <i>Nombre des voyageurs.</i>									
1939	44511	57248	101759	432,0	86057	35863	171920	155,6	273679
1938	47422	47832	95254	404,4	86022	82934	167956	152,0	263210
1937	39159	38939	78158	331,8	77412	74763	152175	137,7	230333
1936	39410	39303	78713	334,2	75632	73857	149539	135,3	228252
1935	27175	27179	54354	230,7	61492	60402	121894	110,3	176248
1934	21350	21400	42750	181,5	58795	57272	116067	105,1	158817
1933	20412	20401	40813	173,3	54724	53225	107049	96,9	147802
1932	19645	19071	38716	164,4	45324	43782	89170	80,7	127886
1931	28871	28529	57400	243,5	44485	43344	87829	79,5	145229
1930	30695	30109	60804	258,1	54750	55071	109821	99,4	170625

Laevasõit ja kauba- ning reisijatevedu sadamate järgi 1939. a.
Navigation, transport des marchandises et des voyageurs d'après les ports en 1939.

4.	Laevade arvu ja mahu läbikõik <i>Navigation d'après le nombre des navires et tonnage</i>						Kaubavedu <i>Transp. des marchandises</i>			Reisijatevedu <i>Transp. des voyageurs</i>		
	Välissõidus		Rannasõidus		Kokku		Long cours	Cabo- tage	Total	Välis- sõidus	Ranna- sõidus	Kokku
	Arv	Mahut net.	Nombre	Ton- net.	Arv	Mahut net.						
Tallinn	3 314	2080 385	3 409	180 363	6 723	2260 748	746 370	103 389	849 708	94 910	12 060	108 970
Pärnu	273	189 802	1 163	33 318	1 436	173 120	50 986	18 670	69 656	3 300	2 542	5 808
Haapsalu	75	5 026	990	18 921	1 065	24 847	2 943	726	3 674	52	32 724	32 776
Kuressaare	94	27 976	454	55 751	548	83 727	1 090	13 037	14 138	1 823	4 735	6 558
Narva-Jõesuu	178	8 402	78	6 396	251	14 799	6 284	3 473	9 757	100	82	182
Paldiski	83	14 518	113	7 159	196	21 677	11 105	336	11 441	—	—	—
Jaagurahu	74	11 367	66	10 655	140	21 932	12 654	1 401	14 055	15	372	387
Heltermaa	—	—	809	47 286	809	47 286	—	1 211	1 211	—	19 361	19 361
Kuivastu	1	69	2 900	104 400	2 901	104 460	90	2 570	2 660	—	36 720	36 720
Kunda	452	7 721	104	4 453	556	12 174	10 293	3 320	13 618	139	4	143
Kärdla	—	—	247	37 101	247	37 101	—	3 068	3 068	—	5 034	5 034
Loksa	804	18 362	340	13 033	644	31 395	15 534	9 929	25 463	45	—	45
Orissaare	—	—	319	22 812	319	22 812	—	3 146	3 146	—	524	524
Orjaku	—	—	260	15 237	262	15 713	—	2 704	2 704	—	482	482
Rohuküla	—	—	813	38 603	813	38 603	—	5 019	5 019	—	17 874	17 874
Taaliku	1	69	155	16 909	156	16 978	49	158	207	—	274	274
Trigi	3	365	519	53 752	522	54 117	67	6 861	6 908	—	1 234	1 234
Virtsu	18	151	2 813	80 003	2 831	80 154	49	1 626	1 675	—	36 719	36 719
Hiju-Suursadam	—	—	20	994	20	994	—	119	119	—	—	—
Kaberneeme	2	319	123	4 139	125	4 458	—	495	495	—	—	—
Kihnu	—	—	324	2 985	324	2 985	—	512	512	—	1 060	1 060
Käsmu	5	1 109	7	835	12	2 004	—	2	2	—	—	—
Mõntu	12	317	54	2 237	66	2 554	145	1 069	1 204	—	—	—
Papsaare	—	—	7	557	7	557	—	60	60	—	—	—
Rahu	31	5 864	48	1 740	79	7 604	—	105	105	1 309	39	1 348
Vergi	2	463	266	3 443	268	3 006	—	448	448	—	—	—
Saaremaa rannad	20	13 208	1	1 004	21	14 302	8 930	—	8 930	—	—	—
Kokku — Total	4 944	2336 930	16 406	769 146	21 350	3106 076	866 607	183 440	1050 047	101 739	171 920	273 679

2. Sadamate tegevus. *Activité des ports.*

Tallinna sadama tegevus ületab mitmekordselt kõigi teiste sadamate tegevuse kokkuvõetult. Üldisest laevade läbikõigust sadamais langeb mahu järgi 72,7% Tallinna sadamale, seega kaks ja pool korda enam kui laevade läbikõik kõigis teisis sadamais kokku. Teistest sadamatest omavad suuremat läbikõiku sadamad, kus käivad välissõidulaevad ning sadamad, millede kaudu toimub ühendus saarte ja mandri vahel. Nii omab suuremat osatähtsust läbikõikunud mahus Pärnu sadam, nimelt 5,5%, mille laevade läbikõik põhjeneb peamiselt välisühendusel. Mahu läbikõigu suuruse poolest on nimetamisväärt veel Kuressaare, Kuivastu, Virtsu, Heltermaa, Rohuküla, Trigi ja Kärdla sadam.

Reisijate üldlõbikõik sadamatest tõusis 1939. a. võrreldes eelmise aastaga 3,9%. Kasvas reisijatevedu välis- kui ka rannasõidus — esimeses 6,3%, teises 2,8%. Välissõidureisijad moodustavad reisijate üldlõbikõigust sadamatest 37,1%. Nende arv kasvas 1939. a. Eestist Saksa ümberasunud sakslaste arvel, mistõttu suurenes ainult väljasõitnute arv. Üldse moodustub välissõidureisijate liikumine peamiselt reisijate liikumisest Eesti-Soome ja Eesti-Saksa vahel. Viimases on eelmainitud põhjusel Eestist väljasõitnud tunduvas ülekaalus. Rannasõidureisijate juurdekasv toimus liikumise arvel saare ja mandri vahel, millest peamiselt koosnebki rannasõidureisijate läbikõik sadamatest.

Kaupade läbikõik Tallinna sadamast ulatus 80,9% üldlõbikõigust, ületades seega teiste sadamate läbikõigu kokkuvõetult neljakordselt. Pärnu sadama kaudu veeti kaupu 70 tuh. tn ehk 7% üldarvust. Üle 1% üldlõbikõigust moodustab veel kaupade läbikõik Loksa, Kuressaare, Jaagurahu, Kunda ja Paldiski sadamast. Peale kahe esimesena nimetatud sadama põhjeneb teistel kõigil nimetatud sadamatel kaupade läbikõik väliskaubandusel. Välissõidukaupade veos oli 1939. a. väljavedu 57,6% ülekaalus sisseveo üle, mille tõttu ka Tallinna sadamas domineeris väljavedu. Teistes sadamates, kus esineb välisvedu, koosneb see suuremolt väljaveost.

Rannaveokaubad moodustasid Tallinna ja Pärnu sadamates suurema koguse, nimelt esimeses 56,3% ja

teises 10,1% rannaveo-kaupade üldlääbikäigust. Peale nimetatud sadamate oli rannaveokaupade läbikäik suurem veel Kuressaare, Loksa, Triigi ja Rohuküla sadamas.

Reisijate üldlääbikäigust langeb Tallinna sadamale 38,8% (e. a. 39,7%), kust kaudu liikus suur enamuse välissõidureisijaist, nimelt 93,2% üldarvust. Rannasõidureisijaist käis Tallinnast läbi 12 060 ehk

7,0%, mis moodustas Tallinna sadama reisijate üldlääbikäigust 8,3%. Teistele sadamatele langeb välissõidu-reisijaid ainult 6,8% üldarvust, milline ositus peamiselt Pärnu ja Kuressaare vahel. Peale Tallinna sadama on reisijate läbikäik suurem veel sadamais, kust kaudu toimus ühendus saarte ja mandri vahel, nagu Virtsu, Kuivastu, Haapsalu, Heltermaa, Rohuküla ja Kärda sadamas. Kolmes esimeses sadamas ulatus reisijate läbikäik igas 12—15% üldlääbikäigust.

Laevasõidu ja kauba- ning reisijateveo kohta varem Meskkbüroo väljaandeis ilmunud artiklid.

Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1938. a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 212(7)—213(8), lk. 358—373.
 Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1937. a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 199(6), lk. 283—299.
 Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1936. a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 188(5), lk. 248—263.
 Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1935. a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 163(6), lk. 305—324.
 Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1934. a., J. Kiis, Eesti Statistika nr. 151(6), lk. 305—323 (v. var. ilmun.).

K. Raid.

TÖÖSTUSTÖOLISTE HAIGUSKINDLUSTUS 1938. a. ASSURANCE-MALADIE des OUVRIERS en 1938.

Sisu: 1. Üldandmeid, lk. 188. 2. Haigekassade raking ja ravikorraldus, lk. 184. 3. Kindlustusele alluvate käitiste ja haigekassaliikmete üldarv, lk. 184. 4. Haiguskindlustuse ulatus üksikuis töötusharudes, lk. 187. 5. Haigekassaliikmete arv üksikul kuul, lk. 187. 6. Haigekassaliikmete sugu, lk. 188. 7. Haigekassaliikmete vanus, lk. 188. 8. Kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete arv, lk. 189. 9. Haigekassade tulud, lk. 190. 10. Haigekassade kulud: a) Kassaliikmete abirahad, lk. 192. b) Kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete toetusrahad ja ravikulud, lk. 194. c) Valitsemiskulud, lk. 194. d) Kassaliikmete ravikulud, lk. 198. e) Kulude üldsumma, lk. 197. 11. Haigekassade varaline seis, lk. 197.

I. Üldandmeid. Données générales.

1938. a. mõõdus haigekassade tegevuses üldiselt rahuldavalt: aastaid päevakorral olnud haiguskindlustuse reservi ootel täideti oma ülesanded sotsiaalkindlustuse ja rahvatervishoiu alal võimaluste piires edukalt.

Kuigi 1938. a. ei teostunud olulisi muutusi haiguskindlustuse normatiivseis atuseis, jõustus siiski rida haigekassadele tähtsaid määrusi ja korraldusi. Belkõige tuleb siin märkida 1937. a. 15pul antud Tööstusliikmete käitiste tööõnnetuste vältimise ja töötervishoiu määruse (RT 1937, 96, 781) jõustumist 1. VI 1938. Selle määruse elluviimiseks anti üksikule käitisele pliki tähtaegu; nagu töövõtjate ringkonnist kuulub, täidetavat aga vastavaid sätteid kohati veel praegugi väga puudulikult. Varem avaldatud eeskirjadest hakkas 1938. a. algul kehtima Eesti farmakopõa, mille käsitanine on kohuslik kõigile farmatseutilistele tööstustele, ravimite valmistusasutistele, rohuladudele ja apteekidele (RT 1937, 95, 768). Edasi olgu nimetatud 3. III 1938 sotsiaalministri poolt antud Raviasutiste määrus (RT 1938, 23, 186), selle muudatus (RT 1938, 79, 712) ja Laboratooriumide määrus (RT 1938, 23, 187), milleisid tuleb täita ka haigekassade raviasutistes ja laboratooriumides. Väiksema tähtsusega on muudatus Tervishoiupersonaali kutsetegevuse seaduses (RT 1938, 42, 390) ja Ravivahendite, kosmeetiliste ja dieteetiliste preparaatide ja desinsektisoonivahendite määrus (RT 1938, 81, 729). Haigekassade arvepidamise seisukohast on tähtsad Kindlustusnõukogu otsused haigekassa varade amortiseerimise (RT 1938, 87, 779) ja tööõnnetuste kindlustusühingute ning haigekassade vaheliste arvete õendamise kohta 1938, 87, 780). Tallinna Ühishaigekassale oli suure tähtsusega 1938. a. novembris Rõigikogus vastuvõetud seadus, millega anti Vabariigi Valitsusele õigus anda riiklik tagatis Tallinna Ühishaigekassa poolt ravihooone ehitamiseks kuni 600 tuh. kr ulatuses tehtavale laenule (RT 1938, 97, 838).

Haigekassasid teotseb Eestis 1. I 1935 alates 25, neist 14 ühishaigekassat ja 11 üksikute käitiste juurde loodud erihaigekassat. Vabrikukassade liikmeskonna püsides enamvähem stabiilisel tasemel, tuleneb haigekassaliikmete üldarvu juurdekasv ühishaigekassadest, mistõttu viimaste liikmeskonna osatähtsus üha tõuseb. Nii kuulus 1937. a. keskmiselt ühishaigekassade alla 84,8%, 1938. a. aga juba 85,6% kassaliikmete üldarvust. Vastavalt on vabrikukassade liikmete osatähtsus üldarvust langenud 15,2%-lt 14,4%-le.

Kuni 1. IV 1938 olid kassaliikmete ravimise võtnud oma kätte 15 haigekassat, neist 13 ühis- ning 2 vabrikuhaigekassat, kuna ülejäänud 10 haigekassaliikmed said arstiabi käitiste valdajate korraldusel. 1. IV 1938 tuli kassaliikmeid ravivate haigekassade rühma juurde Balti Puuvillavabriku Haigekassa, millega kassaliikmeid ravivate ja mitteravivate haigekassade suhteks kujunes 16:9. Ravi üleandmine toimus käitise algatusel, kes andis haigekassale tasuta kasutamiseks ka senised ambulatooriumi, hambaarstimiskabineti ja ambulatooriumi-apteegi ruumid ning arstimisvahendid. Edasi kohustus käitise juhatus maksma kassaliikmete ravimiskapitali arvele

2% asemel 2,5% teenistusest, s. t. 0,5% lisa haigekassa toetuseks.

Haigekassaliikmete üldarvust sai 1938. a. keskmiselt ravi haigekassade kaudu 86,3% ja käitiste kaudu 13,7%. Nagu varemals nii ka käesolevas ülevaates käsitletakse kassaliikmeid ravivate ja mitte-ravivate haigekassade tegevustulemusi eraldi.

Sotsiaalkindlustusse puutuvate küsimuste algatamisel, kaalumisel ja selgitamisel ning töövõtjate huivide kaitsmisel teotseb Eesti Haigekassade Liit. 1938. a. lõpul olid liidu liikmeiks kõik haigekassad peale Tallinna Ühishaigekassa ja 4 väiksema vabrikukassa.

2. Haigekassade raking ja ravi-korraldus.

Administration et service médical des caisses-malades.

Haigekassade rakingus kehtib kassaliikmete omavalitsuse põhimõte. Käitiste valdajad haigekassade juhtimisest osa ei võta, neil on vaid õigus

haigekassa revisjonikomisjoni lähetada oma esindaja.

1938. a. lõpul oli haigekassade valitavate organite isikkond järgmine:

	Mehi	Naisi	Kokku
Volinikke	1 514	207	1 721
Juhatusliikmeid	133	2	135
Revisjonikomisjoni-liikmeid	78	3	81
Kokku	1 725	212	1 937

1. VII 1938 haigekassade kuupalgalises teenistuses olevast tervishoiupersonaalist annavad pildi järgnevad arvud:

	Mehi	Naisi	Kokku
Arste	70	15	85
Hambaarste	5	20	24
Velskreid	14	—	14
Halastajaõdesid	—	20	20
Masseerijaid	2	12	14
Rohuteadlasi	28	52	80
Muid	15	54	69
Kokku	134	188	322

Võrreldes eelmise aastaga on haigekassade kindl-palgalise tervishoiupersonaali arv suurenenud. Peale

kuupalgalise tervishoiupersonaali oli haigekassadel 1938. a. lõpul veel lepinguvahekordi: arstidega 455, hambaarstidega 47, ämmaemandatega 52, velskritega 7 ning masseerijatega 43. Edasi on haigekassadel lepingusuhted paljude haiglate, sanatooriumide ja muude eriraviasutiste, kolooniate, apteekide, labora-tooriumide ja korseti- ning bandaažitööstustega.

Haigekassade raviasutiste võrgu väljaarendamisel on viimaste aastate tähtsaimaks sündmuseks Tallinna Ühishaigekassa uue ravihoone ehitamine, mille avamine toimus 30. IX 1939. Uus, ümarguselt 23 tuh. m³ kubatuuriga, ravihoone mahutab: haigekassa apteegi, kantselei, elektriraviasutised, masseerimisasutise, hammaste ja suuhaiguste ambulatooriumi, polikliiniku 22 arstikabineti ja ambulatoorseteks operatsioonideks vajalise operatsiooniruumiga, vesiravila, haigla ja raviasutise pesuköögi ning gaasivarjendi 300 inimesele.

Haigekassa-apteekidest on vabamüügi-õigustega 3: Tallinna Ühishaigekassa, Narva Ühishaigekassa ja Hiiumäe Kärkla Kalevivabriku Haigekassa apteek.

3. Kindlustusele alluvate käitiste ja haigekassaliikmete üldarv.

Nombre des entreprises soumises à l'assurance et des membres des caisses-malades.

Kuna 1938. a. ei muutunud haiguskindlustuse ulatuse seaduslikud alused, kujunes haigekassade alla kuuluvate käitiste ja kindlustatud isikute

arv kooskõlas meie tööstustegevuse üldise arenguga. Suurel määral seletub haigekassaosaliste arvu suurenemine aga ka kindlustusametite tegevusega, kes tööinspektorite ettepanekul TTS-i § 270 p. 2 alusel pidevalt teostavad väikekäitiste haigekassade alla arvamist. Tegelikult on saabunud olukord, et haiguskindlustuse alla on arvatud kõik tööstuslikud ja käsitööstuslikud käitised, kus töötab vähemalt 1 palgaline, arvatud välja vaid need käitised, millede olemasolus tööinspeksioon ei ole teadlik.

Haigekassaliikmete ja nende abifüüsilike perekonnaliikmete arv 1929—38 (12 kuu keskmine).
Nombre moyen mensuel par an des assurés et des membres de famille de 1929—38.

1.	Haigekassade arv <i>N. des caisses-malades</i>	Haigekassaliikmeid <i>Nombre des assurés</i>			1 000 elaniku kohta <i>Par 1 000 habitants</i>	%		Abifüüsilike perekonnaliikmeid — <i>Membres de famil. des assurés</i>	
		Mehi <i>Hommes</i>	Naisi <i>Femmes</i>	Kokku <i>Total</i>		Mehi <i>Hommes</i>	Naisi <i>Femmes</i>	Üldse <i>Total</i>	100 kassaliikme kohta <i>Par 100 assurés</i>
1928	25	48 772	23 032	71 804	68,4	67,9	32,1	42 163 ¹⁾	61,7 ¹⁾
1927	25	46 317	22 215	68 532	60,6	67,6	32,4	38 118 ²⁾	58,9 ²⁾
1926	25	38 581	19 827	57 908	51,3	66,6	33,4	32 917 ³⁾	60,2 ³⁾
1925	25	31 966	16 639	48 605	48,1	65,8	34,2	29 680 ⁴⁾	64,7 ⁴⁾
1924	27	29 511	14 500	44 011	39,1	67,1	32,9	33 015 ⁵⁾	79,3 ⁵⁾
1923	28	26 914	13 201	40 115	35,7	67,1	32,9	31 319 ⁶⁾	82,5 ⁶⁾
1922	28	24 308	13 070	37 378	33,3	65,0	35,0	28 260 ⁷⁾	81,2 ⁷⁾
1921	30	24 617	13 508	38 125	34,1	64,6	35,4	27 014 ⁸⁾	76,6 ⁸⁾
1920	30	25 969	15 109	41 078	36,8	63,2	36,8	26 596 ⁹⁾	70,2 ⁹⁾
1929	31	25 913	15 440	41 362	37,1	62,6	37,4	26 591 ¹⁰⁾	69,7 ¹⁰⁾
Keskm. 1930—34	29	26 263	13 877	40 140	35,8	65,4	34,6	29 841	76,0
Moy. 1925—29	32	24 115	13 196	37 311	33,4	64,7	35,3	30 291	92,7

¹⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Kreenholmi, Kuressaare ja a/s. Loksa Tehaste haigekassas.

²⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Kreenholmi haigekassas.

³⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Kohila ja Kreenholmi haigekassas.

⁴⁾ Arvestamata perekonnaliikmed Rõika, Kohila ja Kreenholmi haigekassas.

1937. a. saavutatud tööstuse kõrge aktiivsus ja inimtööjõu rakendusulatus suudeti 1938. a. säilitada, tootmisalade enamikul tõus isegi jätkus. Seetõttu saavutas haiguskindlustusele alluvate käitiste ja isikute arv 1938. a. uue kõrgseisu.

Viiel viimasel aastal on haigekassade alla kuuluvate käitiste üldarv võrreldes eelmise aastaga kasvanud järgmiselt:

	+	%
1938	+610	+9,5
1937	+973	+17,9
1936	+928	+20,6
1935	+609	+15,6
1934	+234	+6,4

1938. a. lõpul kuulus haigekassade alla 7 026 käitist eelmise aasta sama aja 6 416 vastu; tõus seega 610 käitist ehk 9,5%, mis absoluutselt kui ka protsendiliselt on märksa tagasihoidlikum 2 eelneval aastal kindlustuse alla arvatud uute käitiste arvust. Haigekassade alla kuuluvate käitiste arvu tõus sellises ulatuses ei iseloomusta sedavõrd uute käitiste tekkimist kui varem töötanud väike- ja pisikäitiste esma-

kordset haiguskindlustuse alla arvamist. Et rõhuv enamus juurdetulnud käitistest peab olema väikese töötajate arvuga, selgub ka käitiste arvu juurdekasvu võrdlusest kassaliikmete keskmise arvilise juurdekasvuga. 1938. a. käiku läinud suurtööstuslikest käitistest väärivad märkimist Kehra sulfaat-tselluloositehas, Tootsi turbabrikettehas, Kopli telliskivitehas ning uued õlivabrikud Kohtla-Järvel ja Sillamäel.

Haigekassaliikmete üldarv (tab. 1) oli 1938. a. 12 kuu keskmiselt 71 804. Võrreldes 1937. a. on see arv tõusnud 3 272 võrra ehk 4,8%. Kassaliikmete arvu (12 kuu keskmine) kasv 5 viimasel aastal võrreldes iga eelnevaga on olnud järgmine:

	+	%
1938	+3 272	+4,8
1937	+10 624	+18,3
1936	+9 803	+19,1
1935	+4 594	+10,4
1934	+3 896	+9,7

Keskmine kassaliikmete arv tõusis 1937. a. 10,6 tuh., nüüd aga ainult 3,3 tuh. võrra. See kinnitab,

Haigekassaliikmete ja nende abilituslike perekonnaliikmete arv 1938. a. (12 kuu keskm.).
Nombre moyen mensuel par an des assurés et des membres de famille en 1938.

2.	Kassaliikmeid <i>Nombre des assurés</i>			Abilituslike perekonnaliikmeid <i>Nombre des membres de famille des assurés</i>			
	Mehi <i>Hommes</i>	Naisi <i>Femmes</i>	Kokku <i>Total</i>	Täisealised <i>Adultes</i>	Lapsi <i>Enfants</i>	Kokku <i>Total</i>	100 kassaliikme kohta <i>Par 100 assurés</i>
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — <i>Caissees-maladie accordant l'assistance médicale à leurs membres:</i>							
Balti Puuvillavabriku Haigekassa	413	948	1 361	234	432	716	52,6
Kuressaare Ühishaigekassa	660	104	764
A/s. Loksa Tehaste Haigekassa	72	28	100
Narva Ühishaigekassa	4 135	589	4 724	1 604	1 813	3 317	70,2
Paide	945	218	1 163	457	531	988	85,3
Põltsamaa	267	47	314	78	40	118	37,6
Pärnu	2 527	1 401	3 928	837	922	1 759	44,8
Rakvere	1 550	308	1 858	540	671	1 217	65,5
Rosen ja Ko Piiritusevabriku Haigekassa	29	1	30	25	10	35	119,7
Sindi Ühishaigekassa	742	612	1 354	239	269	508	37,5
Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassa	1 420	292	1 712	787	753	1 540	90,0
Tallinna Ühishaigekassa	20 943	11 550	32 502	9 422	8 721	18 143	55,8
Tartu	5 598	2 403	7 999	2 584	2 663	5 247	65,6
Valga	720	179	908	178	230	408	44,9
Viljandi	1 025	535	1 560	558	645	1 203	77,1
Võru-Petseri	1 335	365	1 700	235	321	556	32,7
Kokku — Total	42 388	19 584	61 972	17 734	18 021	35 755	58,5
Kassaliikmeid mitterravivad haigekassad — <i>Caissees-maladie n'accordant pas d'assistance médicale à leurs membres:</i>							
Haapsalu Ühishaigekassa	809	160	969	335	402	737	76,1
Hilu-Kärda Kalevabriku Haigekassa	178	183	361	113	162	275	76,2
Kohtla Faberivabriku	243	58	301	156	136	292	97,0
Kohtla-Järve Põlevkivikaevanduse	1 937	305	2 242	904	1 310	2 214	98,8
Kreenholmi Manufaktuuri	1 325	1 271	2 596
A/s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivikaevanduse	306	31	337	206	247	453	134,4
Narva Kalevi Manufaktuuri	322	320	642	151	250	401	62,5
Narva Linaketramise Manufaktuuri	468	976	1 439	272	598	865	60,1
A/s. „Port-Kunda“ Tsemendivabriku	801	144	945	511	660	1 171	123,0
Kokku — Total	6 384	3 448	9 832	2 648	3 760	6 408	88,6
Üldse — Gr. total	48 772	23 032	71 804	20 382	21 781	42 163	61,7

et meie tööstustegevuse arengus tekkis juba 1938. a. mõningaid pidurdavaid tegureid, mistõttu tõusuhoo osutas raugemistendentsi.

Tallinna Ühishaigekassa ümarguselt 32,5 tuh. kassaliiget moodustab 45,8% kassaliikmete üldarvust

(tab. 2). Samal ajal oli 12 kuu keskmine kassaliikmete arv 11 haigekassas madalam kui 1 000, 6 haigekassas isegi madalam kui 500. Võrreldes 1937. a. on keskmine kassaliikmete arv langenud 10 haigekassas ja suurenenud 15 haigekassas.

Haigekassidestaste ulatus tööstusarude järgi 1938. a. — Étendue de l'assurance-maladie d'après les industries en 1938.

	Haigekassade alla kuuluvate käibiste arv — N. des entreprises dont les ouvertures sont assurées				Haigekassaliikmete arv — Nombre des assurés																				
	I I		31. XII		I. I			Arvatakse haigekassade alla			Arvatakse haigekassade alla			Arvatakse haigekassade alla											
	Arvatakse haigekassade alla		Arvatakse haigekassade alla		M. N.		H. F.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.								
	Arvatakse haigekassade alla	Arvatakse haigekassade alla	M.	N.	M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.							
I. Muud ja kaevandused — Industries extractives	87	25	13	99	5752	606	10 011	2 483	9 455	2 436	6 808	663		2 482	3 184	5 666	2 286	3 366	5 652	1 759	2 703	4 462	3 009	3 847	6 856
II. Mineralide töötlemine — Industries minérales	223	36	14	245	2 391	606	3 566	1 280	3 309	1 104	2 648	725		1 179	1 344	2 523	876	1 229	2 105	724	995	1 719	1 831	1 578	2 909
III. Metalltööstus — Industrie des métaux	745	102	77	770	6 560	793	5 860	662	5 553	5 580	6 373	875		2 633	2 200	4 833	1 512	1 391	2 902	1 403	1 245	2 648	2 742	2 346	5 088
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	118	10	10	124	869	638	603	405	568	440	904	713		458	399	857	197	205	402	181	150	200	524	445	969
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	155	31	14	179	821	251	462	246	413	211	870	280		422	354	776	118	91	209	103	88	191	437	357	794
VI. Teksatööstus — Industrie textile	238	32	16	255	5 263	789	2 879	4 096	3 039	4 534	5 093	8 063		1 680	2 588	4 468	551	603	1 134	495	627	1 122	1 036	2 564	4 500
VII. Puitööstus — Industrie du bois	780	183	108	812	4 147	1 301	7 770	1 694	7 765	1 806	4 152	1 189		1 858	1 726	3 584	1 497	1 716	3 243	1 367	1 626	2 968	1 988	1 816	3 804
VIII. Fabrikatööstus — Industrie du papier	42	11	2	51	1 637	573	1 009	316	644	304	2 302	585		1 449	1 420	2 869	349	345	694	157	208	365	1 641	1 557	3 198
IX. Polügraafiatööstus — Industrie polygraphique	138	15	5	148	1 394	846	527	377	454	303	1 467	920		689	509	1 198	187	113	300	130	90	226	746	526	1 272
X. Toidu- ja maitseainetetööstus — Industrie de l'alimentation et des boissons	1 428	148	84	1 492	6 067	3 146	5 322	3 096	5 017	2 748	6 372	3 497		2 680	2 870	5 550	1 807	1 509	2 816	1 116	1 288	2 404	2 871	3 091	5 962
XI. Kehakaitse- ja pudukatööstus — Industrie de vêtements et fab. de mercerie	1 102	804	151	1 255	1 455	3 123	1 736	3 490	1 670	3 140	1 571	3 464		644	654	1 268	494	534	1 028	420	485	905	718	705	1 451
XII. Elektrotööstus — Industrie du bâtiment	688	500	418	800	5 293	354	37 498	3 533	37 378	3 538	5 415	399		1 325	1 468	2 791	5 413	7 246	12 639	5 503	7 079	12 523	1 233	1 635	2 863
XIII. Elektrienergia ja veevarusus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	25	2	—	27	933	111	464	26	435	16	962	121		577	557	1 134	175	260	435	135	194	329	617	623	1 240
XIV. Puhastustööstus — Industrie du nettoyage	540	129	59	610	212	925	155	978	155	815	212	1 088		124	125	249	48	64	112	29	45	74	143	144	287
XV. Kindlustusseltsid — Sociétés d'assurance	11	—	—	11	151	254	63	112	35	72	179	204		99	110	209	22	25	47	9	6	15	112	129	241
XVI. Transport ja sõid — Transport et communication	73	5	11	87	803	219	975	118	895	75	883	706		890	350	740	225	316	541	196	284	480	419	322	801
XVII. Kaubandus — Commerce	23	8	8	23	96	82	76	71	46	37	126	116		36	37	78	27	26	53	7	14	21	56	49	105
Kokku — Total 1938	6 416	1 593	983	7 026	44 124	21 772	79 032	23 639	76 822	22 228	46 537	23 243		18 923	19 895	38 818	15 294	19 039	34 323	13 684	17 142	30 826	20 823	21 792	42 315
1937	5 469	1 760	808	6 410	39 851	19 722	61 976	22 696	77 174	20 546	44 133	21 772		16 955	17 425	34 300	14 665	18 216	32 831	12 997	15 741	28 438	18 923	19 909	38 823
1936	4 490	1 509	565	5 443	31 777	17 129	66 068	13 783	65 472	16 206	39 373	19 706		14 239	15 036	29 351	12 412	15 513	27 995	9 889	13 114	22 808	17 003	17 465	34 473
1935	3 958	1 076	513	4 515	27 399	14 997	43 533	15 206	44 164	13 126	31 770	17 108		14 331	14 682	29 413	9 845	11 545	21 329	9 885	11 125	21 159	14 921	15 103	29 597
1934	3 559	834	457	3 906	25 513	12 523	42 338	15 560	40 451	13 120	27 890	14 993		14 494	14 803	28 297	17 600	20 235	35 067	17 199	21 390	35 529	15 093	13 763	28 867

1) Arvestamata, Kreenholm Manufaktuuri Haigekassa ja Kuresaare Ühishaigekassa. 2) Arvestatud ka Kuresaare Ühishaigekassa.

4. Haiguskindlustuse ulatus üksikuis tööstusharudes.
Étendue de l'assurance-maladie d'après les industries.

s. o. 8,2%. Kõrvutades 1938. a. lõppu aasta algseisuga (tab. 3) selgub, et käitiste arvuline juurdekasv on suurim ehitustööstuses (172); järgnevad kehakatte- ja pudukaupadetööstus (153), puhastustööstus (70), ning toidu- ja maitseainete- ning jookidetööstus (64). Käitiste arvu peamine juurdekasv esineb seega aladel, kus arvukamalt teotseb väikeettevõtteid. Ka käitiste arvu protsendilise kasvu poolest pärrib esikoha ehitustööstus (25,0%); edasi on aga järjestus veidi erinev kui absoluutarvulise juurdekasvu alusel, nimelt: paberi- (21,4%), kehakatte- ja pudukaupadetööstus (13,9%), murrud ja kaevandused (13,9%), puhastus- (13,0%) ning nahatööstus (11,0%). Teistes tööstusharudes on uusi käitisi tulnud juurde suhteliselt vähem.

Kassaliikmete arvu kasvult on 656 isikuga esikohal toidu- ja maitseainete- ning jookidetööstus, kus aktiivsuse tõus jätkus kõigil tähtsamal aladel (eriti maiustuste- ja jookidetööstuses ning tapamajades). Arvukamalt suurenes 1938. a. kassaliikmete arv veel murrudes ja kaevandustes (603) ning kehakatte- ja pudukaupadetööstuses (457); kassaliikmete arvu kasv viimaseis seletub küll uute käitiste kindlustuse alla arvamise, sest nimetatud tööstusharus nenditi 1938. a. üldiselt töömahu vähenemist. Metallitööstuses kasvas kassaliikmete arv 395, tselluloosi- ja paberi- tööstuses 377 ning mineraalide töötlemise alal 373 isiku võrra.

Protsendilisel arv kassaliikmete arv kasvanud suurimal määral (15,0%) paberitööstuses; järgnevad puhastustööstus (14,3%), mineraalide töötlemine (12,4%) ning kehakatte- ja pudukaupadetööstus (10,0%). Suhteliselt suurel määral on kassaliikmete arv suurenenud ka kindlustusanduse (16,8%) ja transpordi alal (12,0%). Ehitustööstuses tõusis kassaliikmete arv 3,0%. Kassaliikmete arvu tõus ei esine aga kõigis tööstusharudes. Nii oli 1938. a. ebasoodus tekstiiltööstusele, kus inimtööjõumaht suvel ja sügisel oli madalam eelmiste aastate sama aja tasemest. Suurimad raskused esinesid 1938. a. aga puutööstuses, kus 1937. a. kassaliikmete arv veel väga hoogsalt tõusis. Metsasaaduste turukonjunktuuri halvenemise tõttu vähenes töömaht saeveskites, samuti esines tagasimineki vineeri- ja mööblitööstuses. Õeldu kohaselt langeski kassaliikmete arv puutööstuses 1938. a. lõpuks aasta algusega võrreldes 107 isiku võrra ehk 2,0%.

5. Haigekassaliikmete arv üksikul kuul.

Nombre des membres des caisses-maladie d'après les mois.

tööstusstruktuuris suurenes eeskätt sesoonse iseloomuga sektor (õlikivi- ja turbatööstus, eriti aga

Haigekassade alla kuuluvate käitiste arv on 1938. a. kasvanud kõigis tööstusharudes arvatud välja transport, kus nende arv langes 73-lt 67-le,

ehitustööstus), võis neil aastail nentida suurenemist haigekassaliikmete arvu sesoonsete muutuste amplituudis.

1938. a. oli mees- ja naiskassaliikmete arv üksikul kuul järgmine:

	Arv kuu algul tuh.		Indeks (aasta keskml. = 100)	
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
Jaauar . . .	44,1	21,8	90	95
Vebruar . . .	44,1	21,0	90	94
Märts . . .	44,7	22,1	92	96
Aprill . . .	45,7	22,9	94	100
Mai . . .	47,7	23,1	98	100
Juuni . . .	52,5	24,5	108	107
Juul . . .	53,6	24,4	110	106
August . . .	52,2	23,3	107	101
September . . .	51,0	23,0	105	100
Oktoober . . .	50,5	23,0	104	100
November . . .	49,8	23,1	102	100
Detsember . . .	49,8	23,6	101	103
Keekmine	48,8	23,0	100	100

Nagu näeme, oli meeskassaliikmete arvu liikumine 1938. a. sesoonsuse mõttes väga tüüpiline: aasta alguse madalseisule järgneb aeglane aga pidev tõus kuni maini, ilma et saavutataks aasta keskmist taset, hüppelisele kasvule juunis järgneb aasta kõrgeis juulis, et siis jälle aeglaselt langeda, jäädes aasta lõpul siiski palju kõrgemaks alguskuude madalseisust. Kuna naistööjõule hooajalistes tööstusharudes leidub meestest märksa vähem rakendusvõimalusi, on sesoonsed võnked ka naiskassaliikmete arvus väiksemad ja mitte nii iseloomustavad kui meestel. Erinevusena torkab silma, et naiskassaliikmete arv saavutas aasta keskmise taseme juba aprillis, kõrgeis juunis, ning aasta lõpukuul kaldus uuesti tõusule.

Võrreldes 1937. a. on haigekassaliikmete arv 1938. a. jooksul muutunud üldiselt stabiilsemaks, eriti naiste arv. Nii oli 1937. a. kassaliikmete arvu kõrg- ja madalseisu vahe meestel 12,2 tuh., naistel 3,9 tuh., 1938. a. aga vastavalt ainult 9,5 tuh. ja 2,9 tuh. Samal ajal on aastase kõrg- ja madalseisu suhe langenud meestel 1,3-lt 1,2-le ning naistel 1,2-lt 1,1-le. Kõrvutades üksikute kuude meeskassaliikmete arvu 1937. ja 1938. a. selgub, et see oli võrdne mõlema aasta novembris, teistel kuudel oli aga 1938. a. arv kõrgem, kusjuures ülekaal kõikus piirides 0,2—5,0 tuh. Naiskassaliikmete arv seevastu oli (peamiselt tööolude tõttu puuvillatööstuses) 1938. a. septembrist novembrini madalam, aasta esimesel poolel ja detsembris aga kõrgem kui eelmise aasta vastavatel kuudel, kuna augusti seisud mõlemal aastal ühtusid.

Töötajate koostis muutub suuremal määral muidugi sesoonsetel aladel, aga ka pidevalt teotsevais käitises on töötajate vaheldumine kohati küllaltki märkimisväärne. Seda kinnitab aastas haigekassade alla ja nende alt välja arvatud isikute arvude vaatlus (tab. 3). Ei tule aga unustada, et isik arvatakse haigekassa alla ja sealt välja vastavalt igakordse töölevõtmise ja tööltvabastamise puhul, mistõttu palju isikuid neis arvudes esineb korduvalt. 1938. a. teostus töötajate haigekassade alla arvamisi ca 103 tuh., haigekassade alt vabastamisi aga ca 99 tuh. Võttes

mees- ja naiskassaliikmete arvu I. I = 100, iseloomustavad järgnevad indeksid haigekassade alla arvamiste ja nende alt vabastamiste suhtelist sagedust 5 viimasel aastal:

	Aasta jooksul arvat			
	haigekass. alla		haigekass. alt välja	
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
1938	179	109	174	102
1937	208	115	106	104
1936	208	110	184	95
1935	177	102	161	88
1934	166	124	159	105

Neist arvudest ilmneb, et töötajate haigekassade alla arvamisi ja sealt vabastamisi toimus 1938. a. eelmisest aastast harvemini; järelikult oli haigekassaliikmete tööloolu püsivam kui aasta varem.

Haigekassadele on lühiajalised kassaliikmed alati kulukamad alatistest. Nii maksavad nad liikmemaksu sageli ainult väga lühikest aega, oma õiguste teostamisel — eriti peale töölt lahkumist — on nad aga tavaliselt mitte üksi nõudlikumad, vaid pahatihti ka vastutustundetumad kui alatised kassaliikmed.

6. Haigekassaliikmete sugu.

Sexe des membres des caisses-maladie.

	Mehed		Naised	
	+	%	+	%
1938	+2 455	+5,3	+817	+3,7
1937	+7 736	+20,1	+2 888	+14,0
1936	+6 615	+20,7	+2 688	+16,2
1935	+2 455	+8,3	+2 130	+14,8
1934	+2 597	+9,6	+1 299	+9,8

Toodud arvudest ilmneb, et 3 viimasel aastal on meeskassaliikmete juurdekasv naiste omast suurem. 1938. a. tõusis 12 kuu keskmine meeskassaliikmete arv 2 455 võrra ehk 5,3%, naiskassaliikmete oma aga 817 võrra ehk 3,7%. Vastavalt on ka meeste osatähtsus haigekassaliikmete üldarvust tõusnud 67,6%-lt 67,9%-le, naiste oma aga langenud 32,4%-lt 32,1%-le. Olgu tähendatud, et nii madal oli naiste osatähtsus veel ainult 1924. a. Naiskassaliikmete osatähtsuse langus viimasel aastail sõltub olulisel määral muutust meie tööstuse struktuuris, mis on avaldunud eeskätt töömahu laienemises peamiselt meestööjõudu kasustavalt aladel.

Naiskassaliikmete arv ületas 31. XII 1938 meeste oma ainult 4 rühmas. Kõrgeima naiste osatähtsusega on puhastustööstus, kus nende osatähtsus 1937. a. lõpuga võrreldes on tõusnud 81,4%-lt 83,7%-le. Siia kuuluvad pesumajad, puhastuskäitised ja juukseilukusärid. Tõusnud on naiskassaliikmete osatähtsus ka 2 järgnevas ülekaalukalt naistööjõudu kasustavas tööstusharus, nimelt kehakatte- ja pudukaupade- (68,2%-lt 68,8%-le) ning tekstiilitööstuses (60,1%-lt 61,8%-le). Haigekassade teenijaskonnas, kus samuti on naised ülekaalus, on nende osatähtsus 1938. a. siiski veidi langenud (62,7%-lt 62,2%-le). Suhteliselt

kõrgema naiskassaliikmete osatähtsusega järgnesid 1938. a. lõpul järgmised tööstusharud: keemia- (44,1%), polügraafia- (38,5%) ning toidu- ja maitseainete ning jookidetööstus (35,4%). Madalaima naiskassaliikmete osatähtsusega oli ehitustööstus (6,9%), sellele järgnesid murrud ja kaevandused (9,4%), elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustuskäitised (11,2%) ja metallitööstus (11,3%). See tööstusharude järjestus on täiesti analoogiline eelneva aasta omale, ka meeste ja naiste osatähtsus üksikuis rühmis on muutunud vaid väga vähe.

7. Haigekassaliikmete vanus.

Age des membres des caisses-maladie.

Iga veerandaasta algul määratakse haigekassades kassaliikmete vanuslik koostis; tab. 4 annab üksikasjalise ülevaate neist andmeist tuletatud kassaliikmete (tööliste) keskmisest vanuslikust koostisest 1938. a.

Nooremate vanusrühmade osatähtsuse languse tõttu tõusis haigekassaliikmete-tööliste keskmine vanus pidevalt kuni 1934. a-ni. 1935. a. peale hakkasid aga tööprotsessi astuma 1914—19. a. sõdadele järgnenud sõjaajast veidi kõrgema sündimusega aastate noored, mistõttu noorte (—19 a.) osatähtsus hakkas aeglaselt aga pidevalt tõusma. Koos samaaegse vanema- ning raugaealiste osatähtsuse langusega tõi see kaasa tööstööliste keskmise vanuse languse.

Viimasel 5 aastal on haigekassaliikmete keskmine vanus (aritm. keskmine) aastais järgmine:

	Töölised		Ametnikud ja tehniline personaal	
	Mehed	Naised	Mehed	Naised
1938	35,3	34,9	41,7	34,8
1937	35,1	34,6	42,1	34,8
1936	35,1	34,8	43,0	35,1
1935	35,6	35,0	42,4	36,0
1934	36,2	35,5	42,6	34,0

Nagu näeme, on tööliste keskmine vanus 1938. a. veidi tõusnud: meestel 35,1-lt 35,3-le ja naistel 34,6-lt 34,9-le aastale. Samal ajal on ametnike ja tehnilise personaali keskmine vanus meestel langenud 42,1-lt 41,7-le, naistel aga jäänud võrdseks eelmise aastaga.

Alla 20-a. haigekassaliikmete-tööliste arv ja nende protsendiline osatähtsus on kujunenud järgmiselt:

	Arv		Osatähtsus (%)	
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
1938	3 361	1 141	7,4	5,1
1937	3 125	1 084	7,3	5,1
1936	2 218	805	6,3	4,5
1935	1 627	592	5,6	3,7
1934	1 444	468	5,2	3,4

Toodust nähtub, et alla 20-a. poiste ja tüdrukute arv on kõrgem kui 1937. a.; osatähtsuse väikest tõusu (7,3%-lt 7,4%-le) võib aga nentida ainult alla 20-a. vanuste poiste suhtes, kuna samavanade tüdrukute suhteline osatähtsus on jäänud võrdseks eelmise aasta omaga (5,1%).

Haigekassaliikmete (tööliste) ositus vanuse järgi (%; I. I, I. IV, I. VII ja I. X keskm.).
Répartition des ouvriers assurés d'après l'âge (%; moyenne de I. I, I. IV, I. VII et I. X).

4.

	13	14-16	17-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60	Kokku Total	Teadmata Inconnus	Üldse Gr. total
Mehed — Hommes.															
I. Murrud ja knevandused	0,1	1,1	5,1	12,6	21,2	19,5	13,8	9,9	6,9	4,1	2,0	2,7	100	0,6	6448
II. Mineraalide töötlemine	0,0	1,8	7,7	12,5	21,0	16,8	11,5	8,2	6,3	5,0	3,7	5,5	100	0,3	2844
III. Metallitööstus	0,0	2,5	11,7	18,5	21,2	14,5	9,0	7,2	5,8	4,8	3,7	3,6	100	0,2	6427
IV. Keemiatööstus	0,1	1,5	4,2	9,5	23,5	18,9	14,6	9,3	5,8	4,3	3,5	4,3	100	0,0	781
V. Nahatööstus	—	4,2	9,5	18,2	18,0	15,9	10,4	7,8	6,8	5,7	4,0	6,5	100	0,7	776
VI. Tekstiilitööstus	—	0,6	4,6	10,6	18,9	16,1	12,5	8,8	6,8	5,8	5,0	10,3	100	0,4	4481
VII. Puutööstus	0,0	0,9	5,0	11,8	20,3	17,3	12,7	9,3	7,5	6,4	4,5	4,5	100	0,8	4537
VIII. Paberitööstus	—	0,4	2,1	6,0	16,9	16,7	13,4	8,4	8,3	8,1	7,7	12,0	100	0,05	1806
IX. Politraanafabritööstus	—	3,8	8,5	11,0	21,5	16,1	10,3	9,0	7,3	6,2	2,9	3,4	100	0,1	1320
X. Toidu- ja maitseainete- ning jookidetööstus	0,0	1,4	6,5	11,6	21,2	16,9	13,8	9,2	7,2	5,2	3,5	4,5	100	0,8	5442
XI. Kohakatte- ja pudukaupadetööstus	0,0	2,0	7,6	13,2	24,3	20,7	11,6	7,2	5,6	3,8	1,6	2,4	100	0,2	1518
XII. Ehitustööstus	0,0	0,7	3,7	11,4	19,6	17,8	14,2	10,1	8,1	6,1	4,4	3,9	100	0,7	7589
XIII. Elektri ja gaasi- ja veevarustus	—	0,3	1,8	9,8	15,8	17,8	12,1	11,2	10,6	7,3	6,7	6,0	100	0,1	758
XIV. Puhastustööstus	—	0,9	7,4	13,2	17,7	14,3	10,2	8,7	8,5	8,7	8,0	4,4	100	0,2	216
XV. Kindlustusajandus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
XVI. Transport ja side	—	0,7	2,8	11,8	22,2	21,0	15,4	11,2	6,2	4,3	2,3	2,6	100	0,1	897
XVII. Kaubandus	—	1,1	4,3	9,7	22,6	17,2	15,0	10,7	5,4	5,4	5,4	3,2	100	0,8	94
Kokku — Total 1938	0,0	1,4	6,0	12,1	20,4	17,2	12,6	9,0	7,0	5,4	4,0	4,9	100	0,5	45909
1937	0,0	1,3	6,0	13,4	20,4	16,6	11,9	8,5	7,2	5,6	4,2	4,9	100	0,6	43149
1936	0,0	1,0	5,3	14,9	20,6	16,2	11,8	8,5	6,9	5,6	4,1	5,1	100	0,7	35595
1935	0,0	0,8	4,8	15,4	19,7	16,1	11,4	8,9	7,3	5,8	4,5	5,3	100	0,7	29304
1934	0,0	0,7	4,5	14,6	18,2	15,9	11,9	9,2	8,1	6,4	4,0	5,6	100	0,9	27534
Naised — Femmes.															
I. Industries extractives	—	1,2	5,7	13,7	18,5	17,8	16,0	10,0	7,5	4,4	2,6	1,7	100	0,4	1087
II. Industrie minérale	—	0,8	6,8	13,0	15,9	15,8	13,8	13,6	8,6	7,1	2,9	1,7	100	0,2	809
III. " des métaux	0,0	1,0	5,7	20,8	22,7	14,1	13,5	8,5	5,8	4,9	2,5	0,5	100	0,0	756
IV. " chimique	—	1,0	2,8	12,9	22,7	19,5	14,1	10,5	7,9	3,0	3,3	3,3	100	—	629
V. " des cuirs et peaux	—	2,1	8,8	16,4	18,5	13,5	14,3	12,0	7,0	4,1	2,1	1,2	100	0,3	200
VI. " textile	0,0	0,9	1,9	12,1	17,7	16,3	12,2	11,9	9,4	7,5	5,4	5,6	100	0,3	7389
VII. " du bois	0,0	0,5	2,4	9,8	15,9	16,2	14,5	12,5	10,2	8,8	5,7	3,5	100	0,4	3887
VIII. " du papier	—	1,0	4,1	10,5	15,8	16,8	13,0	9,8	11,9	8,9	5,4	4,0	100	0,0	551
IX. " polygraphique	—	1,7	8,6	17,4	17,9	16,9	17,9	11,3	4,8	2,6	0,8	0,1	100	0,0	829
X. " de l'habiliment, des boissons etc.	0,0	0,7	4,3	13,4	20,6	19,3	15,7	9,9	6,7	4,7	2,7	2,0	100	0,3	819
XI. Confection de vêtements et fab. de mercerie	—	1,1	8,1	22,7	25,7	17,7	11,1	7,1	3,9	1,7	0,6	0,3	100	0,2	3358
XII. Industrie du bâtiment	—	0,6	2,5	7,3	13,9	15,2	15,0	16,7	12,0	8,1	5,9	2,2	100	0,0	591
XIII. Usines électr., à gaz d'éclair. et distrib. d'eau	—	3,8	16,2	17,7	7,6	12,7	7,6	10,1	6,8	11,8	6,7	10,0	—	—	50
XIV. Industrie du nettoyage	—	1,8	8,0	22,7	27,3	14,0	10,0	5,5	4,5	3,6	1,1	2,0	100	0,2	994
XV. Assurance	—	0,3	3,4	8,5	25,7	12,2	13,8	10,6	14,8	6,4	3,2	1,1	100	0,5	95
XVI. Transport et communications	—	—	7,2	22,2	23,1	19,1	11,7	4,0	6,8	2,2	3,5	0,7	100	—	230
XVII. Commerce	—	—	5,7	6,8	13,6	14,8	17,0	14,8	4,5	8,0	9,1	5,7	100	—	88
Kokku — Total 1938	0,0	0,6	4,5	14,8	19,9	16,8	13,3	10,5	7,6	5,5	3,5	3,0	100	0,3	22187
1937	0,0	0,7	4,4	16,2	19,7	16,8	12,7	10,2	7,8	5,5	3,3	2,7	100	0,4	21200
1936	0,0	0,6	3,9	17,3	19,4	16,3	12,7	10,3	7,7	5,9	3,4	2,8	100	0,4	18157
1935	0,0	0,3	3,4	17,2	19,4	16,4	12,9	10,3	7,8	5,9	3,4	3,0	100	0,5	16081
1934	0,0	0,3	3,1	16,9	18,9	15,5	13,0	10,0	8,9	6,7	3,7	3,0	100	0,5	13813

Üle 60-a. haigekassaliikmete-tööliste arv ja protsendiline osatähtsus on kujunenud järgmiselt:

	Arv		Osatähtsus (%)	
	Mehi	Naisi	Mehi	Naisi
1938	2 225	656	4,9	3,0
1937	2 121	572	4,9	2,7
1936	1 788	513	5,1	2,8
1935	1 553	487	5,3	3,0
1934	1 510	413	5,6	3,0

Toodust nähtub, et 1938. a. on haigekassaliikmete-tööliste hulgas tõusnud üle 60-a. vanuste meeste arv 2 121-ilt 2 225-le, naiste arv aga 572-ilt 656-le. Raukade absoluutarvu tõustes on nende osatähtsus meestel jäänud eelmise aasta tasemele (4,9%), naistel aga tõusnud 2,7%-lt 3,0%-le.

Teiste vanusrühmade alalt väärib märkimist, et meestöölil on võrreldes 1937. a. langenud 20—24 ja 45—59 a. vanuste, tõusnud aga keskealiste (30—44 a.) osatähtsus. Naiskassaliikmeil-töölil on langenud 20—24 ja 45—49 a. osatähtsus, kuna teiste vanusrühmade oma kas püsib või on tõusnud.

8. Kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete arv.

Nombre des membres de famille des assurés ayant droit aux prestations.

1938. a. 12 kuu keskmiselt oli 22 haigekassa abiõiguslike perekonnaliikmeid 42 163. Selles arvus ei esine Kreenholmi Manufaktuuri Haigekassa, Kuressaare Ühis- haigekassa ja a/s. Loksa Tehaste Haigekassa kassaliikmete perekonnaliikmed. Lähtudes abiõiguslike perekonnaliikmete ja kassaliikmete keskmisest arvulisest vahekorras teistes haigekassades, võiks 1938. a. keskmist perekonnaliikmete arvu neis 3 haigekassas hinnata ca 2 000. Seega oleks siis 1938. a. keskmiselt abiõiguslike perekonnaliikmeid üle 44 tuh. Liites need 71,3 tuh. kassaliikmele, saame ümarguselt 116 tuh. isikut, s. o. enam kui 10% rahvastikust, kes on kindlustatud haiguste puhuks TTS-i sätete kohaselt haigekassade kaudu. Võrreldes 1937. a. on haigekassaliikmete ja nende abiõiguslike perekonnaliikmete arv kokku kasvanud ümarguselt 6 tuh. võrra ehk veidi rohkem kui 5%. Nagu kassaliikmete, nii ka nende

abiõiguslike perekonnaliikmete keskmine arv 1938. a. osutus kõrgemaks kui ühelgi varem aastal. Abiõiguslike perekonnaliikmete 12 kuu keskmine arv 22 haigekassas, kust andmed olemas, on 1938. a. eelmise aastaga võrreldes kasvanud üle 4 tuh. isiku võrra ehk 10,8%.

Varemate aastate tähelepanekuist ilmnese, et abiõiguslike perekonnaliikmete arv tõuseb kassaliikmete omast märksa aeglasemalt, mistõttu 100 kassaliikme kohta arvatud perekonnaliikmete arv 1934—37. a. pidevalt langes. 1938. a. aga toimus olukorras muutus: abiõiguslike perekonnaliikmete mitte üksi protsendiliselt vaid ka absoluutarvuliselt kassaliikmete arvu tõusust kõrgema tõusu tõttu tuli 1938. a. 12 kuu keskmiselt 100 kassaliikme kohta 61,7 abiõiguslikku perekonnaliiget eelmise aasta 58,9 vastu; juurdekasv seega 4,8%. Arvatavasti sõltub selline muutus abiõiguslike perekonnaliikmete ringi laiendamise mõningas haigekassas, suuremal määral aga vist asjaolust, et oma õigustest teadlikumaks saanud lühiajaliste kassaliikmete perekonnaliikmed lasevad end senisest hoolsamini kanda abiõiguslike perekonnaliikmete nimestikesse.

Kuna perekonnaliikmete abiõiguslikkuse ulatus määratakse igas haigekassas peakoosoleku otsusega, ei ole olukord selles suhtes kõigis haigekassades ühtlane. Üldiselt on abiõiguslike perekonnaliikmeid suhteliselt rohkem kassaliikmeid mitteravivais, s. t. ülekaalukalt üksikute käitiste juures asuvais, haigekassades, kus kassaosaliste isiklik koostis on stabiilsem, perekonnaga kassaliikmete osatähtsus kõrgem ning, kuna haigekassade majandust ei koorma kassaliikmete ravimine, abiõiguslike perekonnaliikmete ringi piirid avaramad kui osas kassaliikmeid ravivais ühishaigekassades. Nii oli keskmiselt 100 kassaliikme kohta abiõiguslike perekonnaliikmeid kassaliikmeid ravivais haigekassades 1938. a. 58,5 ja 1937. a. 55,9, mitteravivais aga — 88,6 ja 78,8. Ravivaiast haigekassadest on abiõiguslike perekonnaliikmeid võrreldes kassaliikmetega suuremal määral Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassas ja Paide, Viljandi, Narva, Tartu ning Rakvere ühishaigekassas. 3 väiksemas vabrikukassas, nimelt a/s. „Port-Kunda“ Tsemendivabriku, a/s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivikaevanduse ning Rosen ja Ko Püritusevabriku haigekassas, oli 1938. a. abiõiguslike perekonnaliikmete arv isegi kõrgem kassaliikmete arvust. Erinev on perekonnaliikmete arvuline suhe kassaliikmetega ka üksikuis tööstusharudes (üksikasjad tab. 2 ja 3).

Abiõiguslike perekonnaliikmete koostises tõusis 1938. a. laste osatähtsus 51,1%-lt 51,7%-le, täiskasvanute oma aga langes vastavalt 48,9%-lt 48,3%-le. Perekonnaga kassaliikmete suhteliselt suurema arvu tõttu on laste osatähtsus mitteravivais haigekassades kõrgem (58,7%) kui ravivais (50,4%).

Üldiselt iseloomustab perekonnaliikmete haigekassa sammetest osasaamise ulatus hästi kassa majanduslikku seisundit; puudujääkide puhul on olukorra

parandamiseks varemalt sageli tulnud kärpida perekonnaliikmete õigusi.

9. Haigekassade tulud.

Recettes des caisses-maladie.

Haigekassade peamiseks tuluallikaks on kindlustumaks, mis koosneb liikmemaksust, sellele võrdsest käitiste valdajate juurdemaksust ja kassaliikmeid ravivates haigekassades veel käitiste valdajate maksust kassaliikmete ravikapitali arvele.

Nagu varemaltgi nii ka 1938. a. oli 22 haigekassas liikmemaks 2%, Viljandi Ühishaigekassas aga 1,5% ning Kohila Paberivabriku ja Kreenholmi Manufaktuuri haigekassas 1% kassaliikme teenistusest. Kreenholmis ravib käitis ka kassaliikmete perekonnaliikmeid täiesti omal kulul, mistõttu haigekassa saab läbi nii madala normiga. Kuigi Kohila Paberivabriku Haigekassa perekonnaliikmete ravi teostub osalt vabriku kulul, ei suuda haigekassa 1%-lise liikme- ja juurdemaksuga tulusid kuludega tasakaalustada. Tekkiva puudujäägi on käitis tasunud oma summadest (1938. a. 600 kr, 1937. a. 1400 kr). Majanduslike raskuste tõttu hakati a/s. Loksa Tehaste Haigekassas 1. IV 1938 arvates võtma liikme- ja juurdemaksu 3% teenistusest, milline määr pidi kehtima niikaua, kuni kassa tagavarakapital jääb püsima 1000 kr-le. 1938. a. lõpul tagavarakapital jõudis selle summani, kuna sealt aga 1939. a. algul 400 kr tegevuskapitali arvele üle kanti, kandus ka 3%-line liikmemaks 1939. aastasse. Kassaliikmete ravikapitali arvele maksavad kõik ravivate haigekassade alla kuuluvad käitised, ka Viljandi Ühishaigekassa piirkonnas, 2% kassaliikmete teenistusest. Erandina vaid Balti Puuvillavabrik, nagu ülemalgi märgitud, maksis

Haigekassade tulud kindlustumaksudest 1929—38. a. (1000 kr).
Recettes des caisses-maladie de 1929—38 (en 1000 kr).

	Liikmemaks <i>Cotisations des assurés</i>	Käitiste valdajate juurdemaks — <i>Cotisations des entrepreneurs</i>	Käitiste valdajate maks kassaliikm. ravikapitali arvele — <i>Cotisations des entrepreneurs pour l'assist. médicale des membres des caisses-mal.</i>	Kokku — <i>Total</i>	Liikme- ja käitiste valdajate juurdemaks keskm. kassaliikme kohta aastast <i>Cot. des assurés et des entrepreneurs — moy. par assuré</i>
Kassaliikmeid ravivad haigek. — <i>Caisse-mal. accordant l'assistance médicale à leurs membres</i>	979	981	978	2038	31,6
Kassaliikmeid mitteravivad haigek. — <i>Caisse-mal. n'accordant pas d'assist. médicale à leurs membres</i>	181	181	—	262	26,7
Kokku — Total 1938	1160	1162	978	3200	31,0
1937	980	981	845	2806	28,6
1936	781	782	070	2233	27,0
1935	612	613	519	1744	25,2
1934	527	528	430	1485	24,0
1933	454	455	368	1277	22,7
1932	453	452	302	1207	24,2
1931	515	516	402	1433	27,0
1930	581	509	420	1580	28,0
1929	562	560	414	1536	27,1
Keskm. — Moyen.					
1930—34	506	504	398	1408	25,2
1925—29	479	486			25,9

ravikorralduse üleandmisest arvates kuni 1938. a. lõpuni haigekassa ravikapitali arvele 2% asemel 2,5%. Summaliselt moodustas see 0,5%-line toetus ca 3,7 tuh. kr; olgu tähendatud, et nimetatud summa on arvestatud koos muude tuludega, mitte aga kindlustusmaksuna.

Kindlustusmaksudena laekus haigekassadele 1938. a. 3,2 milj. kr, sellest 91,8% kassaliikmeid ravivais ja 8,2% mitteravivais haigekassades. Tab. 5 nähtub, et ravivad haigekassad said 1938. a. liikmemaksu 979 tuh. kr, käitiste valdajate juurdemaksu 981 tuh. kr ja maksu kassaliikmete ravikapitali arvele 978 tuh. kr. Samal ajal koosnes kassaliikmeid mitteravivate haigekassade kindlustusmaks 131 tuh. kr suurusest liikme- ja sellega võrdselt juurdemaksust.

Võrreldes 1937. a. on kindlustusmaksu üldsumma suurenenud 394 tuh. kr võrra ehk 14,0%. Kindlustusmaksudest laekunud tulude tõus ei sõltu 1938. a. mitte üksi kassaliikmete arvulisest kasvust, vaid ka üldisest teenistusolude paranemisest — esijoones töötasanormide nominaalsest tõusust, edasi aga ka ületunnitöö laialdasemast levikust. Nii tõusis 1938. a. suurtööstuses keskmine tunniteenistus meestöölistel 40,1s-lt 42,4 s-le (+5,7%) ja naistöolistel 25,4 s-lt 26,5 s-le (+4,3%). Veidi enam tõusid palgad 1938. a. kesktööstuses, kus varem ail aastail palgatõus oli suurtööstuses pidurdunud. Nii tõusis keskmine tunniteenistus kesktööstuses meestel 33,0-lt 35,6-le (+7,9%) ja naistel 20,8-lt 22,0 sendile (+5,8%). Need arvud näitavad töötasanormide nimesväärtuse, mitte ostujõu kujunemist; viimase selgitamine ei ole siinkohal oluline. Sõltuvalt palgataseme tõusust saavutas aastane liikme- ja juurdemaks keskmiselt kassaliikme kohta 1938. a. seniolematu kõrguse — 31,0 kr 1937. a. 28,6 kr vastu; tõus seega 2,4 kr ehk 8,4%. Ühe kassaliikme kohta arvatud keskmine liikme- ja juurdemaks aastast erineb üksikviisi haigekassades suurel määral. Peale erandliku liikmemaksumäära paaris- kolmes haigekassas on need lahkuminekud eeskätt tingitud erinevast palgatasemest. Viimane omakorda sõltub olulisel määral töötajate soolisest koostisest, töö- ja ametialast ning erioskusest, samuti käitise suurusest, asukohast jne. Üksikasjalised andmed keskmise liikme- ja juurdemaksu taseme kohta selguvad tab. 10, üldjoonis aitavad 1938. a. kindlustusmaksude taset iseloomustada järgnevadki arvud:

	Liikme- ja käitiste		Liikmemaks valdajate juurdemaks keskmiselt kassaliikme kohta aastas (kr)
	Mehed	Naised	
Kassaliikmeid ravivad haigekassad	18,2	10,5	81,6
Kassaliikmeid mitterav. haigekassad	15,6	9,1	26,7
Keskmine	17,0	10,3	81,0

Meeste liikmemaks oli, nagu eelnevalgi aastal, naiste omast kõrgem keskmiselt 1,7 korda. Kuna ülemaltoodud mees- ja naistöolistel keskmiste tunniteenistusnormide suhe oli 1,6 : 1, seletub haigekassa-

maksu, s. t. ka kogu teenistuse, veidi suurem suhe meestöötajate suurema töötundide arvuga. Vastavalt meeste palganormide suuremale tõusule on ka keskmine aastane liikmemaks ühe kassaliikme kohta 1937. a. võrreldes tõusnud meestel rohkem (8,5%) kui naistel (6,2%). Liikme- ja juurdemaks ühe kassaliikme kohta on kassaliikmeid ravivais haigekassades alati kõrgem kui mitteravivais, 1938. a. näit. 1,2 korda (31,6 : 26,7); suurel määral mõjub selleks kaasa asjaolu, et ravivate haigekassade rühmas on ülekaalus Tallinna haigekassade liikmed, kellele teenistustase ületab provintsi oma nimetamisväärselt. Võrreldes 1937. a. on aga keskmine liikme- ja juurdemaks mitteravivais haigekassades tõusnud suhteliselt suuremal määral (8,1%) kui ravivais (7,6%).

Olgu märgitud, et 2 haigekassal, nimelt Sindi Ühishaigekassal ja Narva Kalevi Manufaktuuri Haigekassal oli keskmine liikme- ja juurdemaks, seega ka vastavates käitistes töötajate teenistus, 1938. a. madalam kui eelmisel aastal. See iseloomustab raskusi (peamiselt tööseisakud), milledega tekstiilitööstus pidi võitlema juba 1938. a.

Haigekassade kaebuste põhjal tööinspektori korraldusel käitiste valdajalt sissenõutud haiguskindlustusmaksud 1934—38. a.
Contributions perçues sur demande des caisses-malades grâce à l'intervention des inspecteurs du travail et de la police de 1934—38.

6.	Juhtude arv	Summa (1 000 kr)	Indeks — Nombre-indices (1925 = 100)	
			Nombre des cas	Primes de l'assurance (1 000 kr)
1938	3 075	133,9	311	100
1937	2 905	129,2	294	97
1936	3 687	173,7	371	130
1935	4 417	205,9	447	154
1934	4 490	187,6	456	140

Viimaseil aastail pidevalt paranenud haiguskindlustusmaksude tasumine halvenes tööinspeksiooni andmeil 1938. a. uuesti (tab. 6). Nii teostus 1938. a. käitiste valdajalt kindlustusmaksude sissenõudmisi 3 075 juhul 133,9 tuh. kr suuruses. Võrreldes 1937. a. on juhtude arv tõusnud 5,9%, sissenõutud summa aga 3,6%. Suhteliselt laekunud kindlustus-

Muud tulud haigekassades (1 000 kr) — Recettes diverses dans les caisses-malades (1 000 kr).

7.		Kassaliikm. ravivad haigek. 1)	Kassaliikm. mitteravivad haigek. 2)	Kokku — Total
% hoiustelt ja kapitalidelt — Intérêts des capitaux	1938	30,0	4,6	43,6
	1937	28,8	4,0	35,2
Puhastu kinnis- ja vallasvarast — Bénéfice net des immeubles et mobiliers	1938	6,1	—	6,1
	1937	1,1	—	1,1
Raviasut. ja apteek. puhastu — Bénéfice net des institut. médic. et des pharmacies	1938	55,7	1,2	56,9
	1937	73,8	1,6	74,9
Muud — Divers	1938	22,4	1,2	23,6
	1937	15,1	1,7	16,8
Kokku — Total	1938	123,2	7,0	130,2
	1937	117,8	8,2	126,0

maksu üldsummaga moodustas sundkorras sissenõutud kindlustusmaks 1938. a. 4,2% 1937. a. 4,6% vastu.

Peale kindlustusmaksude laekus haigekassadele 1938. a. veel muid reaalseid tulusid 130,2 tuh. kr, mis moodustas haigekassade üldtulust ligi 4%. Neist hoiuste intressid (43,6 tuh. kr) on 1937. a. võrreldes tõusnud veidi üle 30%, puhastulu kinnis- ja vallasvarast isegi 1,1 tuh. kr-lt 6,1 tuh. kr-le. Seevastu on aga raviasutiste ja apteekide puhastulu ümarguselt 18 tuh. kr ehk 24,0% langenud. Üksikuist asutisist andis 1938. a. puhaskasu Tallinna Ühishaigekassa haigla 28,8 tuh. kr eelmise aasta 14,6 tuh. kr vastu. 3 haigekassade vabamüügiapteeki on viimaseil aastail andnud puhaskasu järgmiselt (1 000 kr):

	Tallinna Ühishaigekassa	Narva Ühishaigekassa	Hiiu-Kärda vabr. Haigekassa	Kalevi-Haigekassa
1938 . . .	—	3,8	1,2	
1937 . . .	44,9	0,5	1,6	
1936 . . .	34,8	1,4	2,0	
1935 . . .	22,4	0,0	1,0	
1934 . . .	30,8	0,6	0,8	

Tallinna Ühishaigekassa apteegi 1937. a. inventuuri tegemisel oli juhtunud viga: nimelt arvestati apteegi kaupa ca 25 tuh. kr võrra rohkem kui seda tegelikult oli, mistõttu ka apteegi 1937. a. puhaskasu (44,9 tuh. kr) oli näidatud selle summa võrra suuremana. 1938. a. see viga parandati; samuti halvas apteegi tegevust asjaolu, et uue farmakopõa kehtimahakkamisega I. I tõusid apteegi kulud, retsepti hind normiti aga sellele vastavalt alles 1939. a. märtsis, mistõttu apteek 1938. a. reaalselt tulu (kui mitte arvestada eraapteekidest suuremat hinnaalandust) ei andnud. Narva Ühishaigekassa vabamüügiapteek andis 1938. a. puhastulu 3,8 tuh. kr, Hiiu-Kärda Kalevivabriku Haigekassa apteek aga 1,2 tuh. kr. Viimases on puhaskasu 1937. a. omast madalam apteegi oma majja üleviimise kulude tõttu. Peale nende vabamüügiapteekide andis 1938. a. ka Tartu Ühishaigekassa kinnine apteek tulu 23,1 tuh. kr, s. o. enam kui 3 korda rohkem kui eelarves loodeti.

Igasugune muu haigekassade tulu, nagu kahtlaste võlgade laekumine, viivitusrahad, trahvid, toetused käitistelt ja muud juhuslikud sissetulekud moodustasid 1938. a. kokku 23,6 tuh. kr.

Toodud andmete kohaselt ületas haigekassade reaalne üldtulu 1938. a. 3,3 milj. kr, mis kanti üksikute kapitalide arvele järgmiselt (1 000 kr):

	Kassaliikmeid		Kokku
	ravivad haigek.	mitteravivad haigek.	
Tegevuskap. arvele . .	2 064	269	2 333
Kassaliikm. ravikap. arvele	984	—	984
Tagavarapak. arvele . .	18	0	18
Kokku	3 061	269	3 330

Selgituseks olgu tähendatud, et toodud arvud on haigekassade neto-, mitte brutotulud, s. t. neis ei esine puht-raamatupidamistuludena arvestatavad tagasi- ja juurdemaksud ning hinnaalandused. Selle-

kohaselt ka järgnevad kulusummad tähistavad netokulusid, s. t. brutokuludest on arvatud maha tagasi- ja juurdemaksud ning hinnaalandused.

10. Haigekassade kulud.

Dépenses des caisses-maladie.
a) Kassaliikmete abirahad.
Indemnités de maladie aux assurés.

Kuigi haigekassade majanduslikud töötulemused olid 1938. a. üldiselt rahuldavad, esines üksikuid kassadel siiski raskusi. Nii oli olukord raske a/s. Loksa Tehaste Haigekassal ja Sindi Ühishaigekassal; viimases mõjus kaasa laialdane tööliste vallandamine seoses Kreenbalti kirjukudumise osakonna likvideerimisega. Ka Narva tekstiilkäitistes esines ebasoodsa konjunktuuri tõttu koondamisi, eriti suvel.

Abirahanorme muudeti 1938. a. kohati kindlustatute kasuks, teisel aga nende kahjuks. Olukorda parandati näiteks Narva Ühishaigekassas, kus abirahanorme üksikuile kassaliikmeile haiglas ja sanatooriumis ravimise puhul tõsteti $\frac{1}{2}$ -lt $\frac{1}{2}$ -le. Samuti lühendati seal ooteaeg 3 päevalt 2-le ning suurendati ühekordseid toetusi perekonnaliikmete surma puhul. Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassa tõstis abirahanormi kassaliikme haiglas sünnituse puhul $\frac{1}{2}$ -lt $\frac{2}{3}$ -le, ühekordse toetuse perekonnaliikme sünnituse puhul 20 kr-lt 30-le. Abirahasid hakati maksuma üle 12 p. kestvate haiguste puhul esimesest, lühemate haiguste puhul teisest haiguspäevast arvates. Haapsalu Ühishaigekassa kaotas ooteaja. Ooteaega lühendas 1 päeva võrra samuti a/s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivikaevanduse Haigekassa; siin tõsteti ka ühekordne toetus perekonnaliikme sünnituse puhul 7,5 kr-lt 10-le. Võru-Petseri Ühishaigekassa hakkas abiraha maksuma 3-dast haiguspäevast (senini 4-dast) ning tõstis abirahanormi kassaliikme sünnituse puhul kodus $\frac{1}{2}$ palgalt tervele. Mõningaid soodustusi tehti ka Narva Kalevi Manufaktuuri, Narva Linaketramise Manufaktuuri, Kohtla-Järve Põlevkivikaevanduse ning a/s. „Port-Kunda“ Tsemendivabriku haigekassa abija toetusrahanormides ning ooteajas. Tartu Ühishaigekassa laiendas juba 1937. a. lõpul abiõiguslike perekonnaliikmete ringi, tõstes abiõiguslike laste vanuspüri 16 a-lt 18-le. Tallinna Ühishaigekassas suurendati 1938. a. perekonnaliikmeile antavate tšekkide arvu ja võimaldati mudavannide puhul abiraha $\frac{2}{3}$ palgast (enne $\frac{1}{2}$), samuti võeti haigekassa kanda masseerimistasud ja arstihonorarid seoses mudavannide võtmisega.

Kindlustatute huvide kärpimistest olid 1938. a. olulisemad: Balti Puuvillavabriku Haigekassa vähen-das pärast ravikorralduse ülevõtmist abirahanorme haiglas, sanatooriumis ja puhkekodus ravimise puhul $\frac{2}{3}$ -lt $\frac{1}{2}$ -le; samuti hakati seal abirahasid maksuma 2. haiguspäevast arvates, mitte 1., nagu senini. I. IV peale hakkas ka a/s. Loksa Tehaste Haigekassa maksuma abiraha $\frac{2}{3}$ asemel $\frac{1}{2}$ palgast. Sindi Ühishaigekassa vähendas abirahanorme 1938. a. märtsis $\frac{2}{3}$ -lt $\frac{1}{2}$ -le, haiglas ravimise puhul isegi $\frac{1}{2}$ -lt $\frac{1}{4}$ -le. Kreenholmi Manufaktuuri Haigekassas, kus 1937. a. suvel abiraha-

norm tõsteti $\frac{2}{3}$ -le, oldi 1938. a. sügisel jälle sunnitud minema tagasi $\frac{1}{2}$ -le palgast. Kohtla-Järve Haigekassas sundisid majanduslikud raskused 1938. a. mais uuesti seadma sisse 2-päevase ooteaja, mida viimasel ajal enam ei olnud. 1938. a. oli majandus-

likult halb ka Tartu Ühishaigekassale, lõppedes 9,4 tuh. kr puudujäägiga. Selle põhjuseks oli eeskätt ravi kallinemine, eriti Tartu Ülikooli kliinikuis, aga ka haiguste sagenemine. Abirahanormide kärpimine teostus aga juba 1939. a.

Haigekassade kulu 1934—38. a. (neto, 1 000 kr) — Dépenses nettes des caisses-maladie de 1934—38 (en 1 000 kr).

8.	Kassaliikmeile Pour les assurés					Perekonnaliikmeile Pour les membres de fam. des assurés					Kokku Total	Kokku Total	Valitsemiskulu Frais d'administration	Üldse Gr. total
	Abirahad Indemnités à cause de				Ravikulud Pour l'assistance médicale	Toetusrahad Indemnités à cause de			Ravikulud Pour l'assistance médicale					
	haiguse pühul maladie	sünnituse pühul — accouchement	surma pühul mort	Kokku Total		sünnituse pühul — accouchement	surma pühul mort	Kokku Total						
										haiguse pühul maladie				
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — Caisses-maladie accordant l'assist. méd. à leurs membres	720,2	20,7	25,9	1 593,7	2 300,5	5,0	13,0	398,7	357,3	179,5	2 897,3			
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad — Caisses-maladie n'accord. pas l'assist. méd. à leurs membres	150,9	6,6	5,5	—	169,0	1,7	4,7	51,0	57,4	22,4	248,8			
Kokku — Total 1938	871,1	27,3	31,4	1 593,7	2 529,5	6,7	18,3	399,7	414,7	201,9	3 146,1			
1937	754,9	28,3	27,7	1 333,6	2 139,5	6,1	15,7	320,9	341,8	170,6	2 651,9			
1936	578,5	16,4	22,4	1 024,4	1 641,5	3,7	15,6	266,2	285,5	141,0	2 068,0			
1935	410,0	14,0	18,7	807,3	1 250,0	3,6	12,4	227,0	242,9	121,9	1 614,8			
1934	350,1	9,6	17,4	740,8	1 117,9	3,3	10,7	217,3	231,3	116,7	1 465,9			
Keskmine — Moyenne 1930—34	338,2	16,8	10,0	666,0	1 036,6	4,3	14,0	272,5	290,8	124,9	1 451,3			

Haigekassade neto-kulu kassaliikmete abi- ja toetusrahadeks oli 1938. a. 935,3 tuh. kr, sellest haigus-abirahaks meestele 638,5 tuh. kr (68,2%), naistele 238,6 tuh. kr (25,5%), sünnitusabirahaks 27,3 tuh. kr (2,9%) ning abirahadeks surma puhul 31,4 tuh. kr (3,4%). Neis summades ei esine abirahad, mida haigekassad maksavad tööõnnetustel vigastatuile tööõnnetuste kindlustusühingute arvel.

Ühe kassaliikme kohta (12 kuu keskmise alusel) tuli 1938. a. abi- ja toetusrahadid (neto-kr):

	Kassaliikmeid ravivals haigek.	Kassaliikmeid mitteravivals haigek.	Keskml.
Haigusabiraha	11,82	15,96	12,21
Toetusraha sünnituse puhul	0,33	0,67	0,38
Toetusraha surma puhul	0,42	0,56	0,44
Kokku	12,37	17,19	13,03

Haigekassaliikmete tihti vabastamisega haiguste ja tööõnnetuste arv ja sagedus (kassaliikmete 12 kuu keskmise arvu alusel).¹⁾
Nombre et fréquence des maladies et des accidents du travail des membres des caisses-maladie.

9.	Tihti vabastamisega haigused Maladies					Tööõnnetused Accidents du travail	
	Juhtude arv Nombre des cas		Haiguspäevade arv*) N. des jours de maladie		Haiguste keskmine kestus p. Durée moyenne d'un cas de maladie en jours	Juhtude arv Nombre des cas	
	Üldarv Nombre total	100 kassaliikme kohta Par 100 assurés	Üldarv Nombre total (1 000)	100 kassaliikme kohta Par 100 assurés		Üldarv Nombre total	100 kassaliikme kohta Par 100 assurés
					Üldarv Nombre total		
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — Caisses-maladie accordant l'assist. méd. à leurs membres	25 432	42,2	534	887	21,0	12 639	21,0
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad — Caisses-maladie n'accordant pas d'assist. méd. à leurs membres	5 705	58,0	100	1 014	17,5	1 635	16,6
Kokku — Total 1938	31 137	44,4	634	905	20,4	14 324	20,4
1937	29 206	43,8	594	887	20,3	14 467	21,0

¹⁾ Arvestamata Sindi ja Põltsamaa ühishaigekassa.
²⁾ ooteaja-päevad.

varemavaldatutega. Töölt vabastamisega haigusjuhtude arv 100 kassaliikme kohta on 1938. a. tõusnud 43,8-ilt 44,4-le, haiguspäevade arv 887-ilt 905-le; haiguspäevade suhteliselt kõrgema juurdekasvu tõttu on ka keskmine haiguse kestus tõusnud 20,8-ilt 20,4 päevale.

Lähtudes tab. 9 toodud arvudest, oli keskmine haigusabiraha ühe töölt vabastamisega haigusjuhu ja ühe haiguspäeva kohta kahel viimasel aastal järgmine (*kr*):

	Haigusjuhu kohta	Haiguspäeva kohta
Kassaliikm. ravivad haigek.	28,3	1,35
Kassaliikm. mitteravivad haigek.	27,5	1,57
Keskmine 1938	28,2	1,38
1937	25,8	1,27

Selgub, et keskmine haigusabiraha ühe haiguspäeva kohta on 1938. a. tõusnud 1,27 *kr*-lt 1,38 *kr*-le, s. o. 11 s võrra ehk 8,7%. Lähedasel samal määral (8,4%) tõusis ka keskmine liikme- ja juurdemaks ühe kassaliikme kohta. See kinnitab, et abirahanormide muutused tasakaalustuvad enamvähem, nii et keskmiselt ühe haiguspäeva eest saadava haigusabiraha tõus seletub peamiselt teenistustaseme tõusuga.

Kassaliikmeid jäeti mitmesuguseil põhjusil (peamiselt ravikorralduste mittetäitmise pärast) haigusabirahast ilma 56 juhul 3,8 tuh. *kr* suuruse summa ulatuses; abirahasid kärbiti 984 juhul 4,0 tuh. *kr* ulatuses, paarilkümmel korral määrati kassaliikmeile ka väiksemaid rahatrahve.

b) Kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete toetusrahad ja ravikulud.
Allocations et frais d'assistance médicale pour les familles des assurés.

Haigekassade neto-kulu kassaliikmete abiõiguslike perekonnaliikmete toetusrahadeks ja ravimiseks oli 1938. a. 414,7 tuh. *kr* 1937. a. 341,8 tuh.

kr vastu. Kuigi haiguskindlustuse seadus lubab perekonnaliikmeile kulutada kuni $\frac{1}{3}$ aastas laekunud liikme- ja juurdemaksude summast, on selleks senini summasid jätkunud märksa vähem. Nii moodustas neto-kulu perekonnaliikmeile aastasest liikme- ja juurdemaksude summast:

1938 —	18,0%
1937 —	17,4 „
1936 —	18,3 „
1935 —	19,8 „
1934 —	21,9 „

Neist arvudest nähtub, et 1938. a. on perekonnaliikmete abistamise alal toimunud siiski teatav edu, kuigi ollakse veel kaugel võimalikust ülemmäärast.

Toetusrahad sünnituse ja surma puhul (25,0 tuh. *kr*) moodustasid perekonnaliikmeile tehtud üldkulust 1938. a. 6,0%, 1937. a. 6,4%. Summaliselt on toetusrahad 1937. a. võrreldes kasvanud 3,2 tuh. *kr* võrra ehk ca 15%.

Perekonnaliikmete ravimiseks kulutasid haigekassad 1938. a. 389,7 tuh. *kr*, mis kõrvutatult 1937. a.

vastava kuluga (320,0 tuh. *kr*) tähistab 21,8%-list kasvu. See summa ositus kululiikide kaupa järgmiselt:

	Kassaliikm. ravivad haigek.		Kassaliikm. mitteravivad haigek.		Kokku	
	1 000 <i>kr</i>	%	1 000 <i>kr</i>	%	1 000 <i>kr</i>	%
Arstifasu arsti ja haige juures	56,8	16,8	0,9	13,5	63,7	16,3
Ambulatooriumikulu . . .	50,7	17,0	7,7	15,1	67,4	17,3
Hambaravi . . .	25,4	7,5	3,3	6,5	28,7	7,4
Masseaž . . .	1,1	0,3	0,2	0,4	1,3	0,3
Ämmaemanda-tasu	1,8	0,5	0,4	0,8	2,2	0,6
Arstirohud . .	81,3	24,0	14,0	27,4	95,3	24,5
Haiglaravi . .	108,1	31,9	14,4	28,2	122,5	31,4
Ravi sanatooriumis ja koloonias	1,3	0,4	3,2	6,3	4,5	1,2
Muud	3,2	1,0	0,9	1,8	4,1	1,0
Kokku	338,7	100	51,0	100	389,7	100

Üksikute kulturühmade järjestus ja osatähtsus on jäänud väga sarnaseks 1937. a. omale. Esile tõsta võiks vast ambulatooriumikulu osatähtsuse väikest suurenemist (16,7%-lt 17,3%-le) ja arstimatekulu osatähtsuse vähenemist (25,2%-lt 24,5%-le).

Ühe abiõigusliku perekonnaliikme kohta (12 kuu keskm. alusel) oli haigekassadel 1938. a. keskmiselt neto-kulusid (*kr*):

	Kassaliikm. ravivais haigek.	Kassaliikm. mitteravivais haigek.	Keskmiselt
Toetusraha sünnituse puhul.	0,14	0,27	0,16
Toetusraha surma puhul . .	0,38	0,74	0,43
Ravikulu . . .	9,47	7,95	9,24
Kokku	9,99	8,96	9,83

Võrreldes 1937. a. on keskmiselt ühele perekonnaliikmele kulutatud summa tõusnud 8,97 *kr*-lt 9,83-le, s. o. 86 s võrra ehk 9,6%. See tõus on toimunud ravikulude arvel, kuna keskmine toetusraha sünnituse puhul on jäänud endiseks ja toetusraha surma puhul tõusnud vaid 2 s isiku kohta. Ravikulude tõus on omakorda toimunud ainult kassaliikmeid ravivais haigekassades, kuna mitteravivais on keskmine ravikulu eelmise aastaga võrreldes isegi langenud. Ravikulude suurenemine sõltub eeskätt perekonnaliikmete arstivisiitide arvu kasvust; nii tuli 1938. a. ühe abiõigusliku perekonnaliikme kohta keskmiselt 3,5 visiiti aastas 1937. a. 3,3 astumise. Kas visiitide arvu kasv tähendab otse haigestumiste sagenemist või seletub see üldiselt sagedasema arstiabi tarvitamisega, on raske öelda. Edasi on ravikulude tõus tingitud arstide visiititasu, haiglatakside ja arstimate kallinemisest; omajagu tähtsust evivad ka kohati antud soodustused perekonnaliikmete ravi alal.

c) Valitsemiskulud.
Frais d'administration.

Käsitöökoormise suurenemisega kasvab haigekassades ka valitsemiskulude üldsumma. Nii oli neto-kulu haigekassade valitsemiseks 1938. a. 201,9 tuh. *kr* 1937. a. 170,6 tuh. *kr* vastu. Võrreldes liikme- ja juurdemaksude summaga on valitsemiskulude osa-

tähtsus tõusnud 8,7%-lt 9,1%-le. Üksikute kullikliikide järgi ositusid 1938. a. valitsemiskulud järgmiselt:

	Kassaliikm. ravivad haigek.		Kassaliikm. mitteravivad haigek.		Kokku	
	1000 kr	%	1000 kr	%	1000 kr	%
Teenijate palk	108,9	60,7	12,3	54,9	121,2	60,0
Sõidu- ja päevarahad	6,6	3,7	1,9	8,5	8,5	4,2
Juhatus- ja revisjonikomisjonitasa	11,4	6,4	3,0	13,4	14,4	7,1
Üür, kütte ja valgustus	11,1	6,2	0,5	2,2	11,6	5,8
Kantsel- ja trükkikulu	17,1	9,5	1,4	6,3	18,5	9,2
Kohtuasjaajamiskulu	1,5	0,8	0,0	0,0	1,5	0,7
Teenijate kindlustus	10,0	9,2	1,7	7,6	11,7	9,1
Muu	6,3	3,5	1,6	7,1	7,9	3,9
Kokku	179,5	100	22,4	100	201,9	100

Võrdlusest eelmise aasta valitsemiskulude ositusega torkab eelkõige silma, et suurima kulurühma — teenijaskonna palkade — osatähtsus on langenud

61,4%-lt 60,0%-le. See langus on toimunud kassaliikmeid ravivate haigekassade arvel, mis ülekaalukalt paratuseerib palgakulude osatähtsuse tõusu mitteravivais haigekassades. Edasi on langenud ka kantsel- ja trükkikulude ning üüri, kütte ja valgustuse osatähtsus. Juhatus- ja revisjonikomisjonitasa moodustas võrdse eelneva aastaga 7,1% valitsemiskuludest, sõidu- ja päevarahade osatähtsus aga tõusis 3,0%-lt 4,2%-le. Tõusnud on veel haigekassateenijate kindlustuskulude ning kassaliikmeid ravivate haigekassade arvel ka kohtuasjaajamise ja mitmesuguste muude valitsemiskulude osatähtsus.

Keskmine neto-valitsemiskulu ühe kassaliikme kohta (12 kuu keskm. alusel) oli 2 viimasel aastal järgmine (kr):

	1938	1937
Kassaliikm. ravivais haigek.	2,90	2,53
Kassaliikm. mitteravivais haigek.	2,28	2,29
Keskmiselt	2,81	2,49

Toodud arvudest nähtub, et keskmine valitsemiskulu ühe kassaliikme kohta on 1938. a. tõusnud 2,49 kr-lt 2,81 kr-le, s. o. 32 s võrra ehk ca 13%. Üldine kasv sõltub ainult kasvust ravivais haigekassades, kuna

Tegevuskapitali tulud ja kulud (neto) üksikuis haigekassades 1938. a. — *Recettes et dépenses nettes du fonds de roulement en 1938.*

10.	Tulud — Recettes			Neto-kulud — Dépenses nettes					Valitsemiskulu keskm. ühe kassaliikme kohta (kr) Frais d'administr.-moyen par assuré (kr)
	Keskmiselt ühe kassaliikme kohta (kr) Moyenne par assuré (kr)			% liikme- ja juurdemaksude summast % au recettes des cotisations des assurés et des entrepreneurs					
	Liikmemaks Cotisations des assurés		Liikme- ja juurdemaks kokku — Cotisations des assurés et des entrepreneurs	Kassaliikmele Pour les membres des caisses-maladie		Pereiconnaliikmele Pour les membres de fam. des assurés		Valitsemiskulu Frais d'administration	
	Mehed Hommes	Naised Femmes		Haiigusabiraha Indemnités de maladie	Toetusrahad stinnituse ja surma p. — Allocations à cause de accouch. et mort.	Ravikulu Frais d'assistance médicale	Toetusrahad stinnituse ja surma p. — Allocations à cause de accouch. et mort.		
Kassaliikmeid ravivad haigekassad. <i>Caisses-maladie accordant l'assistance médicale à leurs membres.</i>									
Balti Puuvillavabriku Haigekassa	25,7	12,8	38,4	50,8	5,1	23,1	1,0	13,4	4,46
Kuresaare Ühishaigekassa	11,4	6,4	21,5	25,8	2,1	0,0	—	14,5	3,12
A/s. Loksa Tehaste Haigekassa	22,5	12,7	39,6	31,5	5,4	12,5	—	16,7	6,60
Narva Ühishaigekassa	18,0	8,4	34,8	35,5	1,9	19,9	2,3	9,6	3,94
Paide	16,1	9,2	29,6	35,6	3,3	21,2	1,0	22,3	6,62
Põltsamaa	7,9	5,9	15,2	40,0	2,8	6,3	—	10,2	2,92
Pärnu	10,1	6,7	25,5	33,6	2,1	23,8	0,3	13,2	3,36
Rakvere	15,0	8,4	27,8	30,2	2,9	23,2	2,6	20,6	5,74
Rosen ja Ko Piiritusevabriku Haigekassa	20,0	13,7	51,1	57,0	—	31,1	2,0	16,3	8,35
Sindi Ühishaigekassa	15,6	9,5	26,4	28,4	1,2	14,3	1,6	13,4	3,53
Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassa	23,9	18,5	46,0	33,2	1,7	24,0	1,5	9,6	4,42
Tallinna Ühishaigekassa	19,9	11,6	33,9	37,2	2,5	15,4	0,6	6,4	2,18
Tartu	16,2	9,1	28,2	41,0	2,1	20,2	0,9	8,8	2,49
Valga	13,9	7,5	25,9	25,7	1,2	11,2	0,8	17,6	4,56
Viljandi	12,5	6,4	20,9	34,5	1,9	17,4	3,0	19,7	4,11
Võru-Petseri	12,9	6,6	23,1	15,8	0,9	8,2	1,5	20,7	4,78
Keskmine — Moyenne	18,2	10,5	31,6	36,7	2,4	17,3	0,9	9,2	2,90
Kassaliikmeid mitterav. haigek. — <i>Caisses-mal. n'accordant pas d'assist. médic. à leurs membres.</i>									
Haapsalu Ühishaigekassa	15,2	13,1	29,8	54,5	2,5	22,8	2,6	15,1	4,40
Hilu-Kärda Kalevabr. Haigekassa	16,4	9,7	26,0	44,0	4,1	26,2	1,2	14,7	3,81
Kohila Paberivabriku	10,0	6,0	18,4	79,2	1,4	11,1	0,1	5,2	0,96
Kohtla-Järve Põlevkivik.	18,1	13,2	34,9	56,2	2,2	21,9	1,1	5,0	1,96
Kreenholmi Manufaktuuri	8,4	5,8	14,3	75,1	11,2	—	4,4	12,3	1,75
A/s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivik.	23,4	9,5	44,3	67,8	—	25,2	3,3	10,4	4,60
Narva Kalevi Manufaktuuri	19,6	12,0	31,7	63,9	4,6	22,2	2,3	3,0	0,94
Narva Linaketramise Manuf.	17,8	10,3	25,5	52,3	3,0	23,1	2,4	6,7	1,72
A/s. „Port-Kunda“ Tsem. vabr.	17,5	9,9	32,7	59,3	3,3	20,5	3,1	9,1	2,97
Keskmine — Moyenne	15,6	9,1	26,7	59,9	4,6	19,4	2,5	8,5	2,28
Üldkeskmine — Moyenne générale	17,9	10,3	31,0	39,5	2,6	17,5	1,1	9,1	2,31

keskmine valitsemiskulu ühe kassaliikme kohta mitte-ravivais haigekassades on isegi 1 s võrra langenud. Nii hoogsa kasvu tõttu moodustas kassaliikmeid ravivate haigekassade valitsemiskulu 1938. a. 9,2% liikme- ja juurdemaksude summast mitteravivate kassade 8,5% vastu; eelmisel aastal oli olukord vastupidine: valitsemiskulu moodustas mitteravivais haigekassades 9,2%, ravivais aga 8,6% liikme- ja juurdemaksude summast. Keskmine valitsemiskulu ühe kassaliikme kohta on aga mitteravivais haigekassades alati madalam kui ravivais; see sõltub ka asjaolust, et mitteravivail vabrikuhaigekassadel on kohati ruumid koos kütte ja valgustusega kätise poolt tasuta. Valitsemiskulude suuruselt suhteliselt kassaliikmete arvuga ja liikme- ning juurdemaksude summaga annab ülevaate tab. 10; üldreeglina on valitsemiskulud suhteliselt seda suuremad, mida väiksem on haigekassa ja ümberpöördult.

Tab. 10 iseloomustab tegevuskapitali arvel tehtud neto-kulude protsendilist vahetorda liikme- ja juurdemaksude summaga kõigis haigekassades. Näeme, et mitteravivad haigekassad kulutavad abiõiguslikele perekonnaliikmeile ja kassaliikmeile abi- ning toetusrahadeks märksa suurema osa liikme- ja juurdemaksust kui ravivad haigekassad, kes, nagu teada, peavad tegevuskapitalist säästma summasisid kassaliikmete ravikapitali puudujäägi katmiseks.

d) Kassaliikmete ravikulud.
Frais d'assistance médicale des membres des caisses-maladies.

Kassaliikmeid ravivais haigekassades kulutati 1938. a. kassaliikmete ravimiseks 1 593,7 tuh. kr (neto), s. o. ümarguselt 260 tuh. kr enam kui eelmisel aastal.

Samal ajal laekus ravimiskapitali tuluna kätiste valdajate 2%-lisest maksust ainult 977,9 tuh. kr, järelikult tekkis ravikapitali arvel 615,8 tuh. kr suurune puudujääk. Võrreldes ravikapitali arvele laekunud kindlustusmaksuga moodustas see puudujääk 1938. a. 63,0% 1937. a. 57,0% vastu. Teiste sõnadega: 2%-lise ravikapitalimaksuga kaeti 1938. a. ainult 61,4% kassaliikmete neto-ravikuludest, kuna ülejäänud 38,6% tuli katta muudest summadest, eeskätt muidugi tegevuskapitali arvel, mis paratamatult kitsendab kassaliikmete abirahavõimalusi ja perekonnaliikmete kindlustussammetest osasaamist. Ravikapitali puudujääk on nähtus, millega kassaliikmeid ravivad haigekassad on pidanud võitlema ravikorralduse ülevõtmisest peale. Ka oma töölisi ravivais suuremais kätisid moodustab arstiabikulu rohkem kui 2% vastavate isikute aastateenistusest.

Raviliikide järgi ositus kassaliikmete neto-ravikulu haigekassades 1938. a. järgmiselt:

	1000 kr	%
Arstiasu arsti ja haige juures	219,1	18,7
Ambulatooriumikulu	329,6	20,7
Hambaravi	80,6	5,1
Massaaž	14,0	0,9
Ämmaemandatusu	1,4	0,1
Arstirohud	423,0	26,5
Haiglaravi	446,2	28,0
Ravi sanatooriumis ja koloonias	33,2	2,1
Muud	46,6	2,9
Kokku 1593,7	100	

Võrdlusest selneva aastaga nähtub, et ka siin, nagu perekonnaliikmetegi ravikuludes, on tõusnud ambulatooriumikulu (19,1%-lt 20,7%-le), langenud

Kassaliikmete ravikapitali tulud ja kulud (neto) 1934—38. a. (1 000 kr).
Recettes et dépenses nettes pour l'assistance médicale des membres des caisses-maladies de 1934—38 (1 000 kr).

11.	Kesk. kassaliikmete arv Nombre moyen des membres des caisses-maladies	Tulud — Recettes		Kulud — Dépenses		Puudujäägi % % de déficit	Puudujäägi % % de déficit	
		Kätiste valdajate sissemaks (1 000 kr) Montant des cotisations des entrepreneurs (1 000 kr)	Kesk. ühe kassaliikme kohta (kr) Moyenne par un assuré (kr)	Kassaliikmete ravikulu (1 000 kr) Frais d'assist. méd. des membres des caisses-mal. (1 000 kr)	Kesk. ühe kassaliikme kohta (kr) Moyenne par un assuré (kr)		Kätiste valdajate sissemaks = 100 Cotisations des entrepreneurs = 100	Neto-ravikulu = 100 Dépenses (net.) de l'assistance médicale = 100
Balti Puvillavabriku Haigekassa	1 361	15,0	11,0	23,2	17,0	3,2	54,7	35,3
Kuressaare Ühishaigekassa	764	8,2	10,8	12,6	16,5	4,4	53,7	34,9
A/s. Loksa Tehaste Haigekassa	100	2,0	19,7	3,7	37,1	1,7	85,0	45,9
Narva Ühishaigekassa	4 724	82,2	17,4	115,6	24,5	33,4	40,5	23,9
Paide "	1 158	17,1	14,8	22,9	19,8	5,8	39,9	25,8
Põltsamaa "	314	2,4	7,6	9,7	11,7	1,3	64,2	35,1
Pärnu "	8 928	50,1	12,8	73,4	18,7	23,3	46,5	31,7
Rakvere "	1 858	25,9	13,9	29,0	15,6	3,1	12,0	10,7
Rosen ja Ko Piiritusevabriku Haigekassa	80	0,8	25,6	2,2	73,5	1,4	175,0	63,6
Stndi Ühishaigekassa	1 354	17,9	13,2	25,8	18,7	7,4	41,3	29,2
Tallinna Linna Ettevõtete Haigekassa	1 712	36,4	23,0	54,1	31,6	14,7	37,3	27,2
Tallinna Ühishaigekassa	32 502	551,1	17,0	945,0	29,1	893,9	71,5	41,7
Tartu "	7 909	112,8	14,1	208,8	26,1	96,0	85,1	46,0
Valga "	908	11,7	12,9	17,0	18,7	5,3	45,3	31,2
Viljandi "	1 560	21,7	13,9	25,7	16,5	4,0	18,4	15,6
Võru-Petseri "	1 700	19,6	11,6	31,5	18,5	11,9	60,7	37,8
Kokku — Total 1938	61 972	977,9	15,8	1 593,7	25,7	615,8	63,0	38,6
1937	57 174	844,7	14,8	1 333,6	23,5	488,9	57,9	36,7
1936	47 586	669,8	14,1	1 024,4	21,5	354,6	62,9	34,6
1935	39 243	518,8	13,2	807,3	20,6	288,5	55,6	35,7
1934	34 272	480,1	12,5	740,8	21,6	310,7	72,2	41,9

aga arstimiteku osatähtsus (28,2%-lt 26,5%-le). Hambaravikulude suhteline tõus (4,5%-lt 5,1%-le) kinnitab selle raviliigi üha suurenevat levikut. Arstitalu ning haiglaravi osatähtsus on jäänud lähedaseks 1937. a. omale, sanatooriumi- ja kolooniakulu osatähtsus aga langenud 2,3%-lt 2,1%-le.

Neto-ravikulu ühe kassaliikme kohta ravivais haigekassades oli 1938. a. 25,7 kr eelmise a. 23,3 kr vastu, tõus seega ümarguselt 10%. Ravikulude suurenemise põhjustena kehtivad siingi perekonnaliikmete ravikulude tõusu puhul nenditud asjaolud.

Ravikapitali tuludest-kuludest ja puudujäägist üksikuis kassaliikmeid ravivais haigekassades annab ülevaate tab. 11. Suured erinevused on tingitud haigekassa majanduslikust kandevoimest, ravikorraldusest, arstiabi kasutamise sagedusest jne. Raskemas seisukorras on üldiselt haigekassad, kus liikmete palgatase madal ja töötervishoiu-tingimused ebasoodsamad.

e) Kulude üldsumma. Vaadeldud kulurühmi liites, Depenses totales. tõuseb haigekassade otsene haiguskindlustuskulu (neto) 3 146,1 tuh. kr-le (tab. 8), millest 1 552,4 tuh. kr kulutati tegevuskapitali ja

1 593,7 tuh. kr ravikapitali arvel. Peale nende summade arvestati tegevuskapitali kuluna veel mitmesuguseid muid väljaminekuid (varade soetamine, amortisatsioonid, ülekanDED erifondide arvele, kututatud võlad, haigekassade liidu liikmemaks, Tallinna Ühishaigekassa apteegi 1937. a. valesti arvestatud puhtakasu mahaarvutus jne.) ümarguselt 200 tuh. kr ulatuses. Koos ravikapitali puudujäägi katmisega ja osa liikme- ja juurdemaksude kandmisega tagavarakapitali arvele ületasid tegevuskapitali kulud 1938. a. 18 haigekassas sama kapitali tulud, mispärast puudujäägi katmiseks tuli summasid võtta tagavarakapitalist. Tagavarakapitali kantud summa on aga suurem kui sealt võetu, mistõttu ka tagavarakapitali saldo 1938. a. lõpul oli kõrgem kui e. a. lõpul.

11. Haigekassade varaline seis.

Bilan des caisses-maladie.

Hoolimata üksikuist raskusist kasvasid haigekassade omakapitalid 1938. a. suurel määral, nii et nende varaline

seis aasta lõpuks ületas juba 2 milj. kr. Võrreldes 1937. a. lõpuga on bilansi üldsumma kasvanud 414,9 tuh. kr võrra ehk ümarguselt 25% (tab. 12). Olgu nenditud, et kinnisvarade osatähtsus bilansi

Haigekassade varaline seis 31. XII (1 000 kr) — Bilan des caisses-maladie au 31. XII (en 1 000 kr).

12.

		Aktiva — Actif										
		Kassa Caisse	Pangaarve Dépôts	Väärtpaberid Dessins, actions	Kinnisvara Immeubles	Vallasvara Mobilier	Kindlustusmakund Primes d'assurance	Deebitorid Débiteurs	Raviasutised Institutions médicales	Apteeke Pharmacies	Muud Autres	Bilans Bilan
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — Caisse-maladie acc. l'assist. méd. à l. membres . . .		26,8	448,7	0,5	688,8	122,8	48,1	60,2	253,3	181,3	10,2	1 849,7
Kassaliikmeid mitteravivad haigekassad — Caisse-maladie n'acc. pas d'assist. méd. à leurs membres		6,1	140,1	0,5	21,9	17,4	2,5	5,1	—	10,0	0,2	208,8
Kokku — Total 1936		32,9	588,8	1,0	710,7	140,2	50,6	65,3	253,3	191,3	10,4	2 058,5
1937		45,2	474,2	10,0	474,6	107,5	43,6	91,6	181,7	201,9	8,8	1 638,6
1936		22,2	429,0	10,0	391,8	90,3	44,5	89,8	140,6	142,6	10,9	1 845,2
1935		21,3	348,3	10,0	374,0	74,1	54,7	48,1	125,2	120,8	8,9	1 180,9
1934		28,3	309,8	10,0	279,6	66,5	102,0	63,8	71,4	118,6	17,7	1 063,1

		Passiva — Passif										
		Tagavarakapital Réserves	Krediiditorid Créditeurs	Kinnis- ja vallas- varakapital — Im- meubles et mobilier	Kinnisvara amorti- satsioon — Amortis- ement des immeubles	Vallasvara amorti- satsioon — Amortis- ement des mobiliers	Raviasutiste ja ap- teegi kapital — Fonds des instit. médicales et des pharmacies	Tegevuskapital Fonds de roulement	Kindlustusmakund Primes d'assurance	Muud Autres	Bilans Bilan	
Kassaliikmeid ravivad haigekassad — Caisse-maladie acc. l'assist. méd. à l. membres . . .		380,3	321,7	608,7	16,3	86,5	386,9	21,2	5,6	22,5	1 849,7	
Kassaliikm. mitteravivad haigek. — Caisse-mal. n'acc. pas d'assist. méd. à l. membres		124,7	4,2	50,0	—	3,5	7,7	13,4	0,2	0,1	208,8	
Kokku — Total 1936		505,0	325,9	658,7	16,3	90,0	394,6	34,6	5,8	22,6	2 058,5	
1937		443,0	90,5	577,6	11,7	115,0	325,9	57,0	6,5	11,4	1 638,6	
1936		374,4	93,7	406,9	7,8	87,7	286,4	81,4	3,1	3,9	1 845,2	
1935		331,5	192,5	292,0	4,2	68,2	234,5	47,5	2,7	7,8	1 180,9	
1934		324,6	241,7	214,2	2,9	57,4	197,4	8,3	0,1	16,5	1 063,1	

üldsummas on 1938. a. tõusnud 29,0%-lt 34,6%-le. See tõus on tingitud Tallinna Ühishaigekassast, kus kinnisvara bilansiväärtus 1938. a. jooksul 228 tuh. kr võrra tõusis. Hiiu-Kärddla Kalevfabriku Haigekassa lõpetas 1938. a. oma maja ehitustööd, Rakvere Ühis-

haigekassa majale tehti suuremaid remonte. Ravi-asutised moodustasid 1938. a. lõpul haigekassade varandusist 12,3%, apteegid — 9,3%. Tagavarakapitali seis oli 1938. a. lõpul 505 tuh. kr, mis moodustas 24,6% bilansi üldsummast.

Tööstusööliliste haiguskindlustuse kohta varem Keskbüroo väljaandeis ilmunud artiklid:

Tööstusööliliste haiguskindlustus 1937. a., K. Rald, Eesti Statistika 1939. a., nr. 200(1), lk. 28—43.
Tööliliste haiguskindlustus, R. Sõrmus, Eesti Statistika 1937. a., nr. 188(7)—189(8), lk. 363—392.
Haiguskindlustus 1932. a., A. Jaanson, Eesti Statistika 1934. a., nr. 149(4), lk. 195—202.
Haiguskindlustus 1931. a., R. Sõrmus, Eesti Statistika 1932. a., nr. 133(12), lk. 713—724.
Haiguskindlustus 1930. a., R. Sõrmus, Eesti Statistika 1931. a., nr. 118(9), lk. 538—547 (samas v. varem ilmunud).

J. Kits.

MOOTORSÕIDUKID 1. I 1940.

VÉHICULES à MOTEUR en 1. I 1940.

Sisu: 1. Jõuvankrite üldarv, lk. 198. 2. Sõiduaudod, lk. 198. 3. Autobused, lk. 200. 4. Veoaudod, lk. 201. 5. Mootorrattad, lk. 202.

1. Jõuvankrite üldarv.

Nombre de véhicules à moteur.

Liikvelolevate mootorsõidukite arv kasvas eelnevate aastate eeskujul ka 1939. a., nagu näha järgnevatest arvudest:

Sõidu- ja veoautode ning mootorrataste levikut meil ning Lätis ja Leedus näitavad järgnevad arvud:

Autode arv Eestis, Lätis ja Leedus.

Liikvelolevad mootorsõidukite arv 1925—40. a.
Nombre de véhicules à moteur en circulation de 1925—40.

1.	Sõiduaudod Automobiles	Veoautod Camions	Autobused Autobus	Muud Autres	Tuletrükkant. P. de pompier	Kokku autod Total	Mootorrattad Motocycles
1. I 1940	3 618	2 476	239	23	106	6 512	3 607
„ 1939	3 209	2 305	231	18	100	5 913	2 938
„ 1938	2 723	2 073	260	11	95	5 176	2 058
1. IV 1937	2 458	1 750	231	11	93	4 543	1 497
„ 1936	2 037	1 445	212	9	82	3 785	1 211
„ 1935	1 750	1 181	170	11	72	3 184	958
1. I 1934	1 710	1 065	170	8	56	3 009	896
„ 1933	1 700	1 123	192	6	51	3 077	833
„ 1932	1 739	1 141	203	6	34	3 123	754
„ 1931	1 777	1 118	180	6	32	3 113	550
„ 1925	448	302	141	4	—	895	300

Juurdekasv 1939. a. oli vähem hoogne kui paaril eelmisel aastal, kuid küllaltki nimetamisväärne, ulatudes autode arvus ilma mootorratasteta 590-ni ehk 10,0% eelmise aasta 738 auto ehk 14,2% asemel. Autode arv suureneb meil alates 1935. a. iga aastaga jõudsasti. Suureneb kõigi liikide arv. Eriti suur oli igaaastane juurdekasv viimasel 3 aastal mootorrataste juures, mis toimus suurelt osalt väike-mootorrataste arvel. Iga 100 elaniku kohta tuleb Eestis kõiki mootorsõiduki liike kokku 0,9 sõidukit.

Aasta	Sõidu- autod	Veo- autod	Auto- bused	Kokku	Elanike arv 1 jõuv. kohata	Mootor- rataste arv
Eesti 1. I 1940	3 618	2 476	280	6 383	176	3 607
Läti 1. I 1939	3 390	2 946	342	6 687	298	3 357
Leedu 1. I 1939	2 301	742	333	3 376	762	1 589

Arvudest nähtub, et meil on mootorsõiduk levinud tihedamalt kui Lätis ja Leedus.

2. Sõiduaudod. Automobiles.

Sõiduaudote arv kasvas 1. jaan. 1940. a. 3 618-ni, suurenedes 1939. a. jooksul 409 auto võrra

ehk 12,7%. Varematal aastatel oli suhteline juurdekasv: 1938 — 17,8, 1937 — 10,7, 1936 — 20,8.

1940. a. sõiduaudote arv 1935. a. arvuga võrreldes, mil nende levik võttis tunduvalt hoogu, osutab 5 a. jooksul 106,7% juurdekasvu. 1939. a. tuli liikvele 681 uut sõiduaudot, mis näitab, et 272 audot langes endisi autosid liiklusest välja. Uutest 1939. a. liikvelastud sõiduaudodest oli pisut üle 1/3 P.-Am. Ühendriikide päritoluga, ligi 1/3 autodest oli Saksa päritoluga ning ülejäänud 1/3 sõiduaudodest jaguneb peamiselt Prantsuse ja Briti firmade vahel, esimese tugeva ülekaaluga; üksikuid autosid oli Itaalia, Vene ning Rootsi firmadelt.

Mootorsõidukid asukoha järgi 1. I 1940 — Véhicules à moteur le 1. I 1940 d'après le lieu d'enregistrement.

2.	Automobiles Sõiduautod		Autobused Autobus	Veoa autod Camions		Tuletõrjelaadid V. de pompiers	Muid Autres	Kokku Total	Mootorrattad — Motocycles				Järeleandrid Remorques
	Üldse Total	Sellest üüri Dont taxis		Üldse Total	Sellest üüri Dont de taxe				Välke- mootorr. À faible puis- sance	Korvita Sans sidecar	Korviga Avec sidecar	Kokku Total	
Linnad — Villes:													
Tallinn	1 508	244	03	917	249	21	12	2 641	69	534	80	683	55
Ansla	10	3	—	6	—	—	—	16	2	1	1	4	—
Elva	9	7	—	16	12	1	—	26	5	8	1	14	2
Haapsalu	27	10	1	21	—	2	—	51	5	15	—	20	—
Jõgeva	16	4	—	12	8	1	—	29	7	11	3	21	1
Jõhvi	13	8	2	10	—	—	—	25	—	4	3	7	2
Kallaste	1	—	—	2	2	—	—	3	—	—	—	—	—
Kella	3	1	—	8	6	—	—	11	1	1	—	2	2
Kilingi-Nõmme	9	3	—	5	3	2	—	16	10	5	1	16	1
Kunda	2	—	—	2	—	—	—	4	1	2	—	3	—
Kuressaare	27	13	12	26	18	2	—	67	10	17	2	29	8
Kärda	6	3	—	1	—	—	—	7	7	1	—	8	—
Mustla	8	4	—	1	—	2	—	11	6	2	—	8	1
Mustvee	8	5	—	7	6	—	—	16	2	3	—	5	—
Mõisaküla	6	3	—	1	1	1	—	8	3	3	—	8	1
Narva ühes N.-Jõe- suuga	66	24	12	45	18	8	3	134	20	81	1	52	4
Nõmme	98	1	—	55	13	3	—	151	7	23	2	37	2
Otepää	11	5	3	10	9	1	—	25	3	5	—	8	1
Paide	21	9	—	15	6	2	—	38	13	22	—	35	2
Paldiski	—	—	—	2	1	—	—	2	—	1	1	2	—
Petseri	31	11	5	40	24	2	—	78	6	21	2	28	—
Põltsamaa	20	7	1	22	1	2	—	45	19	18	1	36	5
Pärnu	116	34	24	100	50	3	1	253	15	55	9	79	10
Rakvere	85	26	13	40	—	3	1	142	11	25	3	49	2
Sindi	4	1	—	2	2	—	—	6	1	6	—	7	1
Suure-Jaani	12	2	—	8	—	1	—	21	2	4	—	6	—
Tapa	21	7	—	6	5	1	—	28	3	10	2	15	1
Tartu	342	116	51	199	68	11	4	607	86	169	9	264	19
Tõrva	16	11	4	7	—	1	—	25	2	8	2	12	2
Türi	15	5	—	17	11	2	—	34	4	6	1	11	1
Valga	21	7	—	20	—	3	1	51	3	14	2	24	7
Viljandi	88	22	27	79	4	4	—	198	23	54	5	82	10
Võru	45	17	8	34	—	1	1	89	18	22	—	40	1
Kokku — Total	2 750	613	256	1 751	517	80	23	4 860	368	1 116	131	1 615	141
Maad — Arrondiss.:													
Harju	128	15	11	125	64	4	—	266	64	134	14	212	25
Järva	79	18	1	57	40	5	—	142	54	71	11	136	12
Viru	142	27	8	123	1	7	—	230	108	139	8	255	17
Lääne	83	29	6	65	—	2	—	155	61	75	9	145	18
Saare	24	14	—	20	18	—	—	44	41	39	3	83	15
Pärnu	84	23	—	75	57	2	—	161	93	126	9	228	21
Tartu	119	39	—	122	80	3	—	244	146	152	6	304	19
Viljandi	96	23	—	42	4	3	—	141	94	129	7	230	10
Võru	76	30	8	66	—	—	—	150	176	99	3	278	17
Valga	23	3	—	15	—	—	—	38	23	37	2	62	6
Petseri	10	2	—	15	15	—	—	31	37	20	2	59	—
Kokku — Total	868	217	33	725	279	26	—	1 652	897	1 021	74	1 992	169
Üldse — Gr. total	3 618	830	289	2 476	796	106	23	6 512	1 265	2 137	205	3 607	301

Liikvelolevaid sõiduautosid kasutatakse enamikus isiklikuks tarbeks. Üüriaautosid oli 1940. a. algul 830 ehk 22,9% sõiduautode üldarvust. Koos üldise sõiduautode arvu kasvuga on suurenenud ka üüriautode arv 72 auto võrra ehk 24%.

Asukohaks on enamikul sõiduautodest linnad. Nii asub linnades 76,0% sõiduautodest (e.a. 78,6%), milledest 58,1% kogu linnade ja 44,1% autode üldarvust on Tallinnas. Tartus asub 12,4% linnade ning 9,4% autode üldarvust. Üle 100 auto on veel Pärnu linnas; teistes linnades kõigis on vähem. Maades on kõige enam sõiduautosid Viru-, Harju- ja Tartumaal ja kõige vähem Petseri-, Valga- ning Saaremaal. Üüri-sõiduautodest asub ligi 3/4 linnades ja ülejäänud maa-des; viimastele on sageli tegevuspaigaks asukohale lähedased linnad.

Jõuallikaks on sõiduautodel bensiiniga töötav plahvatusmootor, ainult ühel juhul esineb diiselmootor.

Mootorsõidukite arv kolviküügn-mahu järgi (1. I 1940).
Véhicules à moteur d'après leur cylindrée.

8.	Sõiduautod Automobiles	Veoa autod — Camions	Autobused — Autobus	Mootorrattad küljekorviga Motocycles avec sidecar	Mootorrattad küljekorvita M. sans sidecar	Välke-mootorrattad M. à faible puissance	Tuletõrjelaadid V. de pompiers	Muid — Autres
Kolviküügn-maht cm³ — Cylindrée								
— 500 cm ³	1	2	—	—	—	—	—	—
500—1 000 „	427	16	—	48	1 994	1 262	—	—
1 000—1 500 „	569	55	1	56	132	—	—	—
1 500—2 000 „	433	38	—	—	—	—	—	—
2 000—2 500 „	395	67	3	—	—	—	—	—
2 500—3 000 „	333	143	7	—	—	—	—	19
3 000—3 500 „	878	933	27	—	—	—	—	24
3 500—4 000 „	395	814	52	—	—	—	—	29
4 000—5 000 „	248	259	107	—	—	—	—	9
5 000—6 000 „	53	57	26	—	—	—	—	5
6 000—7 000 „	6	21	19	—	—	—	—	12
Üle 7 000 „	4	7	44	—	—	—	—	4
Teadmata	28	9	3	2	8	3	—	1
Kokku — Total	3 618	2 476	239	205	2 137	1 265	106	23

Jõuvankrid (1. I 1940) tüübi, kandevõu ja tühikaalu järgi.
Véhicules à moteur d'après le genre, capacité et poids à vide.

3.	Sõiduaudod						Kokku Total
	Sõiduaudod Automobiles	Autobused Autobus	Veoaudod Camions	Muud Autres	Tühikäigutud V. de pompiers		
Mootorsõiduki jõuallika tüüp Genre du moteur							
Plahvatusmootor — Moteur à explosion.							
bensiin — à benzine	3 617	224	2 459	106	23	6 429	
nafta — à naphte	—	4	4	—	—	8	
diiseli — de Diesel	1	61	13	—	—	75	
Kokku — Total	3 618	289	2 476	106	23	6 512	
Jõuvankri kandevõud Capacité							
—1 tn	—	—	289	—	3	292	
1—2 „	—	30	400	—	58	488	
2—3 „	—	62	360	—	13	435	
3—4 „	—	30	475	—	12	517	
4—5 „	—	21	760	—	3	784	
5—6 „	—	15	162	—	1	178	
Üle 6 „	—	5	29	—	—	34	
Teadmata	—	126	3	—	16	145	
Kokku — Total	—	289	2 476	—	106	2 873	
Jõuvankri tühikaal Poids à vide							
—1 tn	1 193	—	108	—	2	1 303	
1—2 „	2 404	4	635	13	48	3 104	
2—3 „	19	36	1 457	5	27	1 544	
Üle 3 „	2	249	272	5	28	556	
Teadmata	—	—	4	—	1	5	
Kokku — Total	3 618	289	2 476	23	106	6 512	

Kolvikäigu-maht sõiduaudodel asetseb 500—5 000 cm³ piires; üle 5 000 cm³ omavad ainult üksikud autod. Väiksemaid, kolvikäigumahuga 500—2 000 cm³, autosid oli 39,4% üldarvust, 2 000—3 000 cm³ oli 21,5%, 3 000—3 500 cm³ — 18,7% ning 3 500—5 000 cm³ — 17,7%.

Tühikaal 1/3 sõiduaudodel ulatub kuni ühe tn-ni, ülejäänud sõiduaudode tühikaal on 1—2 tn, ainult üksikute kaal on üle selle.

Vanus sõiduaudodel on näha tab. 4. 1939. a. mudelid on 17,1% üldarvust, sama palju autosid loeb ehitamisaastaks 1938. Ülejäänud 2/3 sõiduaudodest kuulub varematesse aastatesse, kusjuures üksikuid

Mootorsõidukite liikuses (1. I 1940) ehitamisaastate järgi.
Véhicules en circulation d'après l'année de construction.

4.	Üldse — Total				Sellest — Dont: Tallinn			
	Sõiduaudod	Veoaudod	Autobused	Mootorirattad	Automobiles	Camions	Autobus	Motocycles
—1920	5	10	—	16	—	9	—	5
1921—24	20	18	1	32	6	0	—	8
1925—27	177	65	2	43	60	35	—	10
1928—30	576	409	56	208	159	179	22	59
1931—33	186	103	31	361	73	40	7	102
1934—36	854	783	91	975	452	285	22	214
1937	542	458	51	579	289	141	17	101
1938	620	345	35	718	290	124	20	99
1939	621	284	19	550	286	83	5	83
Teadmata — Inconnu	17	46	3	127	3	6	—	2
Kokku — Total	3 618	2 476	289	3 607	1 598	917	93	683

autosid leidub ehitusaastaga isegi 1920. Üldse on ehitusaastaga 1920—1930 sõiduaautosid üldarvust 21,5%.

Päritoluandmed sõiduaudode kohta on näha tab. 7. Seal selgub, et meil liikvelolevad sõiduaudod kuuluvad 8 riigi firmadele. Kõige enam on meil levinud P.-Am. Ühendriikide päritoluga sõiduaudod, neid on 47,4% üldarvust, teisel kohal on arvult Saksa autod 27,6%-ga. Briti ja Prantsuse autosid on meil pea võrdselt, mõlemaid 11,0% üldarvust. Peale selle esinevad veel Itaalia autod 2,5% ning üksikud Vene, Rootsi ja Belgia autod.

3. Autobused.
Autobus.

Autobusi tuli juurde 1939. a. jooksul ainult 7 ehk 2,4%; ka eelmisel aastal polnud juurde kasv suur, ainult 4,2%. Hoogsam autobuste arvu suurenemine oli 1935—38. a-ni. Liikvelolevate autobuste arv uuenes 1939. a. ligi 10% ulatuses. Uusi autobusi lasti 1939. a. liikvele arvult 27. Uued autobused olid enamuses (66,6%) pärit Rootsi firmadelt, peale selle oli võrdselt autobusi P.-Am. Ühendriikide (4) ja Saksa firmadelt (4).

Asukohaks on enamusel autobustest linnad, ainult 11,4% neist asub maades.

Jõuallikaks on suuremal osal autobustest bensiinimootor. 61 autobust, s.o. 21,1% üldarvust sõidab diiselmootoriga ning 4 autobust naftamootoriga.

Kolvikäigu-maht autobusemootoritel algab 2 500 cm³. Kõige enam — 37,0% üldarvust on autobusi mootori kolvikäigu-mahuga 4 000—5 000 cm³. Üle 5 000 cm³ ulatuvat mootori kolvikäigu-mahtu omab 31,8% autobustest.

Autobuste arv istekohtade arvu järgi ositus järgnevalt:

Autobuste arv istekohtade arvu järgi.

	Autobuste üldarv	Sellest Tallinnas
—15 istekohta	4	1
15—20 „	25	12
20—25 „	50	13
25—30 „	85	21
30—35 „	63	20
35— „	62	28
Kokku	289	93

Ehitusaastaks loeb 1939. a. ainult 6,5% autobustest (vt. tab. 4), ka 1938. a. mudelid on ainult 12,1% autobustest. Pool autobuste arvust kuulub aastatesse 1934—37. a. Vanim autobus on pärit 1921. a. Üldse on autobusi ehitusaastaga 1921—30 1/3 autobuste üldarvust.

Päritolu järgi kuuluvad autobused 6 riiki, millele hulgas esikohal on P.-Am. Ühendriigid. Ameerika päritoluga on 47,4% autobustest, sellele järgneb Rootsi 24,5% ning Saksa 22,4%. Üksikud autobused on pärit Prantsusest, Britist ja NSVL-st.

Autod firmade järgi (seis 1. I 1940) — Automobiles d'après la marque.

5.	Firma	Sõidautod	Autobused	Veoa autod	Muud	Tuleõrjautod	Kokku	Seisest Tallinnas	Marque	Automobiles	Autobus	Camions	Autres	V. de pompiers	Total	Dont à Tallinn	
Adler	108	—	—	1	—	—	109	55	Karrier	—	—	—	4	—	—	4	2
Aero	—	—	—	—	—	—	2	2	Kelly-Springfield	—	—	—	—	—	1	1	—
Aga	5	—	—	4	—	—	9	6	Krupp	—	—	—	—	1	—	—	1
Albin	—	—	—	1	—	1	2	1	Lancia	—	—	—	—	—	—	—	2
Alfa-Roméo	1	—	—	—	—	—	1	—	La-Salle	2	—	—	—	—	—	—	2
Amilcar	1	—	—	—	—	—	1	—	Leyland	—	—	—	1	—	—	—	1
Ansaldo	1	—	—	—	—	—	1	—	Liberty	—	—	—	—	—	—	—	—
Aston	1	—	—	—	—	—	1	—	Lincoln	10	—	—	—	—	—	—	10
Armstrong-Siddeley	3	—	—	1	—	—	4	3	Mercury	2	—	—	—	—	—	—	2
Auburn	19	—	—	—	—	—	19	9	Magirus	—	1	—	—	—	—	—	4
Audi	7	—	—	1	—	—	8	7	Mannesmann-Mullag	—	—	—	—	1	—	—	—
Austin	103	—	—	1	—	—	104	38	Manchester	—	—	—	2	—	—	—	2
Bedford	1	—	151	—	—	—	154	47	M. A. N.	—	—	—	3	—	—	—	3
Berliet	3	—	—	—	—	—	4	1	Marmon	2	—	—	—	—	—	—	2
Brennabor	1	—	—	—	—	—	1	1	Mathis	18	—	—	3	—	—	—	16
Borgward	—	—	—	1	—	—	1	1	Maybach	2	—	—	—	—	—	—	2
Brockway	—	—	—	0	—	—	0	4	Mercedes-Benz	119	19	—	20	—	—	—	158
Buick	96	1	—	1	—	—	99	71	M. G.	4	—	—	—	—	—	—	4
Benz-Gaggenau	—	—	—	—	—	3	3	3	Morris	79	4	—	94	—	—	—	177
Blitz	—	1	—	—	—	—	1	—	Marquette	2	—	—	—	—	—	—	2
Büssing	—	35	—	10	—	—	45	36	N. A. G.	1	—	—	3	—	—	—	4
B. M. W.	22	—	—	—	—	—	22	22	Nash	38	—	—	—	1	—	—	39
Cadillac	3	—	—	—	—	—	3	3	Oakland	13	—	—	1	—	—	—	15
Chandler	2	—	—	1	—	—	3	3	O. D.	—	—	—	2	—	—	—	2
Chevrolet	304	8	624	4	30	—	970	372	Oldsmobile	31	—	—	12	—	—	—	43
Chrysler	94	—	14	1	—	—	109	43	Opel	433	0	—	218	—	8	—	666
Citroen	133	—	11	—	—	—	144	72	Overland	18	—	—	1	—	—	—	19
Commer	—	—	4	—	—	—	4	4	Packard	24	—	—	1	—	—	—	26
Continental	3	—	—	—	—	—	4	1	Panhard-Levassor	2	—	—	—	—	—	—	2
Delage	3	—	3	—	—	—	6	3	Peugeot	55	—	—	2	—	—	—	57
Daimler	—	—	1	—	—	—	1	1	Plymouth	8	—	—	—	—	—	—	8
De-Soto	6	—	—	—	—	—	6	2	Pontiac	44	—	—	2	—	—	—	46
Dennis	—	—	—	—	—	2	2	2	Protos	—	—	—	1	—	—	—	2
Delahaye	—	—	2	—	—	—	2	2	Pierce-Arrow	1	—	—	—	—	—	—	1
Diamond	—	2	12	—	2	—	16	6	Raleigh	—	—	—	1	—	—	—	1
D. K. W.	178	—	1	—	—	—	179	106	Renault	186	9	—	28	1	1	—	225
Dodge	55	20	51	1	1	—	128	69	Reo	5	51	—	80	1	1	—	138
Durant	5	—	—	—	—	—	7	4	Riley	1	—	—	—	—	—	—	1
Dux	—	—	1	—	—	—	1	—	Roosevelt	1	—	—	—	—	—	—	1
Dixi	1	—	—	—	—	—	1	1	Rover	3	—	—	—	—	—	—	3
Erskine	7	—	—	—	—	—	7	1	Rugby	—	—	—	3	—	—	—	3
Essex	57	—	2	—	—	—	59	22	Scania-Vabis	—	33	—	—	—	—	—	33
James	—	—	1	—	—	—	1	1	Selve	2	—	—	—	—	—	—	2
Jowett	3	—	—	—	—	—	3	3	Siemens-Halske	1	—	—	—	—	—	—	1
Fargo	—	2	—	2	—	—	5	3	Singer	13	—	—	—	—	—	—	13
Falcone	—	2	—	—	—	—	2	2	Skoda	11	—	—	—	—	—	—	11
Federal	—	10	1	—	—	—	11	9	Standard	69	—	—	—	—	—	—	69
Feierbach	—	—	1	—	—	—	1	—	Sunbeam	2	—	—	—	—	—	—	2
Fiat	89	—	1	1	3	—	94	41	Steyr	3	—	—	—	—	—	—	3
Filint	—	—	—	1	—	—	1	1	S. S.	3	—	—	—	—	—	—	3
F. N.	1	—	—	—	—	—	1	1	Swift	1	—	—	—	—	—	—	1
Fordson	1	—	—	—	—	—	1	70	Sisu	—	—	—	5	—	—	—	5
Ford	602	11	490	4	16	—	1 132	331	Stewart	—	1	—	—	1	—	—	2
Framo	—	—	18	—	—	—	18	6	Stoewer	16	—	—	—	—	—	—	16
Garford (Ford)	—	—	2	—	—	—	2	1	Studebaker	110	4	—	53	1	2	—	179
G. M. C.	—	—	23	—	—	—	23	14	Tempo	—	—	—	8	—	—	—	8
Graham	82	2	8	1	—	—	93	38	Tracta	1	—	—	—	—	—	—	1
Gramm	—	1	4	—	—	—	5	3	Vauxhall	48	—	—	—	1	—	—	49
G. A. Z.	8	3	6	—	1	—	18	3	Vanderer	21	—	—	—	—	—	—	21
Hanomag	31	—	2	—	—	—	33	24	Willys	22	3	—	15	—	5	—	45
Hansa	32	—	—	—	—	2	42	33	Wolsley	6	—	—	—	—	—	—	6
Hillman	49	—	—	—	—	—	49	23	Whippet	4	—	—	1	—	—	—	5
Horch	4	—	—	—	—	—	4	4	White	—	—	—	4	—	—	—	4
Hudson	24	—	—	—	—	—	24	15	Volvo	2	38	—	102	—	—	—	142
Humber	10	—	—	—	—	—	10	5	Unic	1	—	—	—	—	—	—	1
Hupmobile	2	—	—	—	—	—	2	—	Z. I. S.	3	—	—	25	—	—	—	28
International	4	17	294	2	3	—	260	67	Mokku — Total	3 618	289	2 476	23	106	6 512	2 641	

4. Veoa autod.
Camions.

Veoaautosid tuli 1939. a. juurde 171, tõstes liikvelolevate autode arvu 2 476-ni. Suhteliselt moodustab viimase aasta juurdekasv eelmise aastaga võrreldes 7,4%. Varemate aastate juurdekasvud olid viimasest ulatuslikumad, nagu näha järgnevast: juurdekasv 1938. a. — 10,9, 1937. a. — 18,7, 1936. a. — 21,1 ja 1935. a. — 22,3%. Nimetatud aastad olid hoogsamateks veoaauto-leviku aastateks. 1935. a. veoaautode arvuga võrreldes on 1940. a. veoaautode arv kahekordne.

Unsi veoaautosid tuli 1939. a. jooksul liikvele 331, ligi kaks korda rohkem kui juurdekasv. Ligi pool uutest liikvelelastud veoaautodest oli pärit P.-Am. Ühendriikidest. Saksa päritoluga oli 114 ehk 34,4%, ülejäänud osas on Briti ja Rootsi päritoluga veoaautod arvukalt esindatud. Üldisest veoaautode arvust oli üüritavaid 32,1%.

Asukohaks on suuremal osal veoaautodest samuti, nagu teistel jõuvankrite liikidelgi, linnad, nimelt 70,7% veoaautodest asub linnades. Veoaautode arv on

Mootorrattad firmade järgi 1. I 1940 — *Motocycles d'après la marque.*

6.	Firma	Mootor- rattad korviga	Mootor- rattad korviga	Väikemoo- rattad	Kokku	Marque	Motocycles sans sidecar	Motocycles avec sidecar	Motocycles à faible puiss.	Total
A. S. U.	—	—	—	1	1	Motosacoche	1	1	—	2
A. I. S.	112	12	—	—	124	Mayreg	—	—	1	1
Adler	1	—	—	—	1	Meister	—	—	17	17
Anker	—	—	10	—	10	Meedy	—	—	1	1
Ardie	18	1	—	—	19	Naumann	—	—	3	3
Ariel	43	5	1	—	49	New Imperial	75	1	—	76
Alba	—	—	1	—	1	New Hudson	7	1	—	8
Automoto	4	—	—	—	4	Nimbus	—	1	—	1
B. S. A.	96	2	—	—	98	N. S. U.	350	13	63	435
B. M. W.	46	10	—	—	56	Norton	18	—	—	18
Bismark	—	—	—	102	102	Omega	1	—	—	1
Brennabor	—	—	—	24	24	O. K. Supreme	14	—	—	14
Cotton	—	—	—	62	62	Opel	1	—	1	2
Calthorpe	14	—	—	—	14	Peugeot	3	—	—	3
Cleveland	1	—	—	—	1	Phänomen	—	—	36	36
Coventry-Eagle	6	1	—	—	7	Presto	—	—	7	7
D. K. W.	393	9	7	—	409	Puch	24	—	—	24
Deutsch	1	—	—	—	1	Prior	11	—	4	15
Diamond	—	—	—	36	36	Panther	1	—	—	1
Douglas	12	1	—	—	13	Ruppe	—	—	1	1
Dresch	1	—	—	—	1	Raleigh	16	—	—	16
Dürkopp	1	—	—	168	169	Royal-Enfield	117	3	—	120
Dunelt	1	—	—	—	1	Rudge	81	5	—	86
Elite	—	—	—	2	2	Rugby	—	1	—	1
Exelsior	10	1	—	—	20	Rudoni	—	—	1	1
Eldi	—	—	—	4	4	Rialto	—	—	1	1
Express	—	—	—	5	5	Saar ja Ko	2	—	16	18
Federation	12	—	—	—	12	Sachs	—	—	33	33
F. N.	145	6	—	—	153	Sarolea	2	—	—	2
Frischauf	—	—	—	2	2	Sirius	1	—	3	4
Gillet	8	2	—	—	12	Stock	2	—	—	2
Gnome-Rhône	2	—	—	—	2	Steyr	1	—	—	1
Gyöling	—	—	—	1	1	Standard	8	1	7	16
Gärricke	—	—	—	1	1	Stevens	1	—	—	1
Harley-Davidson	36	75	—	—	111	Sunbeam	6	1	—	6
Henderson	—	1	—	—	1	Super	—	1	—	1
Hercules	—	—	—	120	120	Sterling	31	—	1	32
Hecker	1	—	—	—	1	T. W. N.	—	—	10	10
Horex	5	1	—	—	6	Tempo	23	—	6	29
Humber	2	—	—	—	2	Temu	—	—	1	1
Husqvarna	13	5	—	—	18	The Varringh	1	—	—	1
I. A. P.	6	1	—	—	7	Triumph	69	1	2	72
I. N.	1	—	—	—	1	Torpedo	—	1	1	2
James	15	—	—	—	15	Urania	1	—	1	2
Ilo	—	—	—	172	172	Union	—	—	3	3
Indian	36	32	—	—	68	Wanderer	7	2	153	162
Levis	1	—	—	—	1	Veloette	47	—	—	47
Latvallo	—	—	—	1	1	Victoria	26	—	25	51
Marsch	—	—	—	1	1	Villiers	41	—	6	47
Matohless	11	3	—	—	14	Willys	—	—	1	1
Maico	1	—	—	83	84	Wolf	1	—	—	1
Miele	—	—	—	20	20	Zenith	6	—	—	6
Mietverke	1	—	—	—	1	Zündapp	64	2	—	66
Motobecane	—	—	—	—	1	Öva	—	—	17	17
Morret ja Goyon	1	—	—	—	1	Teadmata	2	2	5	9
						Kokku — Total	2 137	205	1 265	3 607

suurim Tallinnas, kus asub 52,3% hinnade veoautodest ning 37,0% veoautode üldarvust. Maades on veoautode arv suurem Harju-, Viru- ja Tartumaal. Kõige väiksem Petseri- ja Valgamaal.

Jõuallikaks veoautodel, nagu teistegi jõuvankrite liikide juures, on bensinimootor, ainult 13 veoautot omab diiselmootorit ja 4 naftamootorit.

Mootori kolvikäigu-maht ulatub suuremal osal (83,0%) veoautodel 3 000—5 000 cm³. Ülejäänud veoautode mootori kolvikäigumaht on suuremal osal alla 3 000 cm³.

Kandjõu järgi veoautosid liigitades on suuremaks liigiks 4—5 m kandjõuga veoautod, millede osatähtsus üldarvust 30,6%, 3—4 m kandjõuga veoautosid oli üldarvust 19,1%, 2—3 m ja 1—2 m kandjõuga veoautode arv oli peagu võrdne, moodustades üldarvust 14,5—16,1%. Suuremaid, kandjõuga üle 5 m veoautosid, oli vähem, ainult 7,8% üldarvust; väikeste, kuni 1 m kandjõuga, veoautode arv ulatus 11,6% üldarvust.

Tühikaal ulatub enamikul (58,8%) veoautodel 2—3 m-ni, ülejäänud on suuremalt osalt alla 2 m rasked.

Vanus ulatub üksikutele veoautodel 1920. a-ssse. Suurem osa (79,9%) veoautodest kuulub aastatesse 1931—39. Uusi 1939. a. mudelid on 10,0% veoautodest ning eelmisest aastast on 13,0%.

Päritolu järgi kuuluvad veoautod 8 riiki. Nende hulgas esinevad suure ülekaaluga teistest P.-Am. Ühendriigid, kust on pärit 69,5% veoautode üldarvust. Suuremal arvul esinevad veel Saksa, Briti ja Rootsi päritoluga veoautod, nende osatähtsus üldarvust on 12,2%, 10,3% ja 4,1%.

5. Mootorrattad. *Motocycles.*

Mootorrattaste arvu hoogne suurenemine, mis algas paar aastat tagasi, jätkus ka viimasel 1939. a. Mootorrattaste arv 1. I 1940 ületas eelmise aasta vastava arvu 20,0%, paaril varem aastal oli juurdekasv küll suurem, nimelt 44,0% ja 37,4%. Suu-

Mootorsõidukid püritolu järgi 1. I 1940 — Véhicules à moteur d'après les pays de provenance.

7.	Jõuvankrid — Véhicules à moteur						Mootorrattad — Motocycles			
	Sõiduaudod Automobiles	Autobused Autobus	Veoaudod Camions	Tuletõrjelaudod V. de pompiers	Muud Autres	Kokku Total	Küljekorvita Sans sidecar	Küljekorviga Avec sidecar	Väikemootorrattad A pet. poids- sance	Kokku Total
Eesti — <i>Estonie</i>	—	—	—	—	—	—	2	—	18	20
Belgia — <i>Belgique</i>	1	—	—	—	—	1	155	8	4	167
Briti — <i>Gr. Bretagne</i>	401	4	257	3	1	666	811	39	128	978
Itaalia — <i>Italie</i>	91	—	1	8	1	96	—	—	—	—
Rootsi — <i>Suède</i>	2	71	103	—	—	176	13	6	17	35
Saksa — <i>Allemagne</i>	999	65	303	20	2	1 389	1 020	39	903	1 962
Soome — <i>Finlande</i>	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—
Šveits — <i>Suisse</i>	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Prantsuse — <i>France</i>	398	0	53	2	1	463	15	1	37	53
P.-Am. Ühendriigid — <i>Etats-Unis</i>	1 715	137	1 722	77	17	3 668	73	110	37	220
Vene — <i>U.R.S.S.</i>	11	3	31	1	—	46	—	—	—	—
Teadmata — <i>Inconnu</i>	—	—	—	1	1	2	47	2	126	175
Kokku — Total	3 618	289	2 476	106	23	6 512	2 137	205	1 265	3 607

renemine toimus viimasel aastal nii väikemootorrattaste kui ka teiste mootorrattaste arvel. Asukohaks on mootorrattastel, vastandina teistele mootorsõidukitele, peamiselt maad. Nii on maades 55,2% mootorrattastest.

Ehitusaastaks on suuremal osal (91,0%) mootorrattastest aastad 1931—39. Viimase aasta mudelid on vaid 15,2%, 1938. a. loeb ehitusaastaks 19,8%.

Suurema arvu (27%) mootorrattaste ehitusaastaks on 1934—36. a.

Püritolu järgi on enamus (54,3%) Saksa mootorrattad. Peale selle esinevad suurema arvuga veel Briti mootorrattad, moodustades 26,9% üldarvust. P.-Am. Ühendriikide osatähtsus mootorrattaste üldarvus piirdub 6,1%, veidi väiksem sellest on Belgia osatähtsus, mis ulatub 4,0%.

Mootorsõidukite kohta varem Keskbüroo väljaandets ilmunud:

Mootorsõidukid 1. I 1939. a., J. Kits, Eesti Statistika nr. 208(3) 1939. a., lk. 156—161.
 Mootorsõidukid 1937. a., J. Kits, Eesti Statistika nr. 102(11) 1937. a., lk. 603—608.
 Mootorsõidukid 1. IV 1936, J. Kits, Eesti Statistika nr. 176(7)—177(8) 1936. a., lk. 399—401.
 Mootorsõidukid 1. IV 1935, J. Kits, Eesti Statistika nr. 167(10) 1935. a., lk. 482—484.
 Mootorsõidukid 1. I 1934, J. Kits, Eesti Statistika nr. 150(5) 1934. a., lk. 229—231.
 Mootorsõidukid 1. I 1933, P. Somper, Eesti Statistika nr. 137(4) 1933. a., lk. 212—214.
 Samas vt. ka veel varem ilmunud art.

J. Kits.

MOOTORSÕIDUKITE LIKLEMINE ÜLE PIIRI 1939. a.

MOUVEMENT des VOITURES AUTOMOBILES TRAVERSANT la FRONTIÈRE.

Sisu: 1. Välismaa mootorsõidukid Eestis, lk. 203. 2. Eesti mootorsõidukid välismaal, lk. 204.

1. Välismaa mootorsõidukid Eestis.
 Voitures automobiles étrangères en Estonie.

1939. a. Eestit külastanud välismaiste mootorsõidukite arv oli 53 võrra väiksem kui aasta varem, nagu näha järgnevaist arvudest:

	Mootorsõidukite arv	Eestis viibimise aeg (päeva)
1939. a.	718	4 304
1938. „	771	5 265
1937. „	575	3 940
1936. „	450	3 645
1935. „	304	4 195

Vastavalt mootorsõidukite arvu vähenemisele kahanes ka Eestis veedetud päevade arv. Suurem osa mootorsõidukeid viibis Eestis lühikest aega, 1—3 päeva; osa aga viibis kauem, nii et keskmiseks mootorsõiduki Eestis viibimise ajaks kujunes 6,5 päeva. Mõned Läti mootorsõidukid külastasid Eestit korduvalt.

Meid külastanud mootorsõidukeiks olid sõiduaudod, autobused, mootorrattad ja veoautod. Enamus mootorsõidukeist oli sõiduaudod — 88,9% üldarvust, ülejäänud osas esinevad arvukamalt mootorrattad,

kõige vähem oli veoautosid, nagu näha järgnevaist arvudest:

	1939	1938	1937
Sõiduautod	639	686	482
Mootorrattad	50	55	66
Autobused	20	12	9
Veoautod	9	18	8
Sanitaarauto	—	—	1
Surnuveoauto	—	—	1

Mootorsõidukite ülepiiriliiklemine oli elavam maist septembrini. Sel perioodil tuli sisse 83,0% kogu sissesõitnud mootorsõidukeist; ka ülejäänud kuudel kestis liiklemine, kuid üksikute mootorsõidukite viisi, eriti veebruaris, märtsis ja oktoobrist detsembrini oli liiklemine väike.

Sissesõitnud mootorsõidukite päritolu näitab järgnev tabel:

Eesti külastanud mootorsõidukite päritolu — *Voitures automobiles ayant visité l'Estonie d'après la provenance.*

	Belgia	Hollandi	Inglise	Itaalia	Leedu	Läti	Norra	Prantsuse	Rootsi	Saksa	Soome	Šveits	Taani	Ungari	P.-Am. Ühend.	Muud	Kokku
Mootorsõidukite arv — N. des voitures automobiles.																	
Sõidunntod	2	14	19	5	16	275	5	26	37	94	118	2	12	5	3	6	639
Autobused	—	—	—	—	2	16	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	20
Veoautod	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Mootorrattad	—	2	1	—	—	24	—	—	2	6	11	—	2	—	2	—	50
Kokku 1939	2	16	20	5	18	324	5	26	39	102	129	2	14	5	5	6	719
1938	—	16	38	0	24	347	—	22	64	102	102	—	—	—	11	31	771
1937	—	12	27	7	14	209	—	21	49	88	94	—	2	4	11	42	575
1936	—	7	28	1	7	182	—	25	24	56	77	—	4	2	12	19	450
1935	—	4	15	2	5	144	—	10	11	33	37	—	4	1	6	32	304
Mootorsõidukite Eestis viibimise aeg (näeva) — Durée de séjour (journées).																	
Automobiles	5	111	270	5	102	1 250	23	471	324	995	669	2	37	28	9	120	4 421
Autobus	—	—	—	—	6	43	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	57
Camions	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
Motocycles	—	2	1	—	—	122	—	—	15	98	31	—	6	—	6	—	281
Total 1939	5	113	271	5	108	1 460	23	471	339	1 101	700	2	43	28	15	120	4 804
1938	—	38	660	18	157	1 865	—	297	530	947	490	—	58	—	22	174	5 265
1937	—	20	422	17	107	1 200	—	260	470	866	372	—	5	10	14	163	3 940
1936	—	10	258	4	85	1 118	—	152	128	1 025	398	—	16	4	60	433	3 645
1935	—	10	217	6	48	2 564	—	25	87	546	280	—	23	163	33	195	4 196

Mootorsõidukeid tuli meile möödunud aastal sisse 19 riigist. Arvukamalt esinesid nende hulgas Läti mootorsõidukid, milliseid oli 45,1% üldarvust. Suuremat osatähtsust sissesõitnud mootorsõidukite üldarvust omavad veel Soome (17,0%), Saksa (14,2%) ja Rootsi (5,4%) sõidukid. Lätist sisse sõitnud mootorsõidukite hulgas näeme kõiki liike, kuna teistest riikidest tulid peamiselt sõiduautod ja üksikud mootorrattad. Võrreldes eelmise aastaga tuli 1939. a. peaaegu suurema arvuga esinevast riigist vähem mootorsõidukeid sisse.

1939. a. Eestisse sõitnud mootorsõidukid läbisid sissesõidul ja tagasisõidul järgnevad piiripunktid:

	Välismaisi mootorsõidukeid	saabus väljus	
		saabus	väljus
Laatre kaudu	242	186	—
Tallinna „	219	177	—
Valga „	88	104	—
Ikla „	74	91	—
Mäe-Muratsi „	53	59	—
Põli „	26	25	—
Soometea „	6	10	—
Mõisaküla „	2	21	—
Taheva „	3	3	—
Suldino „	1	—	—
Vastse-Roosa „	1	—	—

Nagu näha arvudest, saabus kõige enam mootorsõidukeid meile Laatre ja Tallinna piiripunktide kaudu.

Eesti mootorsõidukid välismaal.

	Mootorsõidukite arv	Viibitud päevade arv
1939	185	3 908
1938	180	3 258
1937	139	2 476
1936	127	3 298
1935	104	3 245

2. Eesti mootorsõidukid välismaal.

Voitures automobiles estoniennes à l'étranger.

Viimasel aastal käis välismaal ainult 5 mootorsõidukit enam kui eelmisel aastal, seega on üle piiri käinud sõidukite arv paaril aastal jäänud 180 timber püsima, mis moodustab ligi 5,5% meil liikvelolevaist sõiduautodest. Enamus väljunud mootorsõidukeist oli sõiduautod, nimelt 78% ehk 145; mootorrattaid oli 20 ja autobusi 17.

Meilt väljusid mootorsõidukid märtsist oktoobrini, kuid peamiseks sõiduajaks oli neli kuud maist — septembrini. Keaksmiselt viibis iga mootorsõiduk välismaal 21,1 päeva. Pooled välismaale läinud sõiduautodest viibisid seal ainult 1—5 päeva.

Mootorsõidukite liiklemise kohta üle piiri varem Keskbüroo väljaandeks ilmunud:

Mootorsõidukite liiklemine üle piiri 1937. a., J. Kits, Eesti Statistika nr. 197(4), lk. 161—162.
Mootorsõidukite liiklemine üle piiri 1936. a., J. Kits, Eesti Statistika nr. 185(4), lk. 175—176.
Samas vt. ka veel varem ilmunud art.

TÖÖTÜLID 1939. a.¹⁾
CONFLITS du TRAVAIL en 1939.¹⁾

Siis: 1. Töötülide arv, lk. 205. 2. Töötülide Lahendamise Komisjoni lahendatud töötülid, lk. 207.

I. Töötülide arv.
Nombre des conflits du travail.
 Kehtivate tööõiguse normide kohaselt toimub kollektiivsete töötülide lahendamine neljal viisil: 1) töövõtjate ja tööandja omavahelise kokkuleppe teel, 2) tööinspektori vahendusel, 3) Töötülide Lahendamise Komisjoni vahendusel, 4) streigi abil. Töötüli kuulub lahendamisele tööinspektori vahendusel

juhul (p. 2), kui üks pooltest on jõudnud veendumusele, et omavaheline kokkulepe ei õnnestu. Ei õnnestu aga kokkulepe ka tööinspektori vahendusel, esitatakse küsimus Sotsiaalministrile, kes otsustab anda töötüli Töötülide Lahendamise Komisjoni lahendada või anda töölisile streigiluba, kui ettevõtte kuulub liiki, kus streikimine ei ole üldiselt keelatud.

Töötülide Lahendamise Komisjoni lahendatud töötülid 1939. a. — *Solution des conflits du travail par la commission d'arbitrage*

	Töötülide arv <i>Nombre des conflits du travail</i>	Töötülitest puudutatud tööliste arv ¹⁾ <i>N. des ouvriers affectés</i>	Töötüli lahendatud <i>Solution des conflits</i>		Komisjoni otsuse vastu avaldasid protesti <i>Protestes contre les décisions</i>			Töötüli anti lahendamisele Komisjoni teises koosseisus <i>Demande portée des. la commission à composition différ.</i>
			Kokkuleppe teel <i>Conciliations</i>	Töötülide Lahendamise Komisjoni otsusel <i>Décisions de la Commission d'arbitrage</i>	töölistel <i>ouvriers</i>	tööandjad <i>entrepreneurs</i>	mõlemad pooled <i>tous les deux</i>	
I. Murrud ja knevandused — <i>Industrie extractive</i>	8	4 669	2	6	3	2	—	—
II. Mineraalide töötlemine — <i>Industrie minérale</i>	3	1 234	2	1	1	—	—	—
III. Metallitööstus — <i>Industrie des métaux</i>	4	1 423	3	1	1	—	—	—
IV. Keemiatööstus — <i>Industrie chimique</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Nahatööstus — <i>Industrie des cuirs et peaux</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Tekstiilitööstus — <i>Industrie textile</i>	9	6 619	4	5	2	1	2	1
VII. Puitööstus — <i>Industrie du bois</i>	1	119	—	1	—	1	—	—
VIII. Tselluloosi- ja paberitööstus — <i>Ind. du cellulose et du papier</i>	1	191	1	—	—	—	—	—
IX. Polügraafiatööstus — <i>Industrie polygraphique</i>	1	30	—	1	—	1	—	—
X. Toidu- ja jookide- ning maitseaineteta. — <i>Ind. de l'aliment. et des boissons</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
XI. Kehakatte- ja pudukaupadetööstus — <i>Confect. de sirop et fabr. de mercerie</i>	1	34	1	—	—	—	—	—
XII. Ehitustööstus — <i>Industrie de bâtiment</i>	3	521	1	2	—	—	—	—
XIII. Elektri jaamade ning gaasi- ja veelarustus — <i>Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau</i>	2	515	—	2	—	—	—	—
XIV. Puhastustööstus — <i>Industrie du nettoyage</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
Transport (Tallinna linna tramm) — <i>Transporte</i>	1	481	—	1	—	—	—	—
Kokku — Total 1939	34	15 816	14	20	7	5	2	1
1936	27	11 697 ²⁾	5	22	6	4	7	4
1937	31	15 065	4	27	7	1	15	4
1938	24	13 930	7	17	9	—	4	1

Arvuliselt on esimest liiki töötülid, kus tullakse toime vabal kokkuleppel ametisikute ja -asutiste vahelsobituseta, teiste tülidega võrreldes kahtlemata suures ülekaalus. Need on ulatuselt ja iseloomult kergemat laadi töötülid, milliseid ei registreerita. Kollektiivsete töötülide arv, kus tuleb kasustada töötüli lahendamise komisjoni vahendust kokkuleppe sobitamise ees-

märgiga, ulatub viimasel aastail ligi poole sajani aastas. Üldiselt tuleb märkida, et ca 30% ulatuses on töötüli lahendamise komisjoni vahendusel kokkuleppele, kuigi poolte nõudmised ja pakkumised on tavaliselt suurel määral lahkuminevad ja sageli võrdlemisi komplitseeritud. Kokkulepete sobitamise määr töötüli lahendamise komisjoni vahendusel on püsinud viimasel

¹⁾ 1939. a. ei olnud streike. — *Durant l'année les grèves n'ont pas eu lieu.*
²⁾ Arvestamata teistkordsed töötülid samas ettevõttes samal aastal.
³⁾ Arvestamata Tallinna sadamatöölised, kellede arv teadmata.

Tööliste Lahendamise Komisjoni otsused 1939. a. — Décisions de la commission d'arbitrage en 1939.

	Tööliste arv Nombre des ouvriers	Palga suhtes Concernant des salaires		Kokkuleppe või otsuse kehtimisaaeg Date ou durée
		tööliste nõudmised demande des ouvriers	komisjoni otsus décision	
1. Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufri O/Ü	2 446	+10 ja 13 s tunnis ¹⁾	+0% ²⁾	1. I — 31. XII 39
2. Riigi Sadamatehased	560	+5 s tunnis	3)	1. II — 31. VIII 39
3. Narva Linaketramise Manufaktuuri O/Ü	1 364	+10 s tunnis	4)	15. II — 30. IX 39
4. E. Strandell'i võrguavabrik	34	a) 20—22,5 s-lt 30 s-ile tunnis b) 10,25—18,75 s 25 s-ile tunnis	5)	16. III 39 —
5. A/s. Bakti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabrik	1 200	15% ⁶⁾	7)	15. IV 39 —
6. Narva Kalevi Manufaktuuri O/Ü	598	+5 ja 10 s tunnis ⁸⁾	+1 s tunnis ⁹⁾	1. V 39 — 31. III 40
7. Põhja Poolitööstus	119	Tunnipalga alammäär ¹⁰⁾ meestele 30 s naistele 20 s oskustööliste 45 s	meestele 28 s naistele 20 s oskustööliste 35 s	Ajatööliste kohta: 1. V — 31. XII 39 tükkitööliste kohta: 1. V — 30. VI 39
8. Tallinna Telliskivivõhis	65	Tunnipalga alammäär ¹¹⁾ meestele 23 s naistele 20 s	meestele 25 s naistele 21 s	1. V — 31. XII 39 1. VI — 31. XII 39
9. Besti Kiviõli A/Ü	1 700	10% ja 15% ¹²⁾	— ¹⁴⁾	9. V — 31. XII 39
10. A/s. „Kütte-Jõud“ põlevkivikaevandus	269	15%	— ¹⁶⁾	1. VI — 31. XII 39
11. A/s. Esimene Besti Põlevkivivõhis	1 900	30%	— ¹⁸⁾	1. VI 39 — 31. III 40
12. A/s. Port-Kunda Tsemendivabrik Uija põlevkivikaevandus	312	ca 10%	— ¹⁷⁾	—
13. Bestimaa Ölkonsortiumi Viivikonna kaevandus	240	15% ¹⁴⁾	5%	22. V 39 — 31. III 40 ¹⁵⁾
14. Sindi Tekstiilvabrikute Ühisus	655	+4 s tunnis	1—4 s tunnis	1. VII 39 — 30. VI 40
15. A/s. Viljandi Mehaanika Töökojad	64	+5 s tunnis ²⁰⁾	+2 s tunnis ²¹⁾	1. VII 39 — 31. III 40
16. Tallinna Linnavaltuse Ehitusosakond	351	30% ²²⁾	5% ²⁴⁾	15. VII 39 — 15. VII 40 ²⁴⁾
17. A/s. Port-Kunda Tsemendivabrik	662	+5 s tunnis	5% ²⁷⁾	1. VIII 39 — 31. III 40
18. Tallinna Linna Tramm	401	+5 s tunnis ²⁰⁾	5% ²⁷⁾	1. VIII 39 — 31. III 40
19. Tallinna Linna Elektri- ja Veevõrk	163	20%	8% ²⁸⁾	15. VII 39 — 31. III 40
20. Tallinna Linna Elektri- ja Veevõrk	352	+5 s tunnis ²⁰⁾	5% ²⁷⁾	1. VIII 39 — 31. III 40
21. Tartu Linna Ehitusosakond	170	+5 s tunnis ²⁰⁾	8% ²⁸⁾	15. VII 39 — 31. III 40
22. A/s. „Franz Krull“	723	Kuni 18% 10—20%	ca 7% 5—10% ³¹⁾	16. VII 39 — 15. II 40 1. IX 39 —
23. O/Ü. Hiisu-Kärda kalevivabrik	322	+2 s tunnis	+1 s tunnis ³²⁾	1. IX 39 —
24. A/s. „Aivaz“	76	10—15%	6—15%	16. XI 39 — 30. IV 40 ³⁶⁾ 10. IX 39 — 30. IV 40 ³⁶⁾ 30. X 39 — 31. XII 40 ³⁶⁾
25. A/s. Türi Paberi- ja Puupapivabrik	191	+8 s tunnis	+3 s tunnis	16. XI 39 — 31. VIII 40 ³⁷⁾
26. Tallinnas asetsevad pae- murrud	102	+3 s tunnis ³⁸⁾	2—3 s tunnis meest. +4 s tun. naistele +3 s tun. Kr 2.— ja Kr 3.— nädalas	1. XII 39 — 18. IX 40 ³⁸⁾ 1. I 40 — 30. IX 40 ⁴³⁾ 18. XII 39 — 30. IX 40 ⁴³⁾
27. K. Must'a paemurr	8	+3 s tunnis ³⁸⁾	2—3 s tunnis meest. +4 s tun. naistele +3 s tun. Kr 2.— ja Kr 3.— nädalas	1. XII 39 — 18. IX 40 ³⁸⁾ 1. I 40 — 30. IX 40 ⁴³⁾ 18. XII 39 — 30. IX 40 ⁴³⁾
28. Saapavabrik „Astra“	34	+3 s tunnis ³⁸⁾	2—3 s tunnis meest. +4 s tun. naistele +3 s tun. Kr 2.— ja Kr 3.— nädalas	1. XII 39 — 18. IX 40 ³⁸⁾ 1. I 40 — 30. IX 40 ⁴³⁾ 18. XII 39 — 30. IX 40 ⁴³⁾
29. Narva Linaketramise Manufaktuuri O/Ü	1 390	+8 s tunnis	+3 s tunnis	16. XI 39 — 31. VIII 40 ³⁷⁾
30. Joh. Lorup'i klaasivabrik	504	+3 s tunnis ³⁸⁾	2—3 s tunnis meest. +4 s tun. naistele +3 s tun. Kr 2.— ja Kr 3.— nädalas	1. XII 39 — 18. IX 40 ³⁸⁾ 1. I 40 — 30. IX 40 ⁴³⁾ 18. XII 39 — 30. IX 40 ⁴³⁾
31. Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O/Ü	2 330	+5 s tunnis ⁴⁰⁾	+3 s tunnis	1. I 40 — 30. IX 40 ⁴³⁾ 18. XII 39 — 30. IX 40 ⁴³⁾
32. Tükki- ja köitekoda „Mar- ret“	30	+Kr 3.— nädal.	nädalas	18. XII 39 — 30. IX 40 ⁴³⁾
33. Yennad Edenbergid'e ehitustööstusettevõtte ⁴²⁾		+5 s tunnis ⁴⁴⁾	+3 s tunnis ⁴⁴⁾	1. I 40 — 31. XII 40 ⁴⁴⁾
34. A/s. Besti Turbatööstus- ed, Ellamaa kaitseid	138	+5 s tunnis ⁴⁴⁾	+3 s tunnis ⁴⁴⁾	1. I 40 — 31. XII 40 ⁴⁴⁾

Muid täiendavaid tööliste nõudmisi ja Komisjoni otsuseid:

- Tüki- ja päevatööliste 10 s, kolmevahetuse tööliste 13 s tunnis.
- Ratsionaliseerimise korral võib tükitöö tarifeid alandada, kuid nii, et tööline teeniks vähemalt 7% rohkem, võrreldes eelneva 3 kuu keskmisega.
- Kokkuleppel töstetakse palganorme 2 s võrra tunnis, arvatud välja poldi-töökoja töölised.
- Komisjon otsustas jätta kehtima 4. III 38 otsusega määratud töötasunormid.
- Kokkuleppel makstakse päevatööliste, kellele päevapalk alla Kr 1.60, isatasa vähemalt 10 s päevas. Muus osas üksikasjaline kokkulepe.
- Nõutakse ühtlasi patentkivi-tööliste makstavate preemiade sissekandmist palgaraamatusse.
- Kokkuleppel määratakse: a) naistööliste palga alammääraks 23 s, b) kirjeldatavate osakonnas 25 s ja c) alatistele päevatöölistele tagatud palgaks 25 s tunnis.
- Nõutakse palgatööstmist nõelujale 10 s ja teistele 5 s võrra tunnis ning preemiade maksmist teiste eeskujul ka poolijale ja korrutajale.
- Kudumisosakonna korrutajale, käärijale ja abikäärijale.
- Panna kehtima tükitööhinnad, mis võimaldaksid vähemalt 50% määrat enamteenistust võrreldes nõudud tunnipalga alammääraga.
- Niivõrd detailiseeritud, et võimata nõudmise ulatust üldiselt määrata. Saavutati kokkulepe.
- Peale selle nõuti: a) palganormide töstmist tunnitööliste 5 s võrra tunnis, b) arvata veduriühid kuupalgalisteks põhipalgaga Kr 80.— kuus + preemiad, haakijale põhipalgaks Kr 70.— kuus + preemiad, c) kuupalgalistele palgalisa Kr 10.— kuus ja d) tükitööstuse töstmist 20%. Peale tabelis mainitu otsustati tösta õlivabriku tööliste palganorme 5%.
- Ajatööliste, kellele teenistus 40 s tunnis ja vähem, +15%, tükitööliste ja kõrge-
mapalgalistele +10%. Korter- ja muud soodustused ja lõhkeaine normid jätta endisteks.
- Palgakõrgenduse nõudmised jäeti tagajär-
jeta; töötasunormid ja soodustused jäid endisteks.
- Otsustati kaevuritel, kes kasutavad suru-
õhu-puure, arvata põlevkivi m-ht maha 15 s asemel 5 s; teistel töölistel otsustati jätta töötasunormid endisteks.
- Otsustati määrata tunnipalga alammääraks: meestele 25 s, naistele 20 s ja oskustööliste 22 s. Tükkitöö tasunorme tõsteti 5%.
- Tööliste nõudmised jäid rahuldamata.
- Peale selle nõuti tasuta saura kasutamise-
võimalust ja endiste korterite üürinormide
kehtimapanemist.
- Kui töstetakse korterite üürinorme, võib
alustada töötüll varem.
- Peale selle nõuti palga töstmist: a) õvvahti-
dele 5 kr võrra kuus, b) veoautotöömeestele
prahi mahapanemise ja mahaajamise eest
5 s võrra m-ht ja c) tükitööhindade töstmist
10%.
- Peale selle tagati tükitöö sama palk mis
ajatöö.
- Peale selle nõuti: a) tunnipalga alammää-
raks meestele 2 s ja naistele 23 s, b) tüki-
töö tasunormide töstmist 25%, c) tükitöö-
pühaks 35% ajatöö tasunormidega võrel-
des kõrgemad põhipalganorme, d) kõigi
senini antud soodustuste sissekandmist
palgaraamatusse.
- Tükkitöö pühaks tagada sama palk mis ajatöö.
- Ühtlasi
kehtib ajatööliste suhtes.
- Otsus kehtib aja-
tööliste suhtes; tükitööliste omale võrdne palk.
- Peale selle nõuti enamteenistuse kindustamist tükitöö puhul 25% mää-
ral võrreldes põhipalgaga.
- Komisjon otsustas tösta tükitöö puhul tagatud põhipalka 10%.
- Tööliste nõudmises kohaselt tösteti vastavalt ka tüki-
tööhindu.
- Nõuti kollektiivlepingu sõlmimist ja uute tükitööhindade kehtimapanemist.
- Kokkuleppel võeti vastu uus tükitööhindade tariff.
- Kui elatusmaksus ei tõuse üle 10%.
- Komisjon tegi eelmises tülis saavutatud kokkuleppele vastava otsuse.
- Kui elatusmaksus ei
tõuse üle 5% ning kui ei vähendata tööstusid naturas ja perekonna-abiraha.
- Peale selle nõuti tükitöötsütuse töstmist 10% ning tükitöö-
listele kõrgendatud tunnipalganormide sissekandmist palgaraamatusse põhipalganormidena. (Nõudmised ei puuduta klaasipuhujaid.)
- Kui elat-
usmaksus ei tõuse üle 10% võrreldes 1939. a. septembriga.
- Perokonnaabiraha jätta endiseks ja kanda palgaraamatusse, milline nõudmine
rahuldati.
- Kui elatusmaksus ei tõuse 5%.
- Komisjoni poolt korraldatud lepitusmenetlusel 18. XII 39 tööliste esinajad teatasid, et lõpe-
tavad töötüll.
- Ühtlasi tösta tükitööhindu 10%.
- Peale selle tösteti töötasu turbalaadijale 72 s-lt 78 s-ile vagoneitil ja jätta kehtima kõik
soodustused kuni need ei ole korraldatud vastavate seadustega.
- Kui elatusmaksus ei ole tõusnud 5%.

kolmel aastal 30% ümber. Tööinspektorite vahendusel lahendamata jäänud tülid lahendati enamuses järgmises astmes — Töötülide Lahendamise Komisjonis.

2. Töötülide Lahendamise Komisjonis lahendatud töötülid.

Solution des conflits du travail par la commission d'arbitrage.

Möödunud aasta oli Töötülide Lahendamise Komisjonile (TLK) neljandaks tegevusaastaks. Komisjonil on tulnud lahendada ca 25—35 töötüli aastas. 1939. a. töusis komisjonis arutamisele tulnud töötülide arv haripunkti — 34 töötüli aastas.

TLK poolt töötülide suhtes tehtud sundotsused ja komisjonis saavutatud kokkulepped haarasid 1939. a. ligi 16 000 töelist. Komisjonis 1939. a. arutusel olnud töötülisid iseloomustab üldiselt suhteliselt kõrge poolte kokkuleppega lahendatud töötülide arv. 34-st lahendamisel olnud töötülist lõppes 14 töötüli kokkuleppe sõlmimisega komisjoni vahendusel ja ainult 20 töötüli puhul tuli komisjonil teha sundotsus. Ei suhteliselt ega ka absoluutselt nii suurel arvul ei sõlmitud kokkuleppeid ühelgi eelmisel aastal. See seletub osalt asjaoluga, et aasta lõpul, sõja puhkedes, mil erakordne olukord veeretask ette raskusi nii ühele kui teisele poolele — töölilise kasvava elatusmaksumuse ning tööstureile raskuste kujul kaupade turustamise ning toorainete saamise alal jne. — mõlemad pooled olid nõudmistes ja pakkumistes järeleandlikumad. Muide tekstiiltööstuses algatatud ja TLK poolt arutusel olnud 9 töötülist, mis haarasid üle 6 000 töölise, lõppesid kokkuleppega komisjoni vahendusel 4 töötüli ja ainult 5 töötüli puhul tuli teha sundotsus.

Teiseks 1939. a. töötülisid iseloomustavaks jooneks, mis ilmnes ka kõigil eelmisel aastail, on asjaolu, et tegelikult on TLK kujunenud valdavalt suurete võtteks algatatud töötülide lahendamise menetlusviisi sisseseadmises alates (1935. a. lõpul) on kujunenud suures osas püsiv koosseis ettevõtteid, kellede tööliste töötülid esinevad TLK arutusobjektina peagu järjekindlalt igal aastal. Tüübilisemad neist on suurete võtted põlevkivi-, mineraalide töötlemise (tsemendi- ja klaasitööstuse), metalli-, tselluloosi- ja paberi- ning tekstiiltööstuse alalt. Väiksemad ettevõtted teistelt aladelt moodustavad töötülidest puudutatud tööliste üldarvust vaevalt 10—15%.

1939. a. lahendati esmakordselt, alates Eesti iseseisvusest peale, kõik töötülid rahulisel teel — tööinspektorite ja Töötülide Lahendamise Komisjoni vahendusel. 1939. a. seega esmakordselt ei olnud ühtki streiki.

Keskbüroo väljaandeks töötülide ja streikide kohta onnem ilmunud:

Töötülid ja streigid 1938. a., R. Kikkerist, E. Stat. nr. 209(4) 1939. a., lk. 133—136.
Töötülid ja streigid tööstuses 1936. ja 1937. a., R. Sõrmus, E. Stat. nr. 197(4) 1938. a., lk. 175—179.
Streigid tööstuses 1936. a., R. Kikkerist, E. Stat. nr. 184(3) 1937. a., lk. 151—152.
Streigid tööstuses 1935. a., R. Kikkerist, E. Stat. nr. 173(9) 1936. a., lk. 475—476.
Streigid tööstuses 1934. a., R. Kikkerist, E. Stat. nr. 162(5) 1935. a., lk. 233—235.
(Samas v. ka veel varem ilmunud artiklid).

Tab. 6. Riigiraudteed veebruaris 1940 — Chemins de fer en février 1940.
 1. Tähtsamad andmed pilrkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

* Kõitsarüppemelise arvestatavate teljekoormis teljepaari peale.	Tulutoovate rong- km arv (1 000) Trains-km des tr. lucratifs (1 000)	Reisija- km (1 000) Voyageurs- km (1 000)		Istekohalised kasu- lase % — % des pla- ces occupées	Tühjade vankrite % — % des vank- km üldarv. Pourcentage de wagons vides	Laaditud kauba- vag. keskmine teljekoorem* Poids moyen par essieu d'un wagon chargé		Keskmine netokaal kõigil kaubarongel Poids moy. net de trains pour march.	Keskmine kauba- rongi brutokaal (üldv. tn) — Poids moy. brut d'un train à marchand. (traf. tot. ton)		Keskmine kauba- rongi telgede arv — Nombre moy. d'essieux pour un train de march.	
		Üldarv Total	III kl. III cl.			Üld- veost Traf. total	Makaul. veost Trafic payé		Tallinna suunas Vers Tallinn	Tallin- nast - Au dep. de Tallinn	Tallinna suunas Vers Tallinn	Tallin- nast - Au dep. de Tallinn
a) Lääribüppemelised teed — Voie large.												
Auru- ja mootorronges	312	14 888	13 430	38,0								
Sell.: Paldiski—Keila	6	155	154	28,0	42,3	0,35	0,21	228	304	685	75,8	70,9
Haapealu—Keila	17	683	638	30,1	20,5	5,83	5,25	240	340	660	62,8	80,8
Keila—Tallinn	17	922	905	41,2	32,7	5,23	5,12	252	511	672	70,9	87,2
Tallinn—Tapa	62	3 237	2 818	36,5	34,9	6,07	6,38	340	868	457	90,0	105,0
Tapa—Kõhtla	50	1 631	1 523	46,2	36,8	7,51	6,78	309	689	435	69,7	72,1
Kõhtla—Narva	20	0 118	850	37,1	21,0	7,40	7,30	309	754	446	75,7	72,5
Tapa—Tartu	53	2 045	2 508	35,3	16,2	5,70	5,37	271	368	455	54,5	67,2
Tartu—Põtsari	22	1 096	1 060	38,0	28,3	6,32	5,14	230	489	151	56,1	72,4
Tartu—Valga	41	1 634	1 500	34,1	25,8	6,68	6,35	279	380	539	67,2	54,5
Valga—Põtsari	20	601	682	33,7	23,1	4,00	4,40	109	198	350	47,2	47,2
Põtsari—Irboska	4	60	60	27,2	17,4	0,10	0,10	418	—	184	—	46,5
Tähtajalisi kogu raudteel	—	907	702	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektrirong. Tall.—Pääsküla	28	3 260	3 260	64,2	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	340	18 157	16 699	41,0	30,4	6,59	6,21	310	628	485	72,1	88,0
Jaauuaris — En janvier 1940	339	18 982	17 440	40,4	28,0	6,32	5,06	293	658	440	77,2	87,1
Veebruaris — En février 1939	295	18 275	16 505	42,5	31,2	6,81	5,20	262	683	371	67,0	88,0
I. IV—29. II 1939/40	3 061	270 593	251 345	48,0	30,5	5,84	5,30	266	618	423	75,4	87,3
I. IV—29. II 1938/39	3 536	255 466	234 724	46,2	28,8	5,57	4,97	231	642	348	64,7	73,8
I. I—29. II 1940	670	37 130	34 148	40,7	20,0	6,62	6,10	310	640	464	74,4	87,6
b) Kõitsarüppemelised teed — Voie étroite.												
Tall.-Sad.—Türi	47	1 830	1 687	46,4	33,8	3,00	3,75	125	202	203	93,0	139,4
Türi—Mõisaküla	22	720	694	40,0	16,0	3,60	3,18	105	171	121	61,1	65,2
Mõisaküla—Pärnu	73	338	324	48,8	40,4	3,20	2,92	87	82	172	63,0	63,4
Idüva—Viljandi	4	55	56	22,4	44,4	4,44	2,02	—	—	—	—	—
Rapla—Virva	17	369	348	24,0	20,4	3,18	2,92	47	123	79	46,2	51,3
Lelle—Põltsama	20	588	524	40,2	36,7	3,56	3,14	95	242	177	62,8	128,0
Türi—Tamsalu	22	840	388	39,2	31,1	5,62	4,66	116	195	154	58,8	73,1
Ikla—Riisela	4	32	32	41,0	50,3	5,53	4,92	216	290	141	61,7	119,5
Mõisaküla—Valga	6	100	94	28,7	18,2	4,30	3,78	—	—	—	—	—
Valga—Mõniste	6	161	161	40,1	42,1	4,32	4,63	78	125	60	34,2	44,8
Sonda—Mustvee	12	307	301	51,2	46,6	3,07	2,92	107	194	117	74,0	99,6
Tähtajalisi kogu raudteel	—	208	221	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	173	5 116	4 768	45,1	34,8	3,84	3,51	191	223	162	77,7	106,0
Jaauuaris — En janvier 1940	183	4 997	4 609	30,1	30,5	3,94	3,51	107	208	151	62,3	99,6
Veebruaris — En février 1939	154	4 834	4 378	44,7	33,3	3,81	3,33	100	240	188	63,2	114,5
I. IV—29. II 1939/40	1 004	73 004	68 118	48,0	30,5	3,68	3,42	110	246	169	64,8	102,1
I. IV—29. II 1938/39	2 014	68 095	63 059	45,0	30,0	3,74	3,30	100	231	174	61,7	97,0
I. I—29. II 1940	350	10 113	9 377	41,0	34,5	3,85	3,51	105	246	157	79,8	103,0

	Lääribüppemelised teed — Voie large.					Kõitsarüppemelised teed — Voie étroite.				
	Veebr. — en fév.	1. IV—20. II 1939/40	1. IV—20. II 1938/39	1. I—29. II 1940		Veebr. — en fév.	1. IV—20. II 1939/40	1. IV—29. II 1938/39	1. I—29. II 1940	
Kõigi saadetiste kaal — poids: tn	256	186	2 241	1 785	483	74	67	817	748	147
tn-km	30 563	19 211	277 598	208 345	66 724	6 577	5 327	67 058	55 911	12 937
Sell.: makuilised saadet. — Dont les march. payables: tn	234	146	2 030	1 608	445	0 09	0 04	741	658	134
tn-km	34 450	17 178	256 194	186 812	62 951	6 014	4 650	60 855	49 291	11 825
Sellest kohalik. erakaubad. — Dont marchand. privées: tn	165	140	1 730	1 477	324	87	50	723	643	131
tn-km	18 592	10 980	199 728	174 922	35 737	5 959	4 842	59 221	48 104	11 693
Kaal — poids tn	0,34	0,31	6,01	5,39	0,88	0,18	0,15	2,60	2,51	0,32
tn-km	32	32	620	516	67	11	11	180	188	23
2. Kaubavedu (1 000) — Transport des marchandises (1 000).										
Reisijate üldarv — Nombre total de voyageurs	760	718	9 049	9 320	1 555	114	107	1 450	1 403	225
Sellest { Välisühendus — Commun. avec l'étranger	8	4	40	60	7	0,3	0,4	6	6	1
{ Kohalik liikumine — Mouvement local	756	709	9 009	9 260	1 548	114	107	1 444	1 397	224
Sellest III klassis — III classe	751	704	9 539	9 207	1 530	112	108	1 409	1 358	219
Reisija-km üldarv — Voyageurs-km	18 157	18 275	270 598	255 400	87 139	5 116	4 834	78 004	68 095	10 118
Sellest — Dont: Elektrirongid — Trains électr.	3 260	3 010	30 808	39 274	6 749	—	—	—	—	—
Reisijad tee-km-le — Nombre de voyag. par km expl.	24	24	355	336	49	8	7	109	101	15
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen km	23,0	25,0	28,0	27,4	23,0	44,9	45,2	60,8	48,5	44,9
Magamiskaartide üldarv — Cart. pour wag.-lits vend.	4	2	44	39	7	0,5	0,4	8,8	2,8	0,7
Perronpiletid — Tickets d'entrée vendus	5	9	120	188	12	—	—	0,6	—	—
3. Pagarivedu (1 000) — Transport des bagages (1 000).										
4. Reisijate vedu (1 000) — Transport des voyageurs (1 000).										
5. Veerokkooscade kasutamise (1 000) — Exploitation du matériel roulant (1 000).										
Rong-km üldarv — Trains-km	341	298	3 704	3 589	681	176	155	1 978	2 014	361
Sellest reisironges — Dont trains de voyageurs	221	216	2 630	2 642	458	123	124	1 507	1 538	269
„ kiirkaubaronges — Dont trains de march. rapides	18	10	216	280	30	8	—	84	15	17
„ kaubaronges — Dont trains de marchand.	92	60	737	594	103	32	25	265	242	60
„ tööronges — Dont trains ouvriers	1	1	43	47	2	2	1	74	84	5
Teig-km üldarv — Essieu-km	12 089	0 052	127 621	108 167	24 517	7 746	6 563	86 786	79 920	15 565
Sellest { Reisivag.-teig-km — Voitures à voyageurs	3 553	3 453	44 504	43 215	7 348	2 023	1 906	25 675	26 187	4 301
{ Kaubavag.-teig-km — Wagons à marchand.	9 136	5 100	83 057	64 952	17 169	5 723	4 597	53 789	53 789	11 264
Kesk. telg. arv rong. — Moyen des essieux par train	37,2	30,0	34,4	30,2	36,0	44,3	42,3	43,9	39,7	43,1
Sellest { Aururisironges — Trains de voyageurs	28,9	24,7	24,7	24,4	23,3	35,0	40,6	39,4	38,4	35,0
{ Elektrisironges — Trains électriques	8,2	8,4	8,2	8,2	8,3	—	—	—	—	—
{ Moot.-ronges — Trains à moteur (benz.)	3,9	4,1	4,2	4,0	3,8	6,7	6,3	6,7	6,3	6,6
{ Kaubaronges — Trains de marchand.	78,6	75,4	77,8	70,1	70,6	92,1	95,9	96,4	88,5	92,8
{ Tööronges — Trains de service	0,4	0,7	0,9	0,8	0,1	64,8	93,7	74,0	73,1	61,7
Kesk. kaubar. bruto-kaal üldveost — Poids de tr. march.	608	621	564	485	597	206	220	217	216	214

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaberite hinnad Tallinna börsil märtsis 1940. a.
Cours du change à Tallinn en mars 1940.

	Kõrgem		Madalam		Keskmine							
	märtsis 1940		märtsis 1940		märtsis 1940		veebruaries 1940		I.I-31.III 1940		märtsis 1939	
	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.
1. New-York, 100 \$ (dollar)	417,00	423,00	417,00	423,00	417,00	423,00	417,00	423,00	417,00	423,00	384,81	391,81
2. London, 100 £ (Ingla n.)	—	1725,00	—	1700,00	—	1721,74	1687,17	1725,43	—	1725,53	1811,00	1885,00
3. Berliin, 100 Saksa fligimarka	167,50	170,50	167,50	170,50	167,50	170,50	167,50	170,50	167,50	170,50	154,60	156,80
4. Helsinki, 100 Soome marka	—	8,59	—	8,59	—	8,59	—	8,59	—	8,59	7,98	8,10
5. Paris, 100 Prantsuse franki	—	9,70	—	9,55	—	9,68	—	9,40	—	9,70	10,20	10,40
6. Brüssel, 100 Belgia belgat	71,00	72,50	70,50	72,00	70,68	72,18	70,50	72,00	70,55	72,05	64,85	65,85
7. Zürich, 100 Helveetsia franki	94,00	96,00	94,00	96,00	94,00	96,00	94,04	96,04	94,85	96,85	87,22	88,32
8. Milano, 100 Itaalia liiri	21,25	21,75	21,00	21,50	21,12	21,02	21,25	21,75	21,21	21,71	20,27	20,82
9. Stockholm, 100 Rootsi krooni	99,50	100,50	99,50	100,50	99,50	100,50	99,50	100,50	99,50	100,50	93,40	94,60
10. Kjöbenhavn, 100 Taani krooni	80,75	81,75	80,75	81,75	80,75	81,75	80,75	81,75	80,75	81,75	80,85	82,05
11. Oslo, 100 Norra krooni	94,50	96,00	94,50	96,00	94,50	96,00	95,33	96,41	95,11	96,30	90,95	92,15
12. Amsterdam, 100 Hollandi guldnat	222,50	226,50	222,50	226,50	222,50	226,50	222,50	226,50	222,50	226,50	204,64	208,14
13. Riiga, 100 Läti latti	77,75	79,50	77,75	79,50	77,75	79,50	77,72	79,44	77,66	79,31	71,40	72,50
14. Kaunas, 100 Leedu litti	68,00	69,50	68,00	69,50	68,00	69,50	67,80	69,30	67,69	69,19	64,25	65,75

Tab. 15. Linnade rahvastik märtsis 1940. a.
Mouvement de la population dans les villes en mars 1940.

	Registreeritud elanike arv 1. III 1940			Siseregistreeritud Enregistrés						Väljeregistreeritud—Rayés des listes						Registreeritud elanike arv 1. IV 1940				
	Nombre de la population au 1. III 1940			Sündinuid Nais-sances		Sisse-sõitnuid Arrivés		Teise korterise kolijaid Change-ment du logement		Surnuid Décés		Välja-sõitnuid Départs		Teadmata ruhu Inconnu		Korterist välja-kolijaid Change-ment du logement		Nombre de la population au 1. IV 1940		
	Kokku	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Kokku	M.	N.
Tallinn	187 856	60 369	77 487	52	60	721	670	1 992	2 310	77	78	625	603	801	919	1 847	1 606	187 620	60 284	77 386
Antsla	1 049	701	888	—	1	5	4	18	10	1	3	8	10	1	—	18	16	1 030	766	880
Elva	1 897	878	1 019	1	1	15	20	12	14	1	—	11	13	1	1	12	14	1 907	881	1 026
Haapsalu	4 785	2 062	2 723	3	2	50	46	25	38	2	3	38	51	—	—	25	36	4 792	2 075	2 717
Jõgeva	1 319	626	693	—	1	6	0	3	7	—	1	6	3	—	—	3	7	1 323	627	696
Jõhvi	2 365	1 084	1 281	2	2	19	21	13	11	1	1	19	26	—	—	13	11	2 362	1 085	1 277
Kallaste	1 066	794	872	1	—	4	4	6	6	1	—	—	1	—	—	6	5	1 073	798	875
Kejla	1 225	551	874	1	—	12	13	6	4	1	1	15	19	—	—	6	4	1 215	548	867
Kiling-Nõmme	1 590	691	905	1	1	7	4	17	14	—	—	0	5	1	—	17	14	1 597	692	905
Kunda	1 963	920	1 043	—	—	6	8	6	7	1	—	7	8	—	—	6	7	1 961	918	1 043
Kuressaare	4 835	2 153	2 682	—	3	55	63	17	26	3	2	54	58	—	—	17	26	4 829	2 151	2 678
Kärbla	1 381	651	850	—	—	10	10	—	2	4	2	10	4	—	—	2	—	1 381	647	884
Mustla	1 033	401	572	1	1	2	1	4	0	3	1	6	5	—	—	4	0	1 023	455	568
Mustvee	2 844	1 183	1 461	2	1	28	15	12	15	3	2	5	10	1	—	12	15	2 849	1 204	1 465
Mõisaküla	2 349	1 120	1 229	1	2	11	13	14	10	1	—	7	15	1	—	12	9	2 356	1 125	1 230
Narva	23 845	10 477	13 818	7	3	65	59	163	239	13	16	67	81	15	17	177	245	23 764	10 010	13 754
Sellest: N.-Jõesuu	1 616	672	1 065	—	—	7	10	3	6	—	—	5	7	—	—	3	3	1 623	671	1 077
Nõmme	22 087	9 875	12 212	11	12	169	230	202	238	13	10	125	144	21	20	178	226	22 206	9 920	12 286
Otepää	2 415	1 042	1 373	1	—	8	2	2	2	2	1	9	11	—	—	2	2	2 403	1 040	1 363
Paide	3 486	1 593	1 898	2	4	7	10	14	13	4	4	20	18	1	1	14	18	3 461	1 577	1 884
Paldiski	719	344	375	—	—	4	6	3	3	—	—	33	31	11	2	3	3	660	304	346
Petseri	4 638	2 211	2 427	3	4	29	36	15	22	1	1	31	37	—	—	15	22	4 640	2 211	2 429
Põltsamaa	3 103	1 332	1 771	3	4	19	21	21	25	1	—	18	15	3	2	21	25	3 111	1 332	1 779
Pärnu	21 727	9 348	12 379	6	8	200	169	297	355	11	12	208	183	5	8	207	355	21 689	9 396	12 353
Rakvere	10 393	4 417	5 976	3	3	56	62	88	104	4	7	71	70	2	5	80	101	10 380	4 398	5 982
Sindi	1 904	848	1 056	1	—	6	5	4	7	1	—	2	5	—	—	4	7	1 907	852	1 055
Suure-Jaani	1 132	450	682	1	—	4	1	—	1	—	—	—	4	—	—	—	1	1 134	455	679
Tapa	3 920	1 845	1 975	4	1	36	30	28	28	2	3	18	12	12	22	17	22	3 840	1 859	1 990
Tartu	58 095	25 186	33 809	20	22	236	263	636	856	32	42	203	343	197	234	725	942	58 220	24 831	33 389
Tõrva	3 153	1 388	1 766	3	1	13	17	13	16	1	5	16	16	1	—	13	16	3 148	1 386	1 762
Türi	3 814	1 611	1 803	2	1	30	30	13	13	2	1	25	25	1	3	13	18	3 820	1 616	1 805
Vaiga	10 378	4 621	5 757	7	4	71	55	69	83	6	15	39	49	—	—	71	80	10 401	4 632	5 749
Viljandi	12 863	5 420	7 443	6	4	64	59	110	125	6	6	95	124	7	9	110	125	12 745	5 381	7 367
Võru	6 622	3 020	3 602	—	—	34	41	20	40	3	3	23	35	4	3	42	35	6 609	3 002	3 607
Kokku—Total	363 177	158 792	204 475	144	146	2 008	1 989	3 843	4 666	201	221	1 909	2 034	1 086	1 243	3 294	4 022	361 963	158 207	203 756
				290		3 997		8 509		422		3 943		2 329		7 316				

Sissetõnitud teated abiellumusest, sündimusest ja surmusest % eelmise aasta sama aja arvudest.
Mariages, naissances et décès enregistrés en % aux nombres correspondants de l'année précédente.

	Jaani	Veabr.	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juul	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.	Jaani—Märts
Abielusid 1940	87,5	75,1	140,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98,6
Mariages 1939	99,1	99,0	96,5	105,5	132,4	87,5	92,6	105,3	113,5	108,0	85,2	99,1	98,2
Sünde 1940	98,0	104,7	94,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98,8
Naissances 1939	97,6	96,3	106,6	102,8	99,6	100,3	99,5	94,6	103,9	98,5	101,6	96,4	100,3
Surmajuhete 1940	109,3	120,3	94,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107,1
Décès 1939	108,2	101,0	108,7	83,9	92,9	109,8	101,4	109,6	105,0	113,5	102,4	102,6	106,3

Tab. 14. Riigipiirist ülesõitnute arv veebruaris ja märtsis 1940. a.
Mouvement frontier en février et mars 1940.

	Märts — Mars		Veebruar — Févr.		Reisikaartidega — Cart. de voyage:	Eesti	Soome	Sisepassidiega — Passeports ordin.	Eesti — Estoniens	Läti — Lettons	3 475	3 448	2 514	2 581	
	Siseseifn.	Väljaseifn.	Entrées	Sorties											
Välispasidiega Passeport pour l'étranger	a) Riikondsuse järgi D'après la nationalité				b) Piiripunktid järgi D'après les cordons de la frontière										
Eesti — Estonie	407	332	235	172	Tallinn	71	34	40	12						
Ameerika Ühendr. — États-Unis	4	3	7	4	Vaiga	599	748 ^{*)}	434	406						
Belgia — Belgique	1	1	1	1	Narva	109	94	67	48						
Dantsig — Dantzig	—	—	—	—	Mõisaküla	4	1	—	1						
Helveetsia — Suisse	4	4	2	—	Haapsalu	—	—	—	—						
Hilna — Chine	—	—	—	—	Paldiski	—	—	—	—						
Hispaania — Espagne	—	—	—	—	Irboška	—	—	—	—						
Hollandi — Pays-Bas	2	8	9	6	Kuressaare (ka Ruhnu)	—	—	—	—						
Inglise — Angleterre	7	9	12	11	Koikküla	—	—	—	—						
Itaalia — Italie	10	9	4	7	Kunda	—	—	—	—						
Jaapan — Japon	6	5	3	4	Narva-Jõesuu	—	—	—	—						
Kanada — Canada	—	—	—	—	Piirivalvepunktid — D'après les cordons de la garde-frontière	15	15	10	13						
Kreeka — Grèce	—	1	—	—	Kokku — Total	798	892 ^{*)}	551	480						
Leedu — Lithuanie	69	66	25	26	Reisikaartidega — Cart. de voyage	—	—	—	—						
L. Slaavia — Yougoslavie	—	—	—	—	Tallinn	—	—	—	—						
Läti — Lettonie	17	18	13	15	Teised punktid	—	—	—	—						
Norra — Norvège	3	1	1	1	Kokku — Total	—	—	—	—						
N.S.V.L. (Vene) — U.R.S.S.	103	92	106	104	Sisepassidiega — Passeports ordin.	—	—	—	—						
Poola (endine) — Pologne	—	4	1	2	Tallinn	850	846 ^{*)}	734	715						
Prantsuse — France	10	7	6	7	Vaiga	105	108	90	94						
Rumeenia — Roumanie	1	—	—	—	Mõisaküla	—	—	—	—						
Rootsi — Suède	10	10	7	5	Pärnu	—	—	—	—						
Saksa — Allemagne	126	311	102	102	Koikküla	5	37	8	21						
Soome — Finlande	11	7	9	7	Mõniste	49	50	20	21						
Taani — Danemark	3	1	2	5	Kuressaare	—	—	—	—						
Türgi — Turquie	—	1	—	—	Piirivalvepunktid	5 208	5 140	3 817	3 819						
Ungari — Hongrie	—	—	1	1	Kokku — Total	6 232	6 181	4 675	4 670						
Muud riigid — Autres pays	1	—	2	—	Üldsc — Gr. total	7 030	7 073	5 236	5 150 ^{*)}						
Riikondsuseta — N'ayant auc. nat.	2	2	3	—	1. I—31. III 1940	18 248	18 500	11 218	11 427						
					Vastav kuu eelmisel aastal	10 020	9 916	9 082	9 206						
					Beimne kuu 1940. a.	5 228	5 150	5 992	6 277						

¹⁾ Sellest Saksa ümberasustunuid Eesti kodan. — 4, Saksa — 4, kokku välispasididega 8. ²⁾ Sellest Saksa ümberasustunuid Eesti kodan. — 188. ³⁾ Sellest Saksa ümberasustunuid kokku märtsis — 191 isikut. ⁴⁾ Ümberasustajaid Eestist — Saksa veebruarikuul s.a. ei olnud.

Tab. 29. a) Tööturg märtsis 1940. a. — Marché du travail en mars 1940.

	A. Töötute arv — Nombre des chômeurs						B. Töövõtjate arv Demandeurs d'emploi enrégist.				Üldsc (A + B) Gr. total (A + B)		
	Mehed — Hommes			Naised — Femmes			Kokku — Total			Mehed Hommes		Naised Femmes	Kokku Total
	I liik	II liik	Kokku	I kateg. partie	II kateg. partie	Total	I liik	II liik	Kokku				
Jäi üle eelmisest kuust — Restés de mois précédent	245	364	609	316	237	553	561	601	1 162	781	627	1 408	2 570
Registreeriti (I korda aastas ¹⁾) — Enregistrés (1 fois au cours de l'année)	123	265	388	77	77	154	200	342	542	432	371	803	1 345
Tuunud tagasi töölt — Retournés du travail journal	226	148	374	909	723	1 722	1 225	871	2 096	913	208	521	2 617
Väljalangemust registreeriti uuesti — Rayés enrég. de nouveau	34	88	122	37	30	76	71	127	198	80	81	161	359
Kokku — Total	628	865	1 493	1 429	1 076	2 505	2 037	1 941	3 998	1 606	1 287	2 893	6 591
Paigutati tööle (I korda aastas ²⁾) — Placés (1 fois)	184	250	434	69	80	158	253	339	592	235	163	398	890
Paigutati tööle (teist või enam korda aastas ³⁾) — Placés (II et plus fois)	163	115	278	927	576	1 503	1 090	691	1 781	258	170	428	2 209
Langes välja — Rayés de listes	159	285	444	62	128	190	221	413	634	340	282	622	1 256
Kokku — Total	506	650	1 156	1 058	793	1 851	1 564	1 443	3 007	833	615	1 448	4 455
Registreer. 31. III 1940 — Enregistrés au 31. III 1940	122	215	337	371	233	654	403	498	901	778	672	1 445	2 436
Sellest — Dont d'après les bourses:													
Tallinna linna töövõrs	81	123	—	154	18	55	73	49	178	227	376	339	715
Tartu „ „	—	—	—	—	30	8	38	30	8	33	315	248	503

	M.—H.		N.—F.		c) Vabade kohtade arv — Offres du travail.	M.—H.		N.—F.	
b) Tööle paigutatud ja nimekirjast kustutatud töötud — Chomeurs placés et rayés									
Tööle paigutatud — Placés pour l'occupation aux:									
eratöödele — travaux privés	57	40			Vabu kohti 1. III 1940 — Places vac. au 1. III 1940	2 926	23		
avalikele töödele — travaux publics	623	243			Tööpakkumiste arv — Nombre des offres	1 397	2 032		
talvistele töödele — trav. organisés p. assist.	32	1 378			Tööpakkumisi võetud tagasi — Offres retirées	607	23		
Kokku — Total	712	1 661			Rahuldatud töövõnõudmistele arv — Offres satisfaites	1 205	1 994		
Nimekirjast kustutatud — Rayés de listes	444	190			Neist — f töötute — par chomeurs	712	1 661		
Tööle paigutamata — Non placés	1 110	1 326			Dont: töövõtjatega — par demandeurs d'emploi	493	338		
Neist — f töötuid — chomeurs	337	654			Vabu kohti 1. IV 1940 — Places vac. au 1. IV 1940	2 511	38		
Dont: töövõtjaid — demandeurs d'emploi	773	672							

Tab. 24. Hulgimüügi hinnad märtsis 1940. a. (kr).
Prix de gros en mars 1940 (en kr).

	Märts		Veebr.			Märts		Veebr.	
	1	2	3	4		5	6	7	8
Toidudained, loomasööd ja heinaseeme — Denrées alimentaires, fourrage et semence de foën.									
1. Rukis — Seigle	17,00	17,00							
2. Nisu — Froment	23,00	23,00							
3. Oder, sõdda — Orge	14,00	14,00							
4. " õlle — pour bière									
5. Kaer, sõdda — Avoine									
6. Rukkijahu — Farine de seigle	18,63	18,63							
7. Rukkipüü — blutée	26,75	20,75							
8. Nisupüü, kõrgem sort — Farine de from. blutée	42,50	42,50							
9. Kaerahelbed — Flocons d'avoine	0,31	0,22							
10. Kartuli ¹⁰⁾ , sõõgi — Pommes de terre ¹⁰⁾									
11. " tõstuse — " " "	3,36 ¹⁰⁾								
12. " seemne — " " "	5,13 ¹⁰⁾								
13. Kartulitärklis „Superieur“ — Fécule de pom. de terre	31,66	31,00							
14. Hersed — Pois	39,83	28,50							
15. Piim ¹⁰⁾ , piimatõst., I valik — Lait ¹⁰⁾ pour industrie I s.	0,13	0,13							
16. " II — " " " II s.	0,11	0,11							
17. " piimakaupl., I — " " " laitier. I s.	0,14	0,14							
18. " II — " " " II s.	0,12	0,12							
19. Või ¹⁰⁾ — Beurre ¹⁰⁾	2,08	2,10							
20. Juust ¹⁰⁾ , šveitsi — Fromage ¹⁰⁾	1,32	1,24							
21. " hollandi — " "									
22. Munad ¹⁰⁾ , siseturu — Oeufs ¹⁰⁾	1,20	1,20							
23. " eksport — " "	1,30	1,30							
24. Taimevõli — Margarine	100,00	100,00							
25. Sealha — Viande de porc	1,05	1,00							
26. Loomaliha — Viande de boeuf	0,57	0,55							
27. Peakonsed (60—72 kg rasked) ¹⁰⁾ — Porcs de bacon ¹⁰⁾	1,06	1,04							
28. Heeringad, šoti Matties I s. — Harengs		45,33 ¹⁷⁾							
29. " " II s. — " "									
30. " " Mattius I s. — " "									
31. " " II s. — " "									
32. " " Spent. — " "									
33. " a.s. „Kalandus“, Matties — Harengs									
34. " Mattius — " "									
35. Suhkur, peenike, saksa — Sucre, d'Allemagne									
36. " vene — " de U.R.S.S.	58,50 ²²⁾	59,00							
37. " poola — " de Pologne		59,00							
38. " inglise — " d'Angleterre									
39. Siirup, kartuli — Sirop de pommes de terre	33,67	33,00							
40. Glükoos — Glucose	33,67	33,00							
41. Tee, Orange Pekoe, Jaava — Thé.									
42. " Teelion — " "									
43. Kõhvi, Rio, Santos — Café de Rio, Santos									
44. " Keski-Ameerika sordid — Café d'Am. centr.									
45. Kakao, hollandi — Cacao, d'Hollande									
46. " eesti — " du pays	2,00	2,00							
47. Riis, Burma II — Riz									
48. Bool, lahtine, saksa — Sel, d'Allemagne									
49. " " vene — " de U.R.S.S.	3,53	3,53							
50. " " hispaania — Sel d'Espagne									
51. Õlikoogid, linaseemne — Tourteau de graines de lin	15,88	16,88							
52. Sojatangud — Tourteau de soja									
53. Nisukliid — Sons de froment	10,00	10,00							
54. Ristikheinaseeme — Graines de trèfle	175,00	220,00							
55. Timutiheinaseeme — Graines de fèclole		120,00							
Lina, linaseadused, vill, riie, paber ja nahk — Lin, produits de lin, laine, tissu, papier et cuire.									
56. Lina ¹⁰⁾ , Võru — Pétserimaal, R — Lin ¹⁰⁾	1,98	1,99							
57. " mujal Bestia, R — " "	1,89	1,80							
58. Takud ¹⁰⁾ , „Oodilla“ I s. — Étoups ¹⁰⁾ , de Oodilla, I s.	1,33	1,34							
59. " II s. — " II s.	1,23	1,24							
60. " ehituse — " construct.		1,12							
61. Linaseeme, õli tootmiseks — Graines de lin pour l'huile									
62. " kilivi — Graines de lin pour semences									
63. Linaseemneõli — Huile d'Oléa	85,50	85,50							
64. Lambavill ¹⁰⁾ , I s. — Laine ¹⁰⁾ , I s.	7,50 ¹⁰⁾	7,50 ¹⁰⁾							
65. " II s. — " II s.	6,00 ¹⁰⁾	6,00 ¹⁰⁾							
66. Puuvillanerie, Ejas — Cotonnade	0,66	0,66							
67. " Miskal — " "	0,54	0,54							
68. Paber, rotatsiooni — Papier roule	23,20	23,20							
69. Tallanahk, Eesti nahast — Cuir de semelles, du pays	3,65	3,28							
70. " " Ameer. nahast I s. — Cuir de semel, d'Am. I s.	3,93	3,74							
Metsamaterjalid¹⁰⁾ — Bois¹⁰⁾.									
71. Paldid, kuusk ja määnd — Poutres de sapin et de pin	17,50	17,17							
72. Prusid — Équarries	36,00	36,00							
73. Plangud ja laud (25%), kuuse u/s. — Planches et madriers, sapin.	38,67	38,00							
74. Plangud ja laud (25%), männi u/s. — Planches et madriers, pin	37,67	37,00							
Hinnad on antud ühe kvintali (100 kg) kohta, peale määrigitu — Les prix sont indiqués par 100 kg excl. les cas marqués ci-après.									
1) liter — l., 2) kg., 3) tünn (170 kg) — baril, 4) meeter — m., 5) tünnmeeter — tm., 6) ruummeeter — m ³ , 7) 1 000 kg., 8) tuhat tk. — mille, 9) 5 000 toosi — 5 000 bottles, 10) vastavate hindade noteerimiskomisjonide andmeid — D'après les notations des prix correspondants, 11) fr. (Tamsalu), 12) raudteejaamades, 13) sulfaat, 14) Ameerika — d'Amérique, 15) „Varjane kollane“, 16) piirituse — pour alcool, 17) Norra, 18) kotid, fr. vene püri, 19) ühes riikliku juurdeandega, 20) 100 kg., 21) kodumaa — du pays, 22) päritolu teadmata.									

75. Kastlaud — Planches pour caisses d'emball. 55,00 55,00
 76. Paberipuu — Bois de papeterie 6,13¹²⁾ 6,00¹²⁾
 77. Toepuu — Étaçons p. mines 8,50 8,50

Metallid — Métaux.

78. Raud, sordi — Fer en espèces 37,00 37,00
 79. " latt — " lingots 37,00 37,00
 80. " viis — Ferraille 41,00 41,00
 81. " plekk — Tôle de fer 55,00 50,50
 82. " tsingitud — Tôle de fer zinguée 69,00 69,00
 83. " talad (T) — Somniers en fer 32,50 32,50
 84. Teras, vedru — Acier à ressort 47,50 47,50
 85. " valu — Fonte —
 86. " talla — Aimant 37,00 37,00
 87. Inglistina — Étain 650,00 650,00
 88. Seatina — Plomb 65,00 65,00
 89. Vaskplekk, punane — Tôle de cuire, rouge 230,00 230,00
 90. " valge — Tôle de cuire, blanche 200,00 200,00
 91. Tsinkplekk — Tôle de zinc 113,50 118,50

Kütetained, õlid ja nende saadused — Combustibles, huiles et leur produits.

92. Kivisüsi, sepa — Houille 51,25 51,25
 93. " auru — Houille 47,50 47,50
 94. Koks, gaasi — Coke de gaz 79,87 75,00
 95. Küteturveas — Tourbe 11,50 11,50
 96. Põlevikivi I s. — Schiste comb. I s. 9,00 9,00
 97. Põlevikivi kütetõli — Huile de chauff. 58,00 58,00
 98. " raskeõli — Huile lourde 7,25 7,25
 99. Nafta, vene — Naphte de U.R.S.S. 23,50 23,50
 100. " ameerika — " d'Amérique — —
 101. Mootornafta — Naphte pour moteur 0,115 0,115
 102. Diiselmootornafta — Naphte Diesel-moteur 0,115 0,115
 103. Põtroolium, vene — Pétrole de U.R.S.S. 24,50 24,50
 104. " ameerika — " d'Amérique — —
 105. Mootorpõtroolium — Pétrole p. moteur 0,18 0,18
 106. Bensin, riigi põlevikivitõstuse segabensin — Benzine 0,55 0,55
 107. " o.-d. Kiviõli „Estolin“ ühes teodemaks. — Benzine 0,57 0,57
 108. Bensin, välismaa, I s. — Benzine, étrangère, I s. 0,59 0,59
 109. Masiinõli, ameerika — Huile à gratis, d'Amér. 36,00 36,00
 110. " poola — " de Pologne — —
 111. Mootorõli — Huile pour moteur 75,00 68,00
 112. Autoõli — Huile pour automobile 118,50 103,16
 113. Raudalakk — Laque 16,75 16,75
 114. Katusealakk — Laque 10,25 10,25
 115. Kivitrüv — Goudron de houille 18,25 18,25
 116. Puutõrv — Goudron de bois 21,00 21,00

Väetisained — Engrais.

117. Superfosfaat, 18—20% — Superphosphate 7,13¹⁴⁾ 7,13¹⁴⁾
 118. Kaalisool, 40% — Sel de potasse 13,00 14,25
 119. Segafosfaat — Phosphate mixte — —
 120. Eesti fosforiit, 27% — Phosphor. du pays — —
 121. Nitrofoska — Nitrophoska 25,50 —
 122. Lubisalpeeter — Salpêtre de chaux 14,75 16,55
 123. Lubiammoniaalpeeter — Cyanamide calcique 18,85 18,85
 124. Väilvelhapu ammoniaak, 30% — Sulfate d'ammoniaque 15,00 16,75

Muud kaubad — Autres produits.

125. Telliskivi, I s. — Briques 42,00 42,00
 126. Silikaatkivi — Briques 37,50 37,50
 127. Tsement, tünnides — Piment — —
 128. " paberkottides — Piment 2,70¹⁹⁾ 2,70¹⁹⁾
 129. Lubi — Chaux¹⁴⁾ 2,20 2,20
 130. Kriit, toores — Crête brute — —
 131. " pestud — " lavée 5,20 5,25
 132. Kips, jahvatatud — Plâtre moulu — —
 133. " krovhivuse — Plâtre pour ouvrage en stric. 41,00 41,00
 134. Tsinkvalge, välismaa — Blanc de zinc, étrang. 0,63 0,63
 135. Tiinvalge, " — Blanc de plomb, étrang. 1,27²¹⁾ 1,28²¹⁾
 136. Ooker, välismaa — Ocre, étrang. 0,20 0,20
 137. Nigrosiin, veeusulav, välismaa — Nigrosine, fondante — —
 138. Värnits — Vernis 85,50 85,50
 139. Pesuooda — Soude — 11,75
 140. Seebikivi — Pierre de savon 37,25 37,25
 141. Tulekruud — Allumettes 125,00 125,00

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1-ks märtsiks 1940. a.
Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1. mars 1940.

Arvestatavate kiivõttevõtted	Tööstuslike üldary				Nõud tööliisi		Tööstuslike ja teenustuste				Tööstuslike ja teenustuste				Keskmine teenustus		Tööstuslike arv
	Teenustused	1. III 1940	1. III 1940	1. II 1940=100	Teenustused	1. III 1940	Teenustused	1. III 1940	1. II 1940=100	Teenustused	1. III 1940	1. II 1940=100	Teenustused	1. III 1940	1. II 1940=100	Mehed	
I. Murrud ja kaevandused	24	5 136	170	5 384	+248	104,8	4 808	+230	105,0	9 777,8	376,8	50,9	48,1	27,2	50,9	48,1	185
Sellest: Põlevikukaevandused	6	2 982	75	3 191	+1 209	102,0	3 087	+200	107,0	481,6	287,6	58,8	53,1	24,4	58,8	53,1	150
Kaev kõrvaruud	6	1 426	88	1 465	+98	102,5	1 197	+24	102,2	197,8	80,5	42,0	40,2	24,8	42,0	40,2	21
II. Mineraalide töötlemine	22	2 060	61	1 753	-278	86,4	1 492	-360	84,7	17 268,8	143,1	42,1	38,7	24,5	42,1	38,7	34
III. Metallitööstus	60	6 336	167	6 327	-9	99,9	5 625	-88	99,7	907,7	595,0	48,6	49,9	29,5	48,6	49,9	116
Sellest: Masinaehitus ja -remont	20	3 330	59	2 322	-22	100,1	2 026	+2	100,1	889,5	178,9	42,1	41,8	29,6	42,1	41,8	48
Kanuteid- ja trammivõttevõtted	6	2 407	23	1 579	-55	100,3	1 404	+7	99,7	215,9	182,2	61,7	61,1	37,2	61,7	61,1	30
IV. Keemiatööstus	19	2 407	33	2 413	+6	100,5	2 156	+7	100,3	417,3	189,4	40,0	38,2	30,5	40,0	38,2	49
V. Nahatööstus	4	1 845	63	1 861	+16	101,2	1 268	+13	101,0	270,6	115,0	37,6	37,0	23,4	37,6	37,0	35
VI. Tekstiilitööstus	13	5 778	9	14 598	-5	99,1	4 888	-4	99,2	85,8	41,4	48,0	48,0	25,0	48,0	25,0	3
Sellest: Puvillatööstus	50	11 090	166	11 102	+12	100,1	10 051	+14	100,1	604,4	226,9	597,9	41,3	31,0	59,7	41,3	62
Villatööstus	8	3 728	75	8 752	+24	100,6	3 472	+10	100,6	60,4	261,7	224,6	41,3	34,2	34,2	41,3	39
Sellest: Vimeeritööstus	47	3 108	404	8 498	+395	112,7	3 007	+388	114,8	480,0	534,3	47,6	43,6	34,6	47,6	43,6	33
VIII. Paberi- ja trükitööstus	17	2 758	132	2 778	+18	100,7	2 480	+17	100,7	212,1	135,7	59,2	58,4	34,4	59,2	58,4	3
IX. Põllamajandustööstus	25	1 638	14	1 648	-24	99,3	1 237	-4	99,7	121,1	107,1	47,6	47,6	27,3	47,6	47,6	32
X. Tööstus- ja matemaatika ning joonitööstus	47	3 668	114	3 664	-4	99,3	3 001	-11	99,0	511,4	237,9	43,7	38,8	25,9	43,7	38,8	24
XI. Kõvakatte- ja punnikarjapööstus	37	1 978	53	2 059	+81	104,1	1 359	+79	103,6	315,3	152,3	51,6	42,6	30,4	51,6	42,6	69
Sellest: Jalanda- ja pööstus	8	658	27	679	+21	103,2	606	+10	103,6	106,8	47,6	48,8	48,8	23,8	48,8	23,8	1
XII. Ehitustööstus	44	3 791	1 238	3 852	+61	101,6	3 283	+42	101,3	489,0	254,2	186,8	40,3	35,7	49,0	40,3	69
XIII. Elektrifitseerimine	9	1 114	16	1 082	-32	97,1	722	-36	95,4	133,9	107,7	64,3	38,0	35,7	64,3	38,0	11
XIV. Puhastustööstus	3	132	22	201	+19	110,4	186	+21	112,7	33,6	9,3	31,2	24,3	25,2	31,2	24,3	1
Kokku suurtööstus - Total	413	45 715	3 171	46 212	+497	101,1	40 357	+457	101,1	327	6 850,5	3 038,6	45,5	29,6	45,5	29,6	613
Sellest: ettevõtteid 50 ja üle tööliseaga - Les entreprises ayant plus de 50 ouvriers	208	39 425	2 619	40 074	+649	101,6	35 047	+621	101,8	207	5 987,6	3 389,9	45,9	30,2	45,9	30,2	557
Sellest: ettevõtteid 20-49 tööliseaga - Les entreprises ayant 20-49 ouvriers	205	6 290	704	6 138	-152	97,9	5 310	-164	97,0	120	912,9	408,9	42,5	26,6	42,5	26,6	56
I. Industries extractives	8	74	3	76	+2	102,7	76	+2	102,7	9,9	4,7	46,7	46,7	22,3	46,7	22,3	2
II. Industrie miniere	40	385	30	376	-9	97,7	351	-10	97,2	15	49,9	19,8	18,4	19,8	18,4	19,8	2
III. " des metaux	134	1 095	75	1 102	+7	100,6	1 024	+6	100,6	52	168,3	65,5	59,3	21,9	52	59,3	35,1
IV. " chimique	21	840	14	873	-23	98,4	236	-23	98,2	48,7	92,1	15,1	14,3	24,1	15,1	14,3	2
V. " des caux et penez	26	903	23	916	+13	100,4	200	+12	105,4	17	32,3	10,6	9,4	23,2	10,6	9,4	2
VI. " textiles	54	606	68	688	+82	106,3	583	+84	106,2	6	94,0	28,8	28,8	25,8	28,8	25,8	30,3
VII. " au bois	17	984	213	1 074	+90	108,1	1 008	+98	102,2	29	134,3	54,1	48,6	32,4	54,1	48,6	5
VIII. " du papier et cellulose	15	114	10	122	+8	107,0	115	+6	105,5	19,7	6,0	31,4	29,6	29,6	31,4	29,6	5
IX. " polygraphique	45	506	89	539	+33	106,5	490	+28	105,5	47	86,3	28,2	28,2	26,4	28,2	26,4	3
X. " de vêtements, des boutons etc.	377	2 965	104	2 781	-184	93,8	2 215	-151	93,6	32	862,1	183,7	183,7	159	32	159	3
XI. Confection de vêtements et fabr. de mercerie	120	1 050	81	1 059	+9	100,9	983	+8	100,9	6	159,7	57,7	48,9	24,1	6	48,9	2
XII. Constructions	59	5 986	1 688	6 166	+30	103,0	5 407	+38	103,9	6	68,0	30,0	30,0	23,3	6	23,3	2
XIII. Usines electr., à gaz d'éch. et distrib. d'eau	7	55	2	57	+2	103,6	45	+2	104,7	8,0	4,1	50,9	44,2	8,0	4,1	50,9	1
XIV. Industrie du nettoyage	49	368	39	392	+24	106,5	369	+25	107,3	—	60,8	16,6	16,6	23,8	—	23,8	1
Kokku keskööstus - Total	1 078	9 350	844	9 324	-26	99,7	8 189	-1	100,0	354	1 316,9	540,9	36,1	24,5	36,1	24,5	14
Üldse suur- ja keskööstus - Grand total (a+b)	1 491	55 065	4 015	55 536	+471	100,9	49 546	+456	100,9	581	8 167,4	4 289,7	44,2	28,9	44,2	28,9	627

1) Arvestatavate kiivõttevõtted.

Alkoholimonopol müütsid 1940. a. — Ventes d'alcool en mars 1940.

	1939	1940	1940 ± %
Müük 1 000 liitrites (100%).			
<i>Ventes en 1 000 litres (calculé en esprit au vin).</i>			
Joogiks — Pour consommation	224,2	271,3	+21,0
Sellest viini — Dont eau-de-vie	203,7	249,8	+22,6
Eriotstarveteks — Pour les besoins spéciaux	70,8	62,2	-11,9
Denaturaat — Esprit du vin dénaturé	43,3	36,6	-15,5
Väljaveoks — Pour l'exportation	1,6	—	—
Kokku — Total	339,7	370,1	+8,9
Müügliväärts 1 000 kr.			
<i>Valeur des ventes (en 1 000 kr).</i>			
Sellest joogiks — Dont pour consommation	1 551,3	2 056,3	+32,6
	1 397,6	1 880,0	+34,5

Tab. 33. Nakkushaigused veebruaris 1940. a.
Maladies contagieuses en février 1940.

	Andrax	Cholera	Diphtheria	Dysenteria	Encephalit. leth. s. epid.	Erysipelas	Febris undul.	Lepra	Malaria	Mening. cerebr. epid.	Morbilli	Paratyphus	Pertussis	Pestis	Poliomyelitis ac. et. polienc.	Rubeola	Scarlatina	Tetanus	Trachoma	Tuberculosis	Typhus abdom.	Typhus exanth.	Typhus recurr.	Varioella	Varicella	Kokku — Total	
Linnad — Villes			29	2		6					224	2	2			45			2	55	25				12		410
Tallinn			1			1					27	2	2			11				20	1				6		72
Antsla																											1
Elva																1											1
Haapsalu				2									1														1
Jõgeva											4																4
Jõhvi																											3
Kallaste																											—
Kella						1										1											2
Kil.-Nõmme											1																5
Kunda																											—
Kuressaare																											1
Kärkla																	1										—
Mustla						1																					1
Mustvee			1																	1							2
Mõisakülla																											—
Narva																	6			3	2				1		12
<i>Sel. N.-Jõeäu</i>																											—
Nõmme											22										9	1					36
Otepää						1					48			2													49
Paide																											—
Paldiski																											—
Petseri																	1										2
Põltsamaa																											—
Pärnu											1					3				4							10
Rakvere			9								2								1		2	3			1		18
Sindi																				1							1
S.-Jaani																											2
Tapa																				1							2
Tartu			9								30										11	13					5
Tõrva			7																								7
Tõri																											—
Vaigla			1								89						1				2	6			1		99
Viljandi			1																		1						2
Võru																											—
Maad — Arrond.			74			19				3	472		9			94			6	58	7			20		762	
Viru			17			2					12					11				5				6		53	
Järva						1										5				7	1			2		16	
Harju			1			5				1	17		1			14				10				7		56	
Lääne			3			2					8					12				1						21	
Saare											1					1										3	
Pärnu			18			1					201		8			4				2	6				1	241	
Viljandi						1										6					4			3		14	
Tartu			9			5				1	123					20			2	18	1				1	14	
Vaigla			1								75					3					2	1			1	83	
Võru			19			2					41					19					6					87	
Petseri			6																							14	
Kokku — Total			103	2		25				3	696	2	17			139			8	113	32			32		1172	

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

LÜK A. EESTI DEMOGRAFIA.

Vihk I.	Haridus Eestis I	Lk. 228+186, 1924.	Kr. 0.—
III.	Tervishoid Eestis	" 182+80, 1925.	" 5.—
IV.	Rahvastik ja tervishoid Surmapõhuste registreerimiskord ja rahvusv. surmapõhj. nomenklat.	" 300, 1930. " 4+128, 1931.	" 8.— " 1.30
V.	Sotsiaalkindlustus Eestis	" 70, 1937.	" 1.50

EESTI MAJANDUS.

Vihk I.	Väliskaubandus 1923. a.	Lk. 20+72, 1924.	Kr. 2.—
II.	Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevastik	" 102, 1925.	" 2.50
IV.	Väliskaubandus 1924. a.	" 22+02, 1925.	" 3.—
V.	Tööstus Eestis	" 80, 1926.	" 2.50
VII.	Väliskaubandus 1925. a.	" 109, 1926.	" 3.25
VIII.	Väliskaubandus 1926. a.	" IV+100, 1927.	" 3.25
IX.	Aktiselaselsteide, osatühisuste ja ühisteg. asut. äriliseid I. I 1926	" 32+34, 1927.	" 2.—
X.	Väliskaubandus 1927. a.	" 108, 1928.	" 3.25
XI.	Eesti väliskaubandus 1928. a.	" 120, 1929.	" 3.50
XII.	Väliskaubandus 1929. a.	" 152, 1930.	" 5.—
XIII.	Väliskaubandus 1930. a.	" 144, 1931.	" 5.—
XIV.	Väliskaubandus 1931. a.	" 140, 1932.	" 4.—
XV.	Väliskaubandus 1932. a.	" 124, 1933.	" 4.—
XVI.	Väliskaubandus 1933. a.	" 124, 1934.	" 4.—
XVII.	Väliskaubandus 1934. a.	" 120, 1935.	" 4.—
XVIII.	Väliskaubandus 1935. a.	" 120, 1936.	" 4.—
XIX.	Väliskaubandus 1936. a.	" 124, 1937.	" 4.—
XX.	Väliskaubandus 1937. a.	" 140, 1938.	" 4.—
XXI.	Väliskaubandus 1938. a.	" 144, 1939.	" 4.—

EESTI PÕLLUMAJANDUS.

Vihk III.	Loomapidamine Eestis 1924. a.	Lk. 17+105, 1925.	" 1.50
IV.	Eesti põllumajandus 1925. a.	" 8+201, 1926.	" 3.—
V.	Eesti põllumajandus 1926. a.	" VIII+254, 1927.	" 3.—
VI.	Eesti põllumajandus 1927. a.	" VIII+207, 1928.	" 2.75
VII.	Eesti põllumajandus 1928. a.	" VIII+218, 1929.	" 2.75
VIII.	Eesti põllumajandus 1929. a.	" VIII+264, 1930.	" 3.50
IX.	Eesti põllumajandus 1930. a.	" VIII+239, 1931.	" 3.50
X.	Eesti põllumajandus 1931. a.	" VIII+222, 1932.	" 3.50
XI.	Eesti põllumajandus 1932. a.	" VIII+207, 1933.	" 3.—
XII.	Eesti põllumajandus 1933. a.	" VIII+280, 1934.	" 3.50
XIII.	Eesti põllumajandus 1934. a.	" VIII+188, 1935.	" 3.50
XIV.	Eesti põllumajandus 1935. a.	" VIII+172, 1936.	" 3.50
XV.	Eesti põllumajandus 1936. a.	" VIII+172, 1937.	" 3.50
XVI.	Eesti põllumajandus 1937. a.	" VIII+108, 1938.	" 3.50
XVII.	Eesti põllumajandus 1938. a.	" VIII+168, 1939.	" 3.50

LÜK B.

1.	Üldrahvalugemise eelkõikuvõtted	Lk. 78, 1923.	Kr. 2.—
2.	Sugemed vigaste laste kohta Eestis	" 184, 1923.	" 3.75
3.	II Rõigikogu valimised	" 78, 1923.	" 3.—
5.	1922. a. Üldrahvalugemise andmed.		
Vihk I.	Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	Lk. 88, 1925.	Kr. 2.—
II.	Ülirõiklike kokkuvõtte (tah.)	" 8+188, 1924.	" 4.—
III.	Rahva tööala ja ühiskondline kihitus	" 88+84, 1925.	" 3.—
IV.	Virumaakond	" 24+62, 1924.	" 2.—
V.	Järvamaakond	" 62+60, 1923.	" 3.—
VI.	Harjumaakond ja Tallinna	" 40+56, 1924.	" 3.—
VII.	a) Läänemaakond	" 20+56, 1924.	" 2.—
	b) Saaremaakond	" 20+56, 1924.	" 2.—
VIII.	Pärnumaakond	" 40+84, 1924.	" 3.50
IX.	Viljandimaakond	" 36+84, 1924.	" 3.50
X.	Tartu- ja Valgamaakond	" 40+02, 1924.	" 3.—
XI.	Võru- ja Petserimaakond	" 30+46, 1927.	" 3.—
6.	1922. a. Üldrahvalg. andmete läbitöötam. plaan ja tabelite sisu	" 48, 1923.	" 1.—
7.	Asumaa majapidamised Eestis 1910—23. a.	" 40+80, 1924.	" 3.50
8.	1925. a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	" 4+219, 1926.	" 2.75
9.	Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)	" 1925.	" 0.—
	Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.)	" 1926.	" 0.—
	Statistiline album, v. III. Põllumajandus (joonised, fotod, tekst)	" 112, 1928.	" 7.50
11.	III Rõigikogu valimised	" 48, 1927.	" 1.75
12.	IV Rõigikogu valimised	" 52, 1929.	" 1.75
13.	1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk I	" XI+236, 1930.	" 7.50
14.	1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk II	" IV+94+44, 1932.	" 3.—
16.	V Rõigikogu valimised	" 62, 1933.	" 1.50
17.	II Rahvaloenduse andmed: v. I. Valdade rahvastik	" IV+104, 1934.	" 3.—
	v. II. Rahvastiku koostis ja korteriolud	" VIII+152, 1935.	" 3.—
	v. III. Tööharu ja leibkonnad	" 228, 1935.	" 5.—
	v. IV. Rahvastikuprobleemid Eestis	" VIII+156, 1937.	" 3.—
18.	Eesti arvudes 1920—1935	" XVI+348, 1937.	" 0.—
19.	Majandusloenduse andmed: v. I. Tööstus	" 96, 1940.	" 3.—
	v. II. Käsitööstus	" 72, 1939.	" 2.—
	v. III. Kaubandus ja transport	" 96, 1939.	" 3.—
	v. IV. Büljetüürimus	" 96, 1940.	" 3.—
20.	III Põllumajandusloendus: vihk I	" VIII+209, 1940.	" 5.—

LÜK F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922. a. Nr. 1—11 hind kokku Kr. 10.—	1928. a. Nr. 74—85 hind kokku Kr. 15.—	1984. a. Nr. 146—157 hind kokku Kr. 15.—
1923. " " 12—21 " " " 15.—	1929. " " 86—97 " " " 15.—	1935. " " 158—169 " " " 15.—
1924. " " 22—33 " " " 15.—	1930. " " 98—109 " " " 15.—	1936. " " 170—181 " " " 15.—
1925. " " 34—45 " " " 15.—	1931. " " 110—121 " " " 15.—	1937. " " 182—193 " " " 15.—
1926. " " 46—61 " " " 15.—	1932. " " 122—133 " " " 15.—	1937. " " 194—205 " " " 15.—
1927. " " 62—73 " " " 15.—	1933. " " 134—145 " " " 15.—	1939. " " 206—217 " " " 15.—
		1940. " " 218— " " " 1.50